ALANKARACHANDRODAYAM

OR

SREE MAKHAVRAJA CHARITRA

BY POET

IMMANENI SARABHALINGAM NAIDU.

CORRECTED BY

CHALLAPILLA VENKATA SASTRULU GARU,

SATAVADHANI.

AND PUBLISHED BY

IMMANENI VEERESALINGAM,

THE POET'S SON.

1st EDITION 1000 COPIES.

PRINTED AT

SRI BHYRAVA MACHINE PRESS,

MASULIPATAM.

1906.

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః

శ్రీ మఖ్రవజ చరిత్రము అనునామాంతరముగల

అలంకారచంద్రోదయము.

ఇయ్యది

శ్రీ మదిమ్మానేని శరభలింగ కవివరునిచే

రచియింపఁబడి

శతావధానులగు చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రులవారిచే

పరిష్కరింపఁబడి

సత్కృతికవినుత పుత్రుఁడగు

పరేశలింగముచే

శ్రీ భైరవ ముద్రాలయమున

ముద్రింపించి ప్రకటింపఁబడియు

మొదటికూర్పు 1000 కాపీలు.

దీని వెల రు 0-6-0

కాపీరైటు రిజిస్టర్డు.

1906.

ఉపోద్ఘాతము.

ఈగ్రంథము ఇమ్మానేని శరభలింగకవివరుఁడు తనకు సుమారు ముప్పది సంవత్సరముల వయస్సున (అనఁగా నిప్పటికి ముప్పదిమూఁడు సంవత్సరముల క్రిందట) రచియించెను. ఈయన పూర్వులందఱును మంచిమంచి యుద్యోగములుచేసి యశముసార్జించినవారు. ఇప్పటికిని ఈయన వంశపువారు సబ్ జడ్జీ యుద్యోగము మొదలైన గౌరవపదవులనందియున్నవారు. ఈయనయు నుద్యోగమువలననే కుటుంబపోషణము నొనర్చికొనియెను. ఇయ్యనఘుఁడు చతుర్థులలో నొకశాఖయై వన్నెకెక్కిన (ఆది) వెలమకొలమునఁబొడమినవాఁడు. ఈయన నిమిత్తమాత్ర శూద్రజన్ముఁడని వర్తనమే విశదీకరించును. చిన్నతనమునుండియు విద్యాసక్తుఁడై పాటుపడితుదకుఁగాశికిం జని యచట సంస్కృతభాషఁ జక్కఁగా నభ్యసించుటట్లుండ యోగశాస్త్రమున మిగులఁ గృషిచేసి యయ్యది యనుభవమ్మునకుం గూడ దెచ్చికొని తరించిన యీసత్తముని నెవ్వరేనియుఁ బ్రశంసింపక తప్పదు. ఇతఁడు సంస్కృతాంధ్రములలో నిరాఘాటమైన కవితాధార కలవాఁడనుటకుఁగబ్బమే సాక్షి. కల్పనావిషయములోఁదఱచునితరకవులననుసరించెను. అందులో మను వసుచరిత్రములయం దెక్కుడాదరమని తత్తదనుసరణమునుబట్టి యూహింప నయ్యెడిని. అనేకులాకృతిరత్నముల నాధారముగాఁ జేసికొనినవారలు కలరు. వారును మఱియొకరికృతుల ననుసరించినవారేకదా? ఇట్లనాదిగాఁగవులందఱికిని బూర్వులయనుసరణమున్నదియె, అందుచేతనే కవికర్ణరసాయనమున "చం॥ హృదయగతిఁ బురాతనకవీశ్వరులేగనివీధిలేదునేఁ। దదనుగతిఁ రచించుకృతితాత్త్వికులఁ గరఁగించకుండునే। మదగజరాజముల్ చనినమార్గమునఁ గడునింపునింపవే। మదగజరాజయానమదమంథరబంధురయానమానముల్॥" అని చెప్పియున్నాఁడు. ఇక్కవి ప్రయోగవిషయమునఁ గవిత్రయేతరులఁగూడ మన్నించెనని నిరుపాధిక న ణ ప్రాస మొదలగుకొన్నిప్రయోగములు సూచించుచున్నవి. లేఖనప్రమాదములుతప్ప నీపుస్తకమునఁదప్పులులేవు. ఇయ్యనఘుఁడు బ్రాహ్మణద్వేషములేకయుండుటట్లుండఁ బైపెచ్చువారలయందపారభక్తిగలవాఁడనుటకుఁ బీఠికలోని ౧౧వసీసపద్యమును ఆశ్వాసాంతగద్యములును నిదర్శనములు. ఈగ్రంథమును బ్రకృతకవివరుని ప్రథమపుత్రుఁడగు వీరేశలింగముగారు నాకుఁజూపిరి. నేనామూలాగ్రముగఁ జూచిసంతసించి ముద్రణమునకై పురికొల్పితిని. ఈకవియిప్పటికి 3 సంవత్సరములకుపూర్వము(అనగా క్రీ॥ శ॥ 1903 సం॥మేనెల 23వ తేదీ వఱకును) జీవించియున్నవాఁడు. ఇందెక్కడనేని లోపములున్నచో సంస్కర్తవిగాసూహించి మన్నింప విద్వద్వర్యులు ప్రార్థింపఁబడుచున్నారు.

11-12-06.
మచిలీపట్నము.

ఇట్లు శతావధాని,
చెళ్ళపిళ్ల వేంకటశాస్త్రి.

శుద్ధపత్రిక,

పే	ప	త	ఒ
1	8	జ్వల	జ్జ్వల
1	14	చలుఁగణ	చలుగణ
3	16	కాశీ	ఁగాశీ
3	28	ముఖులంస్తో	ముఖులణ స్తో
8	27	రజిత	రజత
9	5	గరుడుని	గరుడారి
9	26	పురి	పుర
10	1	గానాయొనర్వం	గానొనర్వం
10	1	నలంకార	యలంకార
10	17	తే॥ గీ॥	ఆ॥ వె॥
11	9	పసపాడిగ	పసపాడఁగ
11	13	జిలుగు	జిలుఁగు
13	23	భావుడగు	భావుఁడగు
13	25	ఝాడై	ఝాఁడై
15	1	బలుకు	పలుకు
15	7	గ్రొమ్మెఱుం	ఁగ్రొమ్మెఱుం
16	10	చుబరి	చుఁబరి
16	17	బొదల।బొదల	బొదలఁ।బొదల
16	20	నిలుడ	నిలుఁడ
17	10	డెలసి	డెలిసి
21	4	నిర్వఘ్న	నిర్విఘ్న
22	10	పొంద పొంచ	పొంచఁబొంచ
22	27	భ్రామ్యత్సుకా	భ్రామ్యచ్చుకా
23	19	ధరణీశుడ	ధరణీశుఁడ
25	2	గదసెణ	కదిసెణ
25	3	కదసి	కదిసి
25	7	ప్రఫుల్లా	బ్రఫుల్లా
27	24	కనుల	గనుల
28	2	మరుం	మఱుం
29	24	మందరు	మందఱు
30	2	కమఠం	ఁగమఠం
31	12	గంధపలి	గంధఫలి
33	5	అట్లు...నెడ	అంత
35	15	ప్రోడయై	ఁబ్రోడయై
36	1	కదసి	కదిసి
36	26	దుందుస్వర	ఘర్ఘరిస్వర
37	23	సూవె	ఁజూవె
38	19	దీప్య	దీవ్య
39	1	స్ఫుర	స్స్ఫుర
39	15	పున	ఁబున
42	26	సౌహార్ద్రి	సౌహార్ద
48	1	జూచు।పలుక	జూచుఁ।బలుక
48	1	చిలుక	ఁజిలుక
49	5	నూరు	నూఱు
49	11	వెలుఁగులచె	వెలుఁగులచే
49	11	దొలిగి	దొలఁగి
50	7	సులియ।	సులియఁ।
50	8	చివురు	జివుఱు
51	7	మల్లన	మల్లె
51	8	గ్రోలి	గ్రోవి
52	15	మఱలి	మరలి
52	20	గొల్తమిక	గొల్తమిఁక
53	18	శౌరాగ్ని	శౌర్యాగ్ని
55	11	లబదరి	లఁబదరి
56	16	భవుడు	భవుఁడు
57	3	నిడియించి	విడియించి
57	12	రందరు	రందఱు
57	20	నాగ్రక	నాఁగ్రక
59	9	డెల్వగ	డెల్వఁగ
61	15	బొల్పుతో	పొల్పుతో
61	17	తేత	తేఁత
1	25	చోదమి	చోఁదమి
61	28	నిల్చె	నిల్చి
62	14	వేదంద	వేదండ
62	17	మరీచిసద్రీచీ) సద్రుచిరంబై)	మరీచిరుచి రంబై

AUTHOR'S BRIEF AUTOBIOGRAPHY.

ఉ॥ హూణశకంబునందు శశియున్ బయి దిగ్గజ సింధుయామినీ।
శానుల నిల్ప నెన్నఁదగు సంఖ్యగలట్టి * సమంబునం దిమా।
నేని కులంబునందున జనించితి మామక చర్యసంగ్రహం।
బాని వచించువాఁడ శరభాఖ్యుఁడఁ గావఁగదే పరాత్పరా॥

ఉత్పలమాలిక.

పావనమైన యావెలమ వంశమునన్ జనియించి కాశికన్।
దేవసమానుఁడైన గురునిన్ గని సంస్కృతభాష శాస్త్రముల్।
శ్రీవెలయంగఁ దచ్చరణచింతనఁ జేయుచు నెప్పుడింటిపై।
భావముఁ జొన్పకాస్థమెయిఁ బాఠము సేయుచు యోగివర్యులన్।
సేవయొనర్చుచుండ ననుఁ జిన్నటనాఁటనె వీడియుండఁగ।
న్నో వివిధప్రదేశములకున్ గబురంపుచునున్న బందుగుల్।
తావరమున్ ముదిన్ దెలసి దానినిజంబు నెఱుంగఁ గొందరన్।
ద్రోవకు సాయముంగొని ననుంగన మామక పత్నితోడఁగా।
శ్రీవరపత్తనమ్మునకుఁ జెచ్చెరఁ జేరి గురున్ స్వదేశమున్।
బోవఁగఁ జెప్పి పంపుఁడని పొక్కుచుఁ బ్రార్థనసేయ భార్యని।
ట్లీవిధి వీడియుంట తగునేయని నాకుపచించియింటికిన్।
బోవఁగఁ జేసె నంత పరమున్ గురువర్యుని వీడలేక యా।
శ్రేవిడి కొంతకాలమున కింటికివచ్చితి నంత పాపపుం।
దోవకుఁ దార్చు సంసృతినిఁదోగి తదర్థమొకింత హూణవి।
ద్యావిధి సంతరించి జఠరానలమార్చుచు సర్వదా మహా।
దేవ! త్వదంకితంబులుగఁ దెల్గున సంస్కృతభాషఁ గబ్బము।
ల్కేవల మోక్షకాంక్షమెయి లీలరచించుచు యోగశాస్త్రపుం।
త్రోవల నభ్యసించుచు జనుఃఫలముల్ గనినాఁడ నింతకుం।
దైవమ! నన్నిఁకేవిధమునన్ గడతేర్చఁగనున్నవాఁడవో॥

---

* క్రీ॥ శ॥ 1841 సం॥

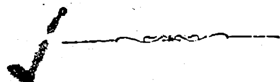
సీ॥ తిరిగినాఁడనుబుణ్యతీర్థమ్ములందుఁ బ్రాజ్ఞతగల్గినట్టిపండితులతోడ।
రచియించినాఁడ మేల్గ్రంథమ్ములను బండితులు మెచ్చునట్లు పేర్మిలుచుకొరకు।
ధర్మార్థకామముల్ దనివితీరఁగఁ గంటిఁ గొమరులఁ గాంచితిఁ గులమునిలుపఁ।
బదిమందియును మంచివాఁ డీతఁడనమరియాదగాఁ గాలమ్ముగపనయించి।

గీ॥ తినినిఁకెన్నైన లోపమేదియును లేదు। వార్ధకంబబ్బె దేహమస్వస్థమయ్యెఁ।
గలుగఁ జేయుము నాకిప్డు గరుణతోడ। మోక్షమనియెడు పురుషార్థమును మహాత్మ॥

ఈపైపద్యములు శ్రీమాతండ్రిగారు క్రీ॥ శ॥ 1903 సం॥ మే నెల 23 వ తేదీ సాయంత్రమిఁక నొకజామునకుఁ గైవల్యప్రాప్తులగుదురనఁగా రచించిరి. వీనిలో వారివర్తనము సంగ్రహముగా నుడువఁబడి యున్నది. ఈ అలంకారచంద్రోదయము గాక వారిచే దీనిపీఠికలోని 29వ వచనములో నుదహరింపఁబడిన 1సంపన్నరాజయోగము, 2శివగీతశశికళ, 3గీతగౌరీశము, 4చిత్రకేతూపాఖ్యానము, 5ముముక్షుజనాహ్లాదము, 6కవిజనహృద్యము, 7లక్షణప్రకాశిని, 8భవరోగభిషగ్వరము, 9మోక్షకామినీస్వయంవరములను సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు కలవు. కానియిందు నాలవదియగు చిత్రకేతూపాఖ్యానము వారు బాపట్లతాలూకాకచ్చేరిలో పనిచేయుచుఁ గార్యణాంతరముచే మఱియొక గ్రామములో నివసించియుండునపుడు శిథిలమైపోయినది. తిరిగి వారు దానిని వ్రాయుట కెందుచేతనో పూనుకొనలేదు. ఇదితప్ప తక్కిన పుస్తకములను గ్రమముగాముద్రింపించుచున్నాఁడను.

20-12-06.
మచిలీపట్నము.

ఇట్లు విధేయుఁడు
ఇమ్మానేని వీరేశలింగం.

శ్రీ మేధాదక్షిణామూర్తయేనమః

శ్రీ మఖ్రవజ చరిత్రంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శా॥ శ్రీమించంగ నశేషలోకములు సృష్టింపన్ దగన్ ధాత్రయై।
ప్రేమన్ బాలనసేయఁ గేశవుఁడునై విశ్వప్రణాశక్రియన్।
భీమాకారముఁ దాల్చి సర్వమును సంప్రీతిన్ వెసన్ దానెయా।
స్వామిన్ మోక్షమయున్ మహామహిము భాస్వత్సంవిదున్ గొల్చెదన్॥ ౧॥

మ॥ చెలువారన్ జిరభూతులిచ్చుటకునై శ్రీమానినీరత్నమై।
తెలియన్ విద్యలకెల్లనునికియగు వాగ్దేవీజగన్మాతయై।
యిలధీవృత్తికి శక్తియౌ గిరిజయై యింపొందసర్వంబును।
జ్వలమూలంబునుఁ దానెయౌ ప్రకృతిశశ్వత్ప్రక్రియన్ గొల్చెదన్॥ ౨॥

చ॥ ఒకచెలిఁ జేర్మిమైనొడలనొక్కచెలిన్ జడలంధరించియుం।
దొకసతిఁ గన్మొఱంగి మఱియొక్కతెమక్కువతోడఁ గూడుచుం।
టకుమకుటీకృతాహిపఫణాచ్ఛట పెందెరచీరగాననం।
గుకలనఁ దేలు శంభుఁడొసఁగున్ బరమేప్సితతత్త్వశీలమున్॥ ౩॥

శా॥ శ్రీలోలాక్షివసుంధరారమణి గా శ్రీవత్సమూహించియా।
నాలేయంచలుఁ గన్ ద్వదీయకుచయుగ్మాంచన్మృగీనాభికా।
శ్రీలక్ష్మంబిడి జూచితే యనుచు లక్ష్మిన్ గాఁగిఁటన్ జేర్చు సం।
శీలాత్ముండగు విష్ణుదేవుని మదిన్ సేవించి భావించెదన్॥ ౪॥

మ॥ అతులాంగద్యుతికోమలాతపముగా నాత్మీయపీఠాంబుజాం
చితమాకర్ణిక పూర్వపర్వతలసచ్ఛృంగంబుగాఁ బద్మినీ
సతితోఁ బోల్పగు బాలసూర్యుఁడన భాషాయుక్తుఁడై యొప్పన
చ్చతురాస్యుం డఖిలైకవాంఛితములన్ సంధానముం జేయుతన్॥ ౫

చ॥ చెలువుఁడు నామరూపములచే శివుఁడొంటనుఁ దాను సర్వమం
గళ యగుచుం బ్రియానుగుణగావునఁ దద్వపురైక్యమానిత
ద్గళమున నున్న చేదు దొలఁగన్ దన చక్కెరమోవి పానకం
బులఁ దనియించు శైలసుత ప్రోచుత నన్ను నిరంతరంబుగన్॥ ౬

చ॥ మనసిజుఁ గన్నతల్లి వరమానిజనావళికల్పవల్లి మే
ల్గానముల పాలవెల్లి సదకుంఠయశోజితమల్లి యిందిరా
వనజముఖీమతల్లి శుభవైఖరులన్ విలసిల్లి సంతతం
బును ఘనమోక్షలక్ష్మివలెఁ బొంగి వసించు మదాత్మ నెప్పుడున్॥ ౭

చ॥ కరయుగకంకణధ్వనులు కల్పితతాళరవంబులై తగన్
సురుచిరకర్ణదేశ సుమశోభితబంభరనాదముల్ శ్రుతి
స్వరములఁ బోలఁ బాండుతరపద్మమునందు వసించి వీణ సుం
దరముగ మీటు వాణి శుభదాయిని భారతి నెంతు నాత్మలోన్॥ ౮

సీ॥ ఘనకటస్థలగళత్కలితదానజలాళి జరియించు బంభరషండవిదిత
కాకలీనాదంబు కర్ణోత్సవముగాఁగఁ బాటకైవడి మించి ప్రబలుచుండఁ
దనకు మ్రొక్కెడి భక్తజనమస్తకోత్కర్షకర్షణడిండిమోత్కంఠమైన
ధ్వానంబు తాళనాదంబు కైవడి నొప్పఁ ధీరుఁడై విను విస్ను దేవు మతియె॥

గీ॥ నాగభూషణుఁడయ్యు వినాయకుఁడయి గరిమ ద్విరదాస్యుఁడయ్యు నేకరదుఁడగుచు
మహిని వెనకయ్యయయ్యుఁ గుమారపూర్వజన్ముఁడగు లంబగర్భుని సంస్మరింతు॥ ౯

మ॥ వటవృక్షోత్కటమూలవాసు మునిహృద్వాస్త్వైకబోధాకరుం
బటుచిన్ముద్రధరున్ బరాత్పరు మహాప్రఖ్యాతశీలున్ శివున్
నిటలాక్షున్ సుభగప్రచారుఁడగువానిన్ దక్షిణామూర్తి వి
స్ఫుటమన్మానసవీధిఁ గొల్తు సతతంబున్ వాంఛితం బొప్పఁగన్॥ ౧౦

సీ॥ వైకుంఠమునకుశ్రీనివాసు దేవుఁడు నేత కైలాసమునకుఁదాఘనుఁడు శివుఁడు।
సత్యలోకమునకుజలజసంభవుఁడాధ్యుఁడమరావతికిభర్త హరిహయుండు।
భూలోకమునకుఁదాభూపతి సాధుండుపాతాళమునకహిపతియు మేటి।
గ్రహసంఘములకెల్లగ్రహపతియధిపుండు రాత్రులకెల్ల రేరాజు రాజు॥
తే॥ గీ॥ గానివిప్రులులోకసంతానములకు। నెల్లరకుఁబూజ్యులధికులునిష్టఫలులు।
వరతపోధనులత్యంతనిరతశుచులు। గానభూసురకోటులఘనతఁగొలుతు॥ ౧౧॥

చ॥ పరమగురున్ మహామహిమభాసితతత్త్వవిలోలుసత్త్వదున్।
వరదునిఋష్యమూకగిరివాసుశివాత్మకయోగధారణున్।
చిరతరచిద్విలాసపరచింతనునిర్విషయున్ నిరంజనున్।
నిరుపమురామజోగియతినిన్ మతిలోనుతియింతు వేడ్కలోన్॥ ౧౨॥

శా॥ శ్రీపంచాక్షరిబోధఁ జేసిసుమతిన్ జిన్మార్గతత్త్వంబుని।
ర్లేపానందముగాగఁ జూపినగురున్ శ్రీముల్గువంశోద్భవున్।
పాపోత్పాతవిమోచనున్ వరదుసుబ్రహ్మణ్యసన్నామునిన్।
రూపింపన్ హృదయాంబుజంబునమహారూఢింబ్రశంసించెదన్॥ ౧౩॥

కం॥ ఘనసంస్కృతవిద్యాగురు। గనదాత్మజ్ఞానపూర్ణుఁ గరుణోపేతున్।
వినయితననంతరామా। ర్యునికాశీవాసుయతినినొప్పుగఁదలఁతున్॥ ౧౪॥

తే॥ గీ। తెనుఁగువిద్యనుజెప్పినఘనునిఁజదలు। పాకశ్రీవేంకటాచలపతిని నతులుఁ।
బరమభూదేవకులజునపారపుణ్యుఁ। గొలుతుగ్రంథాదినాదిమగురునిమదిని॥ ౧౫॥

తే॥ గీ॥ ప్రేమమద్బాల్యమందునఁబ్రియమెలర్పఁ। దారకంబునుదెల్పినధన్యమాన్యుఁ।
బాపినేన్వంశవననిధిభవ్యసోము। నాదినారాయణునిఁగొల్తునమితభక్తి॥ ౧౬॥

చ॥ తనరఁబితృవ్యనందనునుదారునివేంకటరంగనామస।
ద్ఘనునురులక్షణైకవరకావ్యముఁగూర్మినిబాల్యమందుసా।
ధనముగబోధఁజేసిమనుధన్యునిమాన్యమహాత్ముశ్రీనిధిన్।
మనమునఁగొల్తుభక్తిసుకుమారునిధారుణిగౌరవంబుగన్॥ ౧౭॥

శా॥ నీరేజాక్షసమానుఁ డైవరతపోనిష్ఠాగరిష్ఠాత్మతఁ।
శ్రీరామాయణకావ్యరూపమునవాణిన్ క్షోణికింబోణిమిం।
పారం దెచ్చినవాల్మలూరుతనయున్ వ్యాసున్ మయూరాహ్వయున్।
జోరున్ భారవిఁగాళిదాసముఖులంస్తోత్రంబుఁగావించెదన్॥ ౧౮॥

గీ॥ భారతంబు నాంధ్రభాషగా నొనరించి। వినుతిగనిన సత్కవిత్రయమును।
పెద్దనార్యసోము భీముని శ్రీనాథు। శంకరాఖ్యు మదిని సంస్మరింతు॥ ౧౯॥

తే॥ గీ॥ అజ్ఞులనుచుఁ గుకవులనఁగ నేల। నెవ్వనికిఁ బూర్వకృతఫల మెంత గలుగు।
నంతవిద్య యెవానికి నబ్బు ధాత్రి। భవునికన్నను సర్వజ్ఞపతి గలండె॥ ౨౦॥

చ॥ ఘనరసపూరనవ్యపదకల్పితకావ్యము మూర్ఖరాజికి।
న్మనసున నింపుఁ జేయునె? సుమానవకోటికిఁ గాక కామినీ।
ఘనతరయౌవనాతిశయకాంతివిలాసము బాలుచిత్తము।
న్ననయము మెచ్చుఁ జేయునె? రసాత్మునికిన్ దగుఁ గాక భూస్థలిన్॥ ౨౧॥

కం॥ అని యిష్టదైవనతికవి। జననుతియు నొనర్చి రసలసద్బంధురవా।
గనుబంధ మొక ప్రబంధం। బనుసంధింపన్ దలంచి యా సమయమునన్॥ ౨౨॥

వ॥ 'ఇట్లు కృతకృత్యుండనై సహచరులగు కతిపయ పండితోత్తములచే నాకలంకారకవిత్వంబుఁ జేయ సమర్థతా విశేషంబు లేదని యప్పుడప్పుడచ్చటచ్చటఁ బ్రశంసావిధంబులు గలిగిన నే నిరంతర మోక్షాపేక్షకుఁడనగుటం జేసి భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్య ప్రదర్శనంబగు కవిత్వంబే కవిత్వంబుగాని తదితరంబులు వ్యర్థంబులని మానసంబునందలంచుచు నారేయి నిశీథసమయంబున విజనస్థలంబున నాసీనుండనై చిత్తతత్త్వప్రబోధ్యంబగు ప్రజ్ఞానబ్రహ్మావలోకనంబు సేయుచుఁ జిదాకాశమధ్యంబున వెలింగెడి వెలుంగుం జేర బయలు బయలం గలపి మనోమారుతంబు లనేకంబుఁ గావించి నిశ్చలత్వం బాచరించి కనుచూపుమేరగోచరంబైన హృదయాకాశంబున ధీవిలక్షణుండనై జీవన్ముక్తి సుఖంబనుభవించుచుండ నంతఁ బూర్వరాత్రంబగుటయు నపరరాత్రంబున సుఖనిద్రితుండనై తదాలాపజనితస్వప్నకలితుండనైన మామకమనోప్రత్యక్షంబున నిట్టిపట్టిదని వర్ణింప నలవిగాని త్రిమూర్త్యాత్మకంబగు నొక్క దివ్యతేజంబు గానంబడియె. నది కేవలశివమయంబై తోఁచె నట్టి శేలకేనా తేజంబును మానజపనిర్వృత్తిధ్యానంబులు గావింప గంగాజటాజూటుండును త్రినేత్రుండును శశిశేఖరుండును ఖట్వాంగ ఖడ్గ పాశాంకుశ డమరుక త్రిశూల చాప బాణ భిండివాల గదా శక్తి ముసల తోమర భుశుండి ముద్గర పట్టిస పరిఘ శతఘ్ని చక్రాద్యాయుధధరుండును నాగేంద్రహారుండును నాగేంద్రకుండలుండును నాగచర్మాంబరధరుండును వృషభవాహనుండును విషగళుండును బాండురచ్ఛాయామండితుండును భస్మ రుద్రాక్ష దామాలంకారుండును బరమతేజోవిరాజమానుండును యోగపట్టాభిరాముండును నగు శ్రీదక్షిణామూర్తి శివరామజోగి గురువిభుండు తానుత్రి

మూర్త్యాత్మకపరమపురుషుండైనను మదుపాసనా దైవరూపంబున సాక్షాత్కరించిన నేఁ బునఃపునఃప్రణామంబు లాచరించుచు నిట్లని స్తుతియించితి॥ ౨౩॥

ముక్తపదగ్రస్తము॥ అనేకజన్మానుష్ఠితాకామకర్మోపాసనాసమాసాదితేశ్వర ప్రసాదలబ్ధదర్శనచరణారవింద, అరవిందాసనముఖవినుతశివజీవైక్యనిష్ఠాగరిష్ఠ, గరిష్ఠపాపభూయిష్ఠజనాగోచర, గోచరితసకలతత్త్వస్వరూప, స్వరూపసమాలోకితసకలచరాచరసృష్టిస్థితిసంహారతిరోధానానుగ్రహ, అనుగ్రహాపేక్షువిద్వజ్జనమానసాంభోజభ్రమర, భ్రమరగుహాంతర్లక్ష్యమాణ నీలతోయదమధ్యస్థతటిల్లతాభాస్వర సుషుమ్నాంతరావచ్ఛిన్నానావృతచిత్ప్రభాకార, ప్రభాకారనిజచిత్ప్రభావిదారితభక్తజనాజ్ఞానతామస, తామసజనాగోచరచిద్విలాసపరిగృహీతగురుశరీర, శరీరభృచ్చిత్తపాకాభివ్యక్తానాహతప్రణవనాదాత్మక, నాదాత్మకానుసంధేయనిష్ఠయోగిజనసులభ, సులభప్రసాద, ప్రసాదితాశేషమంగళామానస, మానసాధ్యాతభవచ్చరణశ్రీమదిమ్మనేనిశరభలింగానుగ్రహార్థాసాదితశ్రీరామజోగిగురుస్వరూప, దక్షిణామూర్తే, నమస్తే, నమస్తే, నమః॥ ౨౪॥

శ్లో॥ శర్వాయముక్తినిలయాయమహేశ్వరాయ। గౌరీశ్వరాయపరమాయనిరీశ్వరాయ।
సర్వేశ్వరాయవితతాయవిలక్షణాయ। భక్తౌఘకల్పతరవేగురవేనమస్తే॥ ౨౫॥

గణాగోచరసమగీతిసంయుతసర్వలఘుసీసము.

పరవరపురహరగరధరసుఖకరమురహరశరశివపరమపురుష।
సురుచిరమృగధరనరసురవరఖరహరనిజజనదరహరణసతత।
గుణగణకవిమునిజనజినపశుపతి, స్మరహరగజముఖజనకగిరిశ।
ఘనభవభయహరధనపతిసఖభవ, స్థిరతరవరపుర, యురగధరణ॥

తే॥ గీ॥ సకలజగదవనవరణసమరసహృదయ। కరిదనుజహరణక్షణ, నికరకరణ।
శశిధరణవరద విశదశమదమముఖ। విమలసుగుణసముదయయుతమఘహరణ॥ ౨౬॥

మాణవకవృత్తము॥ ఏణధరామోక్షకరా। ప్రాణపదామారహరా।
బాణసుపర్వారినుతా। శోణజటాజూటయుతా॥ ౨౭॥

సీ॥ బ్రహ్మాండములమించిభస్మంబునొనరించిగరళంబుభూమికిఁగదిసినపుడు।
లోకజాలంబులుచీకాకునొందంగఁద్రిపురరాక్షసులువర్తించినపుడు।
సకలబృందారకుల్ సంక్షోభమందంగనలజలంధరుఁడిలవెలసినపుడు।
నిఖిలభూతంబులనిర్మూలముగఁజేయుప్రళయముర్వికిఁబర్విప్రబలినపుడు॥

తే॥ గీ॥ ధీరుఁడై దా్రివె నెవ్వఁ డపారమహిమ। నాశ మొనరించె నెవ్వఁడు నవ్వుతోడ।
గాలిచె నెవ్వఁడు నిత్యుఁడై నిలిచె నెవ్వఁ। డట్టిసర్వేశునినుఁ గొల్తు నఘవినాశ॥ ౨౮॥

వ॥ అని యివ్విధంబున స్తుతియించిన నాయందంతఃకరుణావిశేషంబుచేఁ దనభక్తపరాధీనత్వంబు ప్రకటంబు నొందనిజాకారంబు గలిగ దేహంబున హృదయలోచనగోచరుండైన నిరామయబ్రహ్మజ్ఞానాంశాసాహతంబునం దుద్భవించి హృదయాకాశంబున కెక్కి బ్రహ్మాండంబు భేదించుచుఁ బ్రణవాకారనాదంబున దిశలుపిక్కటిల్లనిట్లనియె, నీవు నియ్యద్వైతవిజ్ఞానవీక్షణంబుచే నెల్లసమయంబుల ననుదృష్టించుచు జీవన్ముక్తిసుఖంబనుభవించుచునుండఁ బ్రారబ్ధబలబ్ధావసానసమయంబున ఘటాకాశంబు మహాకాశంబునందు మిళితంబైన చందంబున నందంబుగ నాయందు విదేహకైవల్యంబు నొందెదు సందియంబించుకైన లేదిప్పుడు నీవు వేటపాళెంబను పురంబున నుండుటం జేసి యేతత్పురాధినాథుండనగు మదంకితంబుగ మార్కండేయపురాణోక్తంబైన శ్రీమన్నారాయణాంశసంభవుండగు మఖ్రవజుని చరిత్రంబున లంకారచంద్రోదయంబను నామాంకితంబుగఁ బ్రబంధంబొనర్పుము మున్ను నీవు సంస్కృతంబున సంపన్నరాజయోగంబను యోగశాస్త్రంబును, శివగీత శశికళ యను గానకావ్యంబును, గీతగౌరీశంబను యక్షగానవినోదాష్టపదియును, నాంధ్రంబునఁ జిత్రకేతూపాఖ్యానంబను పురాణరత్నాకరంబును, ముముక్షుజనాహ్లాదంబను వేదాంతశాస్త్రంబును, కవిజనహృద్యంబను బంధకవితాప్రబంధంబును, లక్షణప్రకాశిని యను ఛందోవిషయవాక్యగ్రంథంబును, గేవలబాల్యంబున భవరోగభిషగ్వరంబను వచనకావ్యంబును, మోక్షకామినీస్వయంవరంబను నాటకంబును, రచించితివి వాని నేఁ బరమాదరణంబునఁ గైకొంటి నిప్పుడిదియును విష్ణులీలాభివర్ణనంబుగావున॥ ౨౯॥

క॥ సంతానసప్తకములోఁ। జింతితఫలదమయి కీర్తిఁ జెలఁగి జగద్వి।
శ్రాంతమగుఁ గానఁ గూర్పుమ। నంతచమత్కృతిగఁ గృతి మదంకితనియతిన్॥ ౩౦॥

వ॥ అని యివ్విధంబున సెలవొసంగి క్షణమాత్రంబున కఖిలైక్యంబగు స్వపదంబు నొందిన గొంతతడవునకే నా నిద్రాసమాధియందు మేల్కని మదభీష్టార్థంబు సిద్ధించెనని పరమానందకందళితహృదయారవిందుండనై మొదల మద్వంశప్రకారంబభివర్ణించెద॥ ౩౧

సీ॥ కల్పాదివిష్ణుండు ఘనపయోనిధిశేషతల్పశయనుఁడైన తటినిహారికి।
నాభికమలమందు నలువ బుట్టఁగ నతని వెనుక నుదయించిరి వరమతులు।
భద్రపద్మలు నాగభద్రయశులు వారివంశంబునందున వరుసఁ బుట్టె।
నాదెనపద్మనాభాఖ్యాదులు వీరిలోఁ బ్రథమపుత్రుని కులప్రభవమైన।
గురుతరపువ్వాడగోత్రంబునందునఁ బరమేమ్మనేన్వంశ వరుఁడు నమిత॥

తే॥ గీ॥ దానగుణభాసితుండు సన్మాననీయ। వైభవోల్లాసశుభకరవర్తనుండు।
గోనసార్యుండు శివభక్తిగురుఁడనంగ। యశమునొందెను జగమందు విశదముగను॥ ౩౨॥

చ॥ అతనికిఁ బాపనాహ్వయమహామహిముండును దారసత్యవా।
గ్వ్రితపవనాత్మజాగ్రజుఁడ వార్యసముద్భవశౌర్యసూర్యసం।
హృతకితవాహితప్రితతిహృత్కుహరాంచదఖర్వగర్వగా।
ఢతమతమస్సమాజుఁడు దృఢప్రతిభుండు జనించెధీరుఁడై॥ ౩౩॥

ఉ॥ శ్రీకరుఁడిమ్మనేనికులశేఖరుఁడుం సుగుణాన్వితుండును।
శ్లోకుఁడశేషదీనజనసుస్థిరపాలనదక్షుఁడార్యపూ।
జాకరుఁడీశ్వరార్చనలసన్మతిశాశ్వతభక్తియుక్తుఁడి।
చ్ఛాకనదిందిరాలయుఁడు శాంతిఘనుండగు బాపనయ్యకున్॥ ౩౪॥

శా॥ శ్రీవీరేశ్వరలింగసత్పురుషుఁడుం శ్రీయాదినారాయణా।
ఖ్యావిర్భావుఁడుఁ గోటిలింగపతియుం హర్షాత్మలీమారుతే।
జోవంతుల్సుగుణాన్వితుల్వితరణాస్తోకప్రసిద్ధుల్సుతుల్।
శివింగల్గిరిసాధుచిత్తకవిగోష్ఠీప్రీతచేతస్కులై॥ ౩౫॥

వ॥ వెండియువారెట్టివారననందుఁ బ్రథమపుత్రుండు॥ ౩౬॥

సీ॥ భవునివైఖరిపద్మభవునివైఖరిభవ్యభూతిచే శేముషీభాతిచేత।
చంద్రుకైవడిహరిశ్చంద్రుకైవడికళాయుక్తిచే వరసత్యసూక్తిచేత।
నింద్రుపోలికభూధరేంద్రుపోలికభోగపూర్తిచే ధైర్యవిస్ఫూర్తిచేత।
మిత్రుచాడ్పునఁ జైత్రమిత్రుచాడ్పునభూరిదీప్తిచే లలితరూపాప్తిచేత॥
తే॥ గీ॥ నలరిపొగడొందెనిజహృదయారవిందకందళితభక్తినందితనందివాహ।
నందనుఁడు భూసురారాధనప్రియుండు। నమరవీరేశలింగాఖ్యుఁడవనియందు॥ ౩౭॥

వ॥ ద్వితీయనందనుండు॥ ౩౮॥

సీ॥ శారదాభ్రశతారతారకాశరకాండకాండజాసనకాండఘనయశుండు।
రమణీయనలరాజరాజరాజకుమారమారసన్నిభసుకుమారమూర్తి।
రమ్యచింతారత్నరత్నాకరభమిత్రమిత్రజద్యోద్రుమామితవితీర్ణి।
జ్వలితదావజ్వాలజాలాంబురుహబంధుబంధుప్రతాపశోభావిభాసి॥
తే॥ గీ॥ జగతిఁబొగడొందె నగణితసుగుణభగణ। సదృశహీరలలాటికాసంపరిష్కృ।
తాఖిలాశాంగనాలలాటాళిబుధవిధేయసుభగుండు నాదినారాయణుండు॥ ౩౯॥

వ॥ తృతీయాత్మజుండు॥ ౧౦॥

సీ॥ తనదానమహిమ సంతతమర్థిజనపుత్రపౌత్రాన్వయావనప్రౌఢి నెసఁగఁ।
దనచేతిహేతిదృప్తవిపక్షవక్షఃకవాటపాటనపాటవంబు నెఱపఁ।
దనధైర్యగరిమ మందరధరాధరవరస్థిరవిస్ఫురణతోడఁ జెలిమిసేయఁ।
దనవాగ్విలాసంబు ఘనసుధారసఝరీపృథుమాధురీసాధురీతి నెసఁగఁ॥

గీ॥ దనవిమలసన్నిధానంబు తతమనీషి।జనమునకు సన్నిధానమై మనఁగ సకల।
తీర్థయాత్రాపరిష్కృతదేహయష్టి।కోటిలింగాఖ్యుఁడు జ్వలగుణవరుండు॥ ౧౧॥

ఆ॥ గీ॥ అందుఁ బ్రథమపుత్రుఁడైనట్టి వీరేశ।లింగమహితయశుని రంగదమల।
భక్తిపరుని దానభాస్వరువరలీల। లెన్నఁదరమె భువిని నెవరికైన॥ ౧౨॥

వ॥ అదియెట్లన్న॥ ౧౩॥

ఉ॥ తత్త్రితయంబునం దమితధార్మికతావిభవప్రసిద్ధచా।
రిత్రుఁడు వీరయాఖ్యుఁ డలశ్రీనిధు లాదెయకోటయాహ్వయుల్।
పాత్రతఁ దమ్ములై తన ద్విబాహువులున్న బలెఁ బేర్మిమై మనన్।
ధాత్రినిఁ గీర్తిఁ బొందె శుభదస్థితి సర్వదిగీశవేద్యుఁడై॥ ౧౪॥

వ॥ మఱియు నవ్వీరేశలింగమనాయకుండు, సదవనాస్పదదయారసహృదయుండును, సుమహితసమస్తార్థిజనకుముదప్రమదకరసకలకకుబంతరనిరంతరవిశ్రాంతవిశ్రాణనహిమకరోదయసముజ్జృంభితశుంభద్యశఃకలశాణ్ణవనటద్విశాలసుగుణకల్లోలవిలంఘితావధికుధరరోధఃప్రఘాణుండును, తనూధృతవినూతనకనత్కనకదుకూలాంచలావధీరితచంచలావితానుండును, త్రిపుటభేదనభేదనోద్యమసముద్యత్త్రోపాటోపమహాకాలఫాలానలాభీలజ్వాలామాలికోపమప్రతాపతపనదారితసమదారిప్రమదాకుచలికుచనిచితచకచకద్రుచిరముక్తాహారతారకావారకచని చయరుచితిమిరవదనవిధుస్మితచంద్రికావిలాసుండును, నిఖిలాశ్రితజనవనవసంతాయమానానూనదానలక్ష్మీనివాసుండును నగు నాసద్గుణభాసురుండద్దంకి, కోటదేవరాయపల్లి, గూనూరు, సంగంబు, మొదలుగాఁగల నేకపురవరంబులఁ దహశీలుదారునామకోద్యోగంబుఁ జేసి, యాధికసుకృతవంతుండును, దిగంతరాక్రాంతయశఃపరిపూరితుండును నైవర్తిలె నెట్లన్న॥ ౧౫॥

సీ॥ తతదివ్యచంద్రికాధవళాంశుకముఁ గట్టి గగనగంగాకంచుకంబుఁ దొడిగి।
హిమశైలరజితశైలములను పాలిండ్లపైఁ దారకాహారపటలి మెఱయ।
నమరశాఖిసుమాళియవతంసముగఁ గ్రాలవీణాశ్రుతిని నల్వరాణి వాడఁ।
గలశాంబునిధితరంగమృదంగనిస్వనంబలర మహానటుండాటఁగఁ ఱప॥

తే॥ గీ॥ ఘనశరద్ఘనమనుతిరస్కరణిమించిచంద్రవదనంబువోఁపలాస్యంబొనర్చుఁ।
బరగవీరేశలింగధీవరునికీర్తి। కాంతబ్రహ్మాండభవనరంగంబునందు॥ ౪౬॥

సీ॥ ఉరమందుఁబూనకచరమాంగమునఁబూనుకమఠనాథుని పొందుఁగనఁగనేల।
యురుమదోన్మత్తతఁబఱగిమేనెఱుఁగనిదిగ్గజంబుల పొందుదివురనేల।
కుటిలభుజంగుఁడైచటులవృత్తిఁజరించుగరుడునితోడసఖ్యంబదేల।
గ్రావపూరితమయికడుజడత్వంబునఁగదలనిగిరులసాంగత్యమేల।
తే॥ గీ॥ యనుచుఁగూర్మహరిద్విరదాహినాథ।పర్వతంబులకూటముల్ వరుసవిడిచి।
సరసవీరేశలింగధీవరునిభుజమునందువసియించెసుఖముగనవనికాంత॥ ౪౭॥

సీ॥ శ్రీకరార్యస్తుతాస్తోకధర్మైకశోభాకరుండువిభావిభాకరుండు।
చండబాహార్జితాఖండసద్వైభవాఖండలుండుజితారిమండలుండు।
శేషాహిభాషావిశేషానుకారిసంభాషణుండురుదయాభూషణుండు।
బంధురతుణకళాబంధురప్రతిభాధురంధరుండువితీర్ణికంధరుండు।
తే॥ గీ। దుష్టరిపుభీతికరనవదుర్గసహిత।మహితవిలసదరల్ పురిమందిరుండు।
సుందరుండుమహాధైర్యమందరుండు।దివ్యవీరేశలింగసుధీవరుండు॥ ౪౮॥

తే॥ గీ॥ అట్టివీరేశలింగార్యుఁడాదెమాంబ।యనెడుసాధ్విని బెండిలియైఘనుండు।
శరభలింగాఖ్యుననుఁగాంచెసద్గురూప।దేశుశివభక్తువరచిదాకాశమతిని॥ ౪౯॥

వ॥ ఇట్టినేను,। ౫౦॥

షష్ఠ్యంతములు

కం॥ శ్రీరామజోగిసద్గురు।ధీరసునామునకుదేవదేవునకుభవో।
ద్ధారకునకుదారునకు।నా్నరాయణసఖ్యునకును న్యాయపథునకున్॥ ౫౧॥

కం॥ ధీరునకుసకలనిగమా।ధారునకునిరంతరాత్యుదారునకునిరా।
కారునకుభక్తజనమం।దారునకునవాద్యఖండితశరీరునకున్॥ ౫౨॥

కం॥ రంభాకుచకుంభపరీరంభానందద్విపక్షరాణ్నుతశౌర్యా।
రంభునకున్ శుంభజ్జయ।సంభాసితనిజభుజాసిసంరంభునకున్॥ ౫౩॥

కం నగపతివరచాపునకున్।నగధరసద్బాణునకునునగజేశునకున్।
మృగచర్మాంబరధరునకు।మృగయాపురివర్యునకునుమృగధరణునకున్॥ ౫౪॥

వ॥ సమర్పితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన నలంకారచంద్రోదయంబను మహా ప్రబంధంబునకుం గథావిధానం బెట్టిదనిన మున్ను మార్కండేయుండు క్రోష్టియను శిష్యునకెఱింగించిన తెఱంగునందిరంబుగ జైమిని మహామునికింబక్షులిట్లనియె॥ ౫౫॥

కథాప్రారంభము.

సీ॥ ఏవీట సౌధాగ్రసౌవర్ణకలశంబులబ్జకోశంబులౌ నమరధునికి।
నేవీట సతులతనూవిలాసంబులు ప్రార్థనీయంబులౌ నచ్చరలకు।
నేవీట మణిదీపికావిభావిభవమభావంబొనర్చు విభావరులకు।
నేవీటఁ జంద్రశాలావితానస్థహారములు తారావళీభ్రాంతినొసఁగు॥
తే॥ గీ॥ తుంగతరరోహణాచలశృంగతులిత। గురురుచిరరత్నశోభితగోపురంబు।
చెలఁగు నైశ్వర్యసుషమావిశేషహసిత। సురపురంబు ప్రతిష్ఠానపురవరంబు॥ ౫౬॥
చ॥ ధరనొక రాజశేఖరుని తానకమై తగు వెండికొండవి।
స్ఫురణమదెంతయుంజవధిభూధర రాజమనేక రాజశే।
ఖరులకు మన్కియై బహుళకాంచనసంపదఁ దాల్చియప్పురిన్।
స్థిరముగ నిల్చె నాఁగ నకశృంగసమున్నతవప్రమొప్పగున్॥ ౫౭॥
కం॥ అన్నగరికోటకొమ్మల। కెన్నఁగఁ గల్యాణసహితపృథుమణివరరా।
గోన్నతి గలుగుట యరుదే। సన్నుతవిష్ణుపదసేవసతతముదారకన్॥ ౫౮॥
తే॥ గీ॥ కలశభవుఁడుతన్నుఁ గడునల్కవెండియుఁ। ద్రావునే మొయనుచుఁ దల్లడిల్లి।
యబ్ధిఖేయమగుచు నప్పురిడాగెనో। యనన గడ్తపనరు నద్భుతముగ॥ ౫౯॥
కం॥ పాతాళభువనపన్నగ। జాతము తత్ఖేయతోయజాతమృణాళ।
వ్రాతములఁ గాంచి నిజకాం। తాతనులతలనుచుఁ బెనుచుఁ దత మోహమునన్॥ ౬౦॥
ఉ॥ మేలిపసిండి మువ్వగ మిమించు పతాకలు చిత్రరత్నపాం।
చాలిక లబ్జరాగకలశద్యుతులుంగల చంద్రశాలికా।
జాలము వొల్చు పట్టణపు సంపదఁ గన్గొననిల్చు నిర్జర।
స్త్రీల నభస్స్థలీశిఖర దివ్యవిమానవితానమో యనన్॥ ౬౧॥
చ॥ అరుణగభస్తి మున్న హరహంబును నంబరవీథి నేగఁగాఁ।
బురవరభర్మహర్మ్యచయముల్ గమనంబునకడ్డమైనచోఁ।
దురఁగములన్మరల్చి ధృతితో నగరోత్తరయామ్యపార్శ్వస।
త్సరణులఁ దేరనూరుఁడు వెసన్ గడపన్ జనుచుండు నెప్పుడున్॥ ౬౨॥

కం॥ నెచ్చెలులభంగినిచ్చలు। వచ్చుచుఁబోవుచు నెయుండు వాతాయనముల్।
సొచ్చుచుఁదరుణులనఖరుచి। మెచ్చుచుఁదారకలువీటిమేడలత్రోవన్ ॥ ౬౩॥

చ॥ అలగ్రహారాజి తేజమిసుమంతయుఁగన్పడకుండ నెప్పుడున్।
గలఁచఁగఁగోరి కేతువుపగంగొని విష్ణుపదంబుముట్టియుం।
పలరననేకరూపములనర్కునిఁగప్పిననంబురంబునం।
దలరుచురత్నసౌధశిఖరాళినటత్స్ఫుటకేతుజాతముల్॥ ౬౪॥

కం॥ చందురుఁడందులమేడల। సందులఁజనుచుండి కావ్యసంగీతకళల్।
సుందరులవలనవినితాఁ। జెందెఁగళానిధియనం బ్రసిద్ధిధరిత్రిన్॥ ౬౫॥

చ॥ లలితజలోర్ధ్వయంత్రఝరులంబసపాడిగధూపధూమకుం।
తలములఁగేతుహస్తకలనన్నగరేందిరవిప్పిపొమ్ములం।
దళియలనుంచెఁబ్రోవులుగనాఁబొలుపొనవరత్నరాసుల।
న్విలసిలుకాంచనాంచితవణిగ్విపణీరమణీయహట్టముల్॥ ౬౬॥

చ॥ జిలుగుకడానివన్నియలఁజెన్నగునున్నతసౌధవీథి వే।
డ్కలశశికాంతజాలములడగ్గరిసారెకుఁదొంగిచూచుక।
న్నెలముఖులక్ష్మికిన్ సురధునీవికచాబ్జములోడెఁగానిచో।
లలినవిదుర్యశంబళికులచ్ఛలనన్వహియింపనేటికిన్॥ ౬౭॥

కం॥ శ్రుతిముఖ్యసకలవిద్యల। గ్రతుసద్వ్రతజపతపఃపరంపరనచటన్।
శతధృతిసృజియించెనరా। కృతులుగనఁదనరుదురుపురిన్ విప్రవరుల్॥ ౬౮॥

కం॥ మారులువరరూపమునఁగు। మారులుదోశ్శక్తి, భూతిమహిమంబునఁగా।
మారులు, దానమునరవికు। మారులు, వఱలుదురురాకుమారులువీటన్॥ ౬౯॥

కం॥ ఆర్యనుతులగుచునచటన। హార్యసమానధనరాసులార్జింపుచున।
ర్యార్యాపతిహితసములుమ। హార్యులుదనరుదురకుంఠితౌదార్యములన్॥ ౭౦॥

కం॥ హలరేఖలులక్ష్మీకర। విలసనములుబహులభద్రవిభ్రమగతులుం।
గలిగిహరిచరణసదృశత। నలరుదురలఘుబలమొప్పనప్పురిశూద్రుల్॥ ౭౧॥

తే॥ గీ॥ బలవదుత్తుంగరూపవైభవమతిస్థి। రాభరణలీలతతగండశోభితరుచి।
శ్రితఘనాళిసదావనశ్రీయుఁగలిగి। పొలుచుభూభృన్నిభంబులప్పురినిభములు॥ ౭౨॥

చ॥ స్థిరతరరాజమౌళిహితసేవకులంబునకెల్లఁగల్లగా।
హరిణములాదిదుర్గములనాయతసత్కరణాప్తినుండిస।
త్త్వరచితసారయోగగతివాయుజయంబొనఁగూడవీటిలో।
నరయుననంతవర్ణకములై హరులై బహుళతన్ బ్రవర్తిలున్॥ ౨౩॥

కం॥ ఘనచక్రఘటనసంపఁ।దనరి ప్రభాతంబులట్లు ధరణీశులరీ।
తినివిలసిల్లుఁబురవరం।బునఁగాంచనరత్నదీప్తములగురథంబుల్॥ ౨౪॥

సీ॥ సంగీతనృత్యకౌశలము మెచ్చుటఁబలెఁ గాయన్నటీకైశికములునిమిరి।
దంపతీప్రణయవాదములుదీర్పఁబలె వేకువల సౌధగవాక్షకోటిదూఱి।
స్వపథశ్రమంపునీర్వట్టుచేఁబలెరతిశ్రాంతాంగనాస్యఘర్మజలమాని।
సాంకవమృగమదచంద్రసౌరభములు గైకొనంగఁబలెనంగళ్ల మెలఁగి॥
తే॥ గీ॥ పురతురంగమగమనచాతురికినోడి।వింతసిగ్గునఁదనయెక్కరింతనడిగ।
నడవమిననంగజడనగునడకలడర।నందొలయుచుండుమలయమందానిలుండు॥ ౨౫॥

సీ॥ అమితరసప్రౌఢినలరెడిసరసులనెనయుటవలనఁబద్మినులనంగ।
లలితబంధవిశేషములమహాభోగులఁదనుపుటవలనభోగినులనంగ।
ఘనతరాగములఁబెంపెనసిపల్లవలాభగరిమఁదాల్చుటఁగలకంఠులనఁగ।
తజ్జ్ఞులువినుతింపఁదగువెలలందుచుమనుటచేసుచిరమణులనంగఁ।
తే॥ గీ॥ ప్రబలితతమంజులాస్యవిభ్రమసమృద్ధు।లలరఁబ్రీతిభరతతరహాస్యములనువలఁతు।
లగుచురంభాదులజయించుసొగసునఁబురి।వఱలుచుందురువారసుందరులుబళిరె॥ ౨౬॥

సీ॥ రమణియెత్తులకేమిరతికల్పచయమిమ్మువలదందునిడుదురేవచ్చినపుడ।
వెలయనీపుష్పాప్తివేళఁదెల్పుముతావులంటిచూచినఁదోఁచునదుగనేలఁ।
దిలకింపుమెలతామరలదండనొసఁగుమునెనరొప్పఁగావలసిననుగొనుము।
విలువఁజేకొనియెదనలరుబంతులనిమ్ముచనుబంతులిప్పుడుడంటెసనుగందు॥
తే॥ గీ॥ ననుచునర్మోక్తిరచనలననుచువేడ్కఁ।దమ్మునలరమ్ముమేటిచైదమ్ములఁగని।
సరసతలుచూపువిటులకుసరములిడుచుఁ।బుష్పలావికలుందురప్పురమునందు॥ ౨౭॥

మ॥ సురసాంచద్ఘనపుష్పపూరితములై సాంపొందిదృప్తాండజో।
త్కరసంచారపటుత్వముల్గలిగిరంగద్భృంగసంగీతము।
ల్వఱలన్ సారససౌరభానిలసదాభంగాగమంబుల్దగన్।
బురినుద్యానములున్ సరోవరములున్ బోల్చున్ సమత్వంబునన్॥ ౨౮॥

శా॥ ఏతాదృఙ్మహనీయసంపదలపుట్టిల్లైశుభస్థానమై।
ఖ్యాతస్వీనవరత్నకీలితవతంసంబైనయాపోరిలువ।
ఖ్యాతిం జెందఁగ నేలుచుండుగుణరత్నాంభోధిశస్త్రంజయుం।
డాతండాతతశాతహేతిపవిక్లృప్తారాతివీరాద్రియై॥ ౭౯॥

సీ॥ తనయశోనల్పకల్పనగాటవికిఁబయోభృత్పథంబోకపరభృతముగాఁగ।
దనప్రతాపమహాజ్వలనకీలములకర్కబింబంబువిస్ఫులింగంబుగాఁగ।
దనజయలక్ష్మీనితంబినికఖిలదిగ్వలభులువిహరణస్థలులుగాఁగ।
దననిరంతరదానధారానదికిసాగరములుగర్భజలాశయములుగాఁగ।
తే॥ గీ॥ తనవినిర్మలచరితసుధాసరోంత।రమునకబ్జభవాండభాండములుపుండ।
రీకముకులాళిగాఁగవర్తిలుధనుర్వి।ధానమృత్యుంజయుండుశస్త్రంజయుండు। ౮౦॥

వ॥ మఱియునీసమస్తప్రశస్తనిస్తులామేయసుగుణవిస్తారుండగుశస్త్రంజయుండు నిఖిలాశావిలాసినీకర్ణమండితమండనాయమానకుండలీకృతకీర్తిలతా క్రాంతవిశ్రాణనపల్లవసల్లలితోల్లాసకలభూతదయాకుసుమగుళుచ్ఛుండును, నిరంకుశప్రతిభాప్రభావిభాసితుండును, కదనక్షోణీసదనసమదహృదయవైరివీరవారపరిహారప్రకారప్రచారావార్యధైర్యశౌర్యవీర్యధుర్యుండు నుద్బచండాఖండకోదండవిద్యాషండప్రశాండప్రజ్ఞానధురంధరుండును,ధీరోదాత్తఘనధరాధరుండును, నయి తనకప్పతిష్ఠానపురవరంబురాజధానిగా రాజిలరాజరాజునుంబోలెఁ దేజోవిరాజమానుండై సకలకువలయంబవక్రవిక్రమంబున నేకచక్రంబుగఁబరిపాలింపుచుండె॥ ౮౧॥

కం॥ ఆరాజశిఖామణికిఁగు।మారుండుకుమారసదృశమానితవీర్యో।
దారుఁడుమఖపరిజాఖ్య।క్ష్మారమణుండలరుచుండుసద్గుణనిధియై॥ ౮౨॥

సీ॥ సరసిజాక్షుఁడువోలెసిరితోడనలరిభర్గునిభంగినార్యానుకూలుఁడగుచు।
గంధర్వరీతిఁజక్కనిరూపుఁదాల్చియబ్జునిమాడ్కిగురుకళాపూర్ణుఁడగుచు।
పరమేష్ఠిగతిమంజుభాషాఢ్యుఁడైసరిత్పతిపోల్కినిమ్నస్వభావుడగుచు।
సూర్యునిపగిదిఁదేజోమహత్త్వముఁగాంచినునినిక్కైవడిదానకలితుఁడగుచు॥
తే॥ గీ॥ నాగమార్గజ్ఞుడైవివిధాస్త్రశస్త్ర।వేదియైదండనీతిపరిపీణుఁడగుచు
నమరుసమధికభోగమహావిభవశ।చీవిభుండుమఖప్రవజభూవిభుండు॥ ౮౩॥

ఉ॥ ఆవిభుమోము సొంపుఁగని యద్భుతమందుచు క్షీణుఁడయ్యెఁదాఁ
జావకనైల్య మొందితగఁ జంద్రుఁడు దూరపదంబుఁ జెందఁగన్।
భావజుఁడింతయున్వినుచు భంగము నొందినమామఁ దేర్చ వే।
భూవరుఁ జేరి యందమునఁ బోలక నంగత నొందెని ద్ధరన్॥ ౪౮॥

వ॥ మఱియు నతండు నారాయణాంశసంభూతుండగుటం జేసి వినీతుండును సమప్రజ్ఞాసమేతుండును నుంగావున జనకు ననుజ్ఞ యౌవరాజ్యాభిషిక్తుండై, నల, నృగ, సగర, భగీరథ, దుందుమార, సుహోత్ర, మాంధాతృ, శ్రీరామాదులకరణి ధరణీభరణదక్షుండై, దీనాలాపంబులు శరణాగతశాత్రవముఖంబులయంద, వక్రభావంబులధిజ్యశరాసనంబులయంద, దృఢబంధంబులు సురతంబులయంద, కుటిలనటనంబులు వేశ్యాజనంబులయంద, సదాపత్ప్రాప్తిచే మొఱవెట్టుట తరుణీమంజీరంబులయంద, మదాంధత్వంబునం దిరుఁగుట కరిఘటలయంద, పరుషదండంబువలనఁ జక్రపరికంపంబులు వాడముటకులాలకృత్యంబులయంద, సమస్తవస్తుసంపదలం దోఁచుట లీలాదర్పణంబులయంద, పాంసులాత్వంబవనియంద, చెన్నొందుచుండఁ, దనధర్మంబునకభావంబును, దనదానంబునకప్రమాణతయుఁ, దనక్రోధంబునకస్థిరత్వంబును, దనవిక్రమంబునకసహ్యతయు, దనయశంబునకతివ్యాసంగవ్యాప్తియుఁ, దనగుణంబులకత్యాశాపరివృత్తియుఁ, దనలేమికిలేమియుందవులం జేసి యఖండసామ్రాజ్యధుర్యుండై, మహావీరుండయ్యును బరలోకకథాభీరుండై, కామార్థపరుండయ్యును విమలధర్మప్రధానుండై, యనేకపరిజనపరివృతుండయ్యు ననేకధనుస్సహాయుండై, భూమండలంబున నెల్లెడ నిరంతరపయోధారాసారంబులు జలధరంబులందుం బోలె ధేనువులందును, ననంతకల్యాణాలంకరణంబులు జనశరీరంబులందునుం బోలె గృహంబులయందును, సంపూర్ణఫలవిలాసంబు లారామంబులందుం బోలె సస్యంబులందును, నపరిమితామోదంబులు స్రక్చందనాదులందుం బోలె సకలప్రాణిచయంబునందుం గలిగి విలసిల్లు ధర్మపరిశీలనంబున ప్రజాపాలనంబుఁ గావింపుచుండ॥ ౪౯॥

మత్తకోకిల॥ అంతభూరమణీధృతాభినవారుణాంశుకరూపసం
క్రాంతపల్లవకాంతిదంతురకాననాంతమనంతమో।
హాంతరంగవధూనితాంతదృగంతకాంతలతాంతసం।
భ్రాంతిభృంగలతానిశాంతము బల్వసంతము భాసిలెన్॥ ౫౦॥

చ॥ శ్రుతిహితవాక్యముల్ బలుకుచున్ ద్విజపాళి మెలంగఁ గేళిప ।
ర్వతశుభవేదులందుఁ బ్రసవర్తుదినాత్మవివాహవేళను ।
న్నతలతికామహీజమిథునంబులపైనితరేతరంబుదా ।
రతనిడుముత్తియంపుతలఁబ్రాలనజాలకరాజిరాజిలెన్॥ ౫౭॥

చ॥ ఎలయుచుఁ దేఁటిమొత్తఁపు మొయిల్వొయిఁగప్పిరవంబొనర్పఁగో ।
యిలలనువానకోయిలలు హెచ్చఁగ నచ్చఁపుఁబూవుఁదేనెసో ।
నలుగురియన్వనానిలమునం గొమరొప్పఁ జలించె గ్రొమ్మెఱుం ।
గులగతిఁదియ్యమావియెలగున్నలఁ గెందలిరాకుజొంపముల్॥ ౫౮॥

మ॥ వనరాశ్యుద్గతఫేనముల్ వనరమావ్రజప్రభారమ్యమం ।
డనరోచుల్ మధుపప్రతానమధుపానప్రక్రియాకాప్యసా ।
త్రనికాయంబులు చైత్రరాత్రిముఖనిర్యత్తారకల్ వల్లికా ।
వనితాంచద్దరహాసముల్ సితసుమవ్రాతంబులొప్పెన్ వనిన్॥ ౫౯॥

చ॥ చివురుఁగటారులున్ విరులసింగిణులుందలిరాకుబాకులు ।
న్నవదళిశింజినుల్ సుమపరాగమునన్మెఱుఁగెక్కఁ జేసి మా ।
ధవుఁడనుఁగైనమారునకుఁ దానొనఁగూర్చినయస్త్రశాలల ।
ట్లవిరళలీలనొప్పె వనిసంచితమంజునికుంజపుంజముల్॥ ౬౦॥

చ॥ కొలఁకులఁ దేలి తేలి తొవగుంపులకంపులసోలిసోలిమ్రా ।
కులపయివ్రాలివ్రాలి సుమగుచ్ఛసుగంధముఁ గ్రోలిక్రోలితీ ।
వలగమిఁ గ్రాలిక్రాలి తరుపఙ్క్తులనీడలఁ దాళితాళి మే ।
ల్నిలుకడనీచె నామనివనీతలశీతలవాతపోతముల్॥ ౬౧॥

కం॥ అలినీకుటుంబినులకున్ । లలినీరఁపుబొమ్మరిండ్లలతికాపాంచా ।
లులనవపుష్పోద్గమవే । శలవనరమ తేనెవిందులను గావించెన్॥ ౬౨॥

కం॥ వసుపతితానగుటనునల । వసుపతిమైత్రికిఁ దదాశవఱలెననవిభా ।
వసుఁడుత్తరంపుఁద్రోవను । మసలెన్ దనమిత్రభావమహిమదలిర్పన్॥ ౬౩॥

తే॥ గీ॥ విరహితతిమీఁదదండెత్తుమదనువిజయ । కాహళులభంగి మొరసెఁ బికవ్రజంబు ।
లమరెఁ గోరకములుఁ గింశుకములుఁ గాన । నస్థలీస్త్రీలకెంపులనత్తులనఁగ॥ ౬౪॥

సీ॥ నవరసామోదంబు సవరించె నెయ్యది తరులయందును ఘనతరులయందు।
సుమనోవికాసంబు సమకూర్చె నెయ్యది శ్యామలందును నవశ్యామలందు।
మధుపరాగసమృద్ధి మననిచ్చె నెయ్యది తమ్ములందును లతాంతమ్ములందు।
లలితకుంకుమపత్రకలన మెయ్యది నించెఁ గొమ్మలం దెలమావికొమ్మలందు।
తే॥ గీ॥ నట్టి సురభికి సురభివిఖ్యాతి గలుగు। టరిది యే సత్ఫలములు ద్విజావళులకు।
బాలగణికలకు నవీనపల్లవాప్తి। లలిఁ బ్రసవయుక్తి వంధ్యాదులకు నొసంగ॥ ౯౧॥

లయవిభాతి.

తళతళని మెఱుఁగలరె నలరులను గలికలను జలజలని వఱదలుగ బలు మధువు వాఱెన్।
గిఁకిలని కలికిచిలుకలపలుకులు లిసెనల బలములలికులములను గలయఁ బోలు పారెన్।
ఫలరసములు లిచిలతికలకొనలఁ బొలిచెఁ గలగలమనుచు బరిణతఁ పుదళములిల రాలెన్।
జెలువులకుఁ జెలులకును వలపు లెద పెలసెఁ గలకలరుతులఁ గొలకులను నెలకొని యొనంచల్॥

సీ॥ తరులలోఁ దీవపందిరులలో విరులమంజరులలో మకరందఝురులఁ గ్రోలి।
గములై తనర్చి పూగములపైఁ దగి పరాగములు బైకొని సురాగముల మించి।
చెలువొందు గుజ్జుమావులయందుఁ దలిరుఁ గ్రోవులయందు ననలతావులఁ బెనంగి।
స్ఫుటములై కలితనిష్కుటములై శ్రితపుష్పపుటములై సునవనీత టములరసి।
తే॥ గీ॥ తమిని మొగపెంటిపిల్లతండములుఁ గలసి। గలశిరంబులఁ బూదె నిగప్పికొనఁగ।
గొనగరులు విప్పి యపుడు ఝుమ్మనుచుఁ బొవల। బొడలరొదలిడి కొదమతుమ్మెదలు మెదలు॥

మ॥ కలితాశోకలతాంతదీపరుచిరంగత్కుంజగేహంబులోఁ।
గలకంఠీతతి రాగవీక్షణము సోకన్ దార్పఁగా దక్షిణా।
నిలుడల్లల్లనఁ దావులంటుకొనుచో నీరంధ్రిమాధ్వీరస।
చ్ఛలఘూర్ణోద్గములై వడంకిరి లవాసంతీలతాబాలికల్॥ ౯౩

మ॥ ఘనరంగంబులపైఁ దమాలవృతి నేపథ్యంబులొప్పం బిక।
స్వనగీతంబులతో మరున్నటుఁడు లాస్యప్రౌఢి నేర్పం జిగు।
ళ్ళను కేల్ద్రిప్పుచు వల్లిపాత్రములగుం పాడన్వసంతప్రభుం।
డనుకంపామతి మెచ్చి యిచ్చెఁ గుసుమస్రాంచన్మణీభూషలన్॥ ౯౪

లయగ్రాహి.

చందనమహీరుహములందుఁ బెనగొన్నగురువిందనునుదీవియలపందిరులలోఁ బెం।
పొందివిరవాజిపువుగందవడిఁ దేచిచనుమందమలయానిలునిఁ జెందుపెనుతావిన్।
గ్రందుకొనిఘుమ్మురనుచుందనరుపూబొదలసందులమెలంగిబలుచందములచేమా।
కందసుమబృందమకరందరసబిందువుదులవిందులుగఁ గ్రోలెనుమిళిందతతులెల్లన్॥౧౦౦॥

సీ॥ మునుమాపు నులివిచ్చుబొండుమల్లెలు సోగక్రొమ్ముడిసెరతావిఁ గ్రుమ్మరింప।
నునుజిగురాకుపాన్పులవిరిపరుపుల నెసఁగు నేలకి పొదరిండ్లఁ జొచ్చి।
మధురసీధురసాత్తమదమాంద్యమునఁ బునఃపునరుపగూహనంబున మిటారి।
వలిచన్నుఁగవలురంబున నాటవనఁటులకపురంపుఁ బొడిఁ జిమ్ముకమ్మతెమ్మె॥
తే॥ గీ॥ రలునితాంతోపరతిపరిశ్రమసముద్ధ।కమ్రమగల్లతలస్వేదకణికలార్పఁ।
బతులయెడఁ గూర్కుసతులు రేపకడఁ దెలసి।రలఘునిష్కుటశుకపికకలకలముల॥ ౧౦౧॥

వ॥ ఇట్లు సకలజగదామోదకరవిలాసభాసురంబులగు వసంతవాసరంబులు జరుగు
చుండ నఖండసౌందర్యధుర్యతామకరధ్వజాండగు మఖ్రవజుండు పుడమిం బాలింపుచుండె॥

కం॥ అనిమార్కండేయమహా।మునిక్రోష్టికిఁ జెప్పినట్లు ముదమునఁ బక్షు।
ల్వినుపించిన నపుడా జై।మినియవ్వలికథనుఁ బేర్మిమెయి నడుగుటయున్॥ ౧౦౩॥

చ॥ సురగిరిధీరధీరచితశోభితదివ్యకలాప్రసంగసం।
గరజయశూరసూరిజనకల్పకపాదపపాదపావనా।
చరచరమార్థసారగుణసన్మయచిన్మయసాక్షిభాస్వరా।
స్వరపరిభావభావభవసంహరసంహితసంహతిస్తుతా॥ ౧౦౪॥

కం॥ ప్రేమాస్పదవరకామాకామాంతకయంతకాంతకాకాంతియశో।
ధామాధామవిజితరివు।భీమాభీమబలయోధభీమస్తోమా॥ ౧౦౫॥

పంచచామరము.

మలీమసప్రణాశభాసమానితాత్తధీరసా।
విలాసమానసప్రకాశవిశ్వకృద్దయారసా।
కలాదసత్కళాకలాపకావ్యకంజఖంజనా।
పలాశభంజనప్రతాపభక్తచిత్తరంజనా॥ ౧౦౬॥

మాలినీ.

నిరుపమగుణజాలానిర్మలానందలోలా।
సురుచిరశుభలీలాశోభితాత్మైకహేలా।
స్మరహరవరఖేలాసంవిదామేయశీలా।
సురమునిపరిపాలాశూలిసృష్ట్యాదిమూలా॥ ౧౦౭॥

గద్య.

ఇదిశ్రీమదిమ్మానేన్యన్వయపయఃపారావారరాకాసుధాకరానవరతదేవబ్రాహ్మ
ణపూజావిధేయదిగంతరాక్రాంతయశఃపరిపూరితశ్రీబాపనార్యపౌత్రవీరే
శలింగనాయకపుత్రశ్రీమద్గౌరీరమణచరణారవిందామందమకరంద
పానతుందిలేందిందిరాయమాణశ్రీదక్షిణామూర్తిరామజోగి
గురుప్రసాదసమాసాదితసంస్కృతాంధ్రభాషాచతు
రకవితావితానానూనవైభవబుధజనవిరాజ
మానశరభలింగాభిధానప్రణీతంబైన
యలంకారచంద్రోదయంబను
మహాప్రబంధంబునందుఁ
బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

శ్రీ మేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీ మఖధ్వజ చరిత్రంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

కం॥ శ్రీరమ్యగుణాభరణా। నారాయణ బాణవరణనతజనవిస్తా।
రారాధితనిత్యదయాంకూరామృగయాపురీశ గురుగుణవేశా॥ ౧॥

తే॥ గీ॥ అవధరింపుముమునుమృకండాత్మజుండు। క్రోష్టికెఱింగించినట్లుసద్గోష్ఠినమరు।
జైమినికినెమ్మనముగడుసంతసిల్లఁ। బక్షిరాజంబులిట్లుచెప్పందొడంగె॥ ౨॥

వ। అంతనొక్కనాడుమఖధ్వజుండుపురోహితామాత్యబంధుమిత్రాదిపరిజనసమేతుండైజనకుసన్నిధానంబుననిండోలగంబునఁగొలువైయుండుసమయంబున॥ ౩॥

సీ॥ ఉదయించురవిమించునదలించుజగిమించునొడలితోముడిచినజడలతోడ।
సరసీరుహముఁగేరుకరమునమీరుదండంబుతోనూర్ధ్వపుండ్రంబుతోడ।
బంగారుజిగిసౌరుపొంగారుకుండలద్యుతులతోశ్రుతివాక్యతతులతోడఁ।
దెలిజందెములపొందికలఁజెందునక్షమాలికలతోనరుణశాటికలతోడ॥
తే॥ గీ॥ సలలితామలజలకమండలువుతోడ। దంబుమీఱినకృష్ణాజినంబుతోడఁ।
దనరనరుదెంచెగాలవమునివరేణ్యుఁ। డశ్వరత్నంబొకటివెంటనరుగుదేర॥ ౪॥

శా॥ ఆరీతింజనుదెంచియమ్మునివరుండస్తోకచామీకర।
స్ఫారోదారకవాటగారుడరుచివ్యాకీర్ణరాణ్మందిర।
ద్వారంబున్నతరోహణాద్రికటకోదంచన్మహాగహ్వరా।
కారంబుద్ధతనీరముల్గడచిరాఁగాఁబార్శ్వభాగంబునన్॥ ౫॥

సీ॥ కరదీప్తకనకకంకణకలక్వణముతోఁ రమణీమణులుచామరములువీవఁ।
జరణనూపురములసాలభంజికలట్లుశరణాగతనతారివరులుదోఁప।
సామంతభూషామణీమయూఖములుసంధ్యారుణాతపములనవఘళింప।
వివిధవేదాగమవిదులగువిద్వజ్జనులుశ్రుతిస్మృత్యర్థములనుదెలుప॥
తే॥ గీ॥ హారకుండలమకుటకేయూరకటక।మణులుదీపింపఁగులశైలమధ్యమేరు।
వనఁగసభికులనడుమసింహాసనస్థుఁ।డగుచుఁగొలువున్నశత్రుంజయనృపుఁగనియె॥ ౬॥

కం॥ కనుఁగొనిఘనమగుముంగిటఁ।గనదిందూపలనిబద్ధకక్ష్యాంతరసీ।
మనుప్రతిబింబితమైనిజ।తనురుచిదనరమునియవనిధవుదరికరిగెన్॥ ౭॥

కం॥ వచ్చినమునిఁగనియెదురుగ।వచ్చిప్రణామంబొనర్చివరభక్తినయం।
బచ్చుపడనర్ఘ్యపాద్యము।లిచ్చిసుఖాసీనుఁజేసినృపవరుఁడనియెన్॥ ౮॥

ఉ॥ ఓమునినాథభూరిసుకృతోదయమీసుతశిష్యకోటికిన్।
సేమమె? వహ్నులున్ గ్రతువిశేషములున్వెలసిల్లునే? ఫల।
స్తోమముతోడనాశ్రమవసుంధరభూరుహవన్యశాలిగో।
ధూమములుండునే? వ్రతవిఘూర్ణగునే? విగతాంతరాయతన్॥ ౯॥

కం॥ మీరుమహాత్ములరధికుల।రారయమీదర్శనముశుభాస్పదముగదా।
మీరాకవలనఁబావనమై।రాజిలెమన్నివాసమమలచరిత్రా॥ ౧౦॥

కం॥ అనివినుతించినజనపతి।కనియెమునీంద్రుండుభూవరాగ్రణియుష్మ।
ద్ఘనధర్మపాలనంబున।ననిశముసకలంబుభద్రమయ్యెడుననినన్॥ ౧౧॥

ఉ॥ మానవనాథుఁడిట్లనియెమౌనివరేణ్యభవన్మనోరథం।
బేనొనఁగూర్తుమీరిచటికేమికతంబుననేగుదెంచినా।
రానతియిండుశీఘ్రముగనన్నఁదురంగవతంసమున్మహీ।
జానికిఁజేతఁజూపిమునిసత్తముఁడిట్లనిపల్కెవెండియున్॥ ౧౨॥

మ॥ వినుముర్వీవరయజ్ఞమేనొకటిఁగావింపంగదీక్షింపుచోఁ।
దనుజుల్కొందరుసింహసూకరమృగాదవ్యాఘ్రరూపంబులన్।
ఘనమాయాగతివచ్చిహెచ్చిమఖువిఘ్నంబాచరింపందదా।
హననోద్యుక్తుఁడనయ్యుమత్తపమువమ్మౌనంచులోనెంచుచున్॥ ౧౩॥

కం॥ కొండొకవేరవ్రాహింపుచు। నుండఁగ మఖశాలి కాంతరోజ్జ్వలహోమా।
ఖండంబగుకుండములో। నుండి మహోద్దండ తేజమొక్క హయంబున్॥ ౧౪॥

తే॥ గీ॥ యజ్ఞపురుషుండుగొనివచ్చియాతఁడనియె। నోయి మునివర్యయీతురగోత్తమంబు।
నలమఖవ్రజానకొసంగుమతఁడునీదు। సవమునిర్విఘ్నముగఁ జేయఁజాలు నెలమి॥ ౧౫॥

వ॥ మఱియునీయుత్తమాశ్వం బధికబలసంపన్నం బేక రాత్రింబునం జతుస్సముద్రముద్రితవసుంధరావలయంబునం గ్రుమ్మరివచ్చునితరలోకగమనంబును గగనయానంబునుం గలిగియాహవజయంబొనఁగూర్చునిదియునుం గాక గరుడునియంశంబునం బ్రభవించినయీ తురంగరత్నంబునీమఖవ్రజుండు వక్కాని తరులెక్కం జాలరతండు దుష్టనిగ్రహశిష్టపరిపాలనార్థంబున కైతజ్జనకతపోమహిమంబునం జేసి శ్రీమన్నారాయణుం డేతద్రూపంబునన వతరించినమహామహుండును, సర్వభూతాంతర్వ్యాప్తుండుఁగావున వాసుదేవుండును, సచ్చిద్రూపుండుఁగావునఁ బ్రజ్ఞాధురంధరుండును, మఖవ్రజసంరక్షకుండుఁగావున మఖవ్రజనాముండునై వెలుంగుచున్న వాఁడమ్మహాత్ముండు భవన్మఖరక్షణంబుఁ గావింపనోపుఁ గావన వ్విధంబాచరింపుమని యొఱంగించియయ్యగ్నిభట్టారకుండంతర్హితుండగుట యుసవిస్మయహర్షంబుతో నీయశ్వరత్నంబుఁ దోడ్కొని భవత్సముఖంబునకరుదెంచితిం గావున, నరేంద్రా? నీనందనుండి కార్యనిర్వహణంబు సేయుటకై జన్మించిన శ్రీమన్నారాయణుండు గాని కేవలనరమాత్రుండుగాఁడ స్మదీయమఖరక్షణంబునన ద్దివ్యతేజానకులగ్గగునని పలికిన నా శత్రుంజయభూభుజుండట్లు కాకయనియత్యంత సంతుష్టాంతరంగుండై నిజనందనుం దిలకించి నీవీమునివర్యునియభీప్సితంబుఁ దీర్చుటయవశ్యకర్తవ్యంబు గావున॥ ౧౬॥

కం॥ మున్నల విశ్వామిత్రుని। జన్నము రక్షించు రామచంద్రుని గతినీ।
జన్నంబుఁ గాచి సుజనో। ద్యన్నుతిఁ గైకొను ముశ్శోభితనయా తనయా॥ ౧౭॥

ఉ॥ వీరుమహాత్ములార్యులు వివేకవరిష్ఠులు సత్తపోనిధుల్।
కారుణికోత్తముల్ మునులుఁ గావున వీరలయజ్ఞరక్షకై।
ధీరత నేగిదానవులఁ దీవ్రశరంబుల గెల్చివిక్రమో।
దారతఁ జెందిదీవెనలనందిరయమ్మున రమ్మునాపుడున్॥ ౧౮॥

కం॥ మునిఁ దొలుతననిచిపిమ్మట। జననాయకనందనుండు జనకాజ్ఞనుఁగై।
కొనివల్లెయనియపుడ। మ్మునియాశ్రమమునకునరుగ ముదితహృదయుఁడై॥ ౧౯॥

సీ॥ పసఁగుల్కు పసిఁడికొ్రమ్మిసిమిపాగ ధరించి డంబుమీఱినకత్తళంబుఁ దొడిగి।
కౌనునజిలుఁగుచెంగావికాసెబిగించికలుకుబంగరునూరెమొలనుటించి।
కురువిందచూడమైకొలలుకేడెముపచ్చపటుజువాలునుగటిపైనమర్చి।
దుగదొనల్ భుజములఁదగిలించినిగనిగన్నిలంపుసింగిణికేలఁబూని।
తే॥ గీ॥ చరణములగండపెండెరఁపురుచిగప్పఁ।గరతలంబునవీరకంకణముమెఱయ।
వీరరసమిట్లుమూర్తిభవించెననఁగ।నమరెగమనోద్యమమునఁదేజముతలిర్ప॥ ౨౦॥

సీ॥ హురుమంజిపనులపక్కెరపైనిసొంపారపారసీకఁపుపట్టుపల్లమమర।
జిగిపెంపురతనంపుమొగపట్టిమెఱుఁగొప్పగొప్పతళ్కులపాగగొనబుమీఱ।
దుగవంకనకలంకమగునంకవన్నెలుపన్నెలుగుల్కుమువ్వసరులెసఁగ।
శిరమునఁబీలెకుంచెతురాయిపొలుపొందపొందళ్కుపాదనూపురములదర।
తే॥ గీ॥ ఖడ్గఖేటకతూణశార్ఙ్గములనుభయ।పార్శ్వములనొక్కసాహిణిబన్నియనుప।
మునివరానీతధవళాశ్వమునరేంద్రుఁ।డెక్కెనుచ్చైశ్శ్రవమునెక్కునింద్రుపగిది॥ ౨౧॥

కం॥ వందిజనంబందందన।మందగతిన్మ్రోయరాజమార్గంబుననా।
నందముతోముందరభట।బృందముతనుఁగొలువనగరువెలువడియంతన్॥ ౨౨॥

చం॥ క్షితిపతిమెల్లనన్దఱటుచేసిననత్తురగోత్తమంబతి।
ద్రుతగతినైచలచ్చపలరూపునఁజాపవిముక్తమార్గణా।
కృతినుడువీధిఁబర్వెడుఖగేంద్రమురీతిమరుత్తరశ్చర।
త్స్రితఘనఖండమట్లుబఱచెన్ఖురజోరురజోవృతాధ్వమై॥ ౨౩॥

పంచచామరం॥ ఘుళంఘుళాయమానకంఠఘంటికావిరావమై।
ఝుళంఝుళంనినాదపాదసక్తనూపురాద్యమై।
ధళద్ధళత్కృకాటికాగ్రధాతకేసరాఘుమై।
హళాహళిన్సమీరవేగమత్తురంగమేగఁగన్॥ ౨౪॥

కం॥ ప్లుతవల్గితరేచితధో।రితకాస్కందితములనెడుపృథుగతులసమం।
చితచతురతనయ్యశ్వము।నతిదూరముఁబఱపినెమ్మినరుగుచునెదుటన్॥ ౨౫॥

మ॥ అచలాభర్తగనెన్మునిప్రకరదత్తానర్ఘదేవార్ఘ్యతో।
యచిరాసేచనలబ్ధపుణ్యఫలశంకాపాదిశుంభత్ఫల।
ప్రచురానమ్రనవామ్రక్రమవిటపభ్రామ్యత్సుకానీకస।
ద్వచనాళీప్రకటీకృతార్థనిగమాంతంబాశ్రమోపాంతమున్॥ ౨౬॥

శా॥ అంతేవాసికృతాగమాంతపఠనం బారబ్ధదేవార్చనా।
త్యంతోద్దీర్ణసహస్రనామకమునిత్యాజ్యాదిహోమక్రియా।
సంతుష్టోజ్జ్వలనంబు శీఘ్రఫలితశ్యామాకనీవారసం।
క్రాంతంబై కనుపట్టె గాలవమునీంద్రస్థానమాతనికిన్ ॥ ౨౭॥

మ॥ అలరెన్ గొంజివురాకు పెన్జెడలతో నాదీర్ఘశాఖాభుజా।
చలచంచత్కలికాక్షమాలికలతో సారంగగానాగమం।
బులతోఁ బుప్పొడిబూదితోఁ దరువరంబుల్ మౌనిసమ్రాట్క్రమం।
బలుపాథోలవవర్ధితంబులగుటన్ దాద్రూప్యమున్ దాల్చనా॥ ౨౮॥

కం॥ చుంబితశుకశిశుకబిడా।లంబుతరక్షువ్రజోపలాలితసారం।
గంబావృతభుజగమయూ।రంబగుచుం దదాశ్రమంబు రాజిలెనరుదై॥ ౨౯॥

సీ॥ హరిణశాబములు జిహ్వాపల్లవములచే మునికుమారులపదంబులు స్పృశింపఁ।
క్రతుశాలికావినిర్గతహోమధూమము ఘనభ్రాంతిఁ గని మయూరంబులాడ।
మునవాయసమ్ముల్ వనభూతబల్యర్థముక్తాన్నకబళములు ర్గ్గి మేసవ।
స్థండిలన్యస్తకాషాయంపుమడతల నెఱిదుప్పిపిల్లలు నిదురఁబోవ।
తే॥ గీ॥ ఫలసమిత్కుశకుసుమాదిభరితమనుప।మాంబుపూరితపద్మాకరంబునగుచుఁ।
దనరినతదాశ్రమముఁ జొచ్చె ధరణివిభుఁడు।సంభ్రమాశ్చర్యములు మదిసందడింప॥ ౩౦॥

కం॥ క్రాలఁగనుంగొనియెనుజన।పాలుం డనపాయనియమపరిణతమేధున్।
పాలితసాధుసుబోధున్।గాలవమునినాథు సామగానసనాథున్॥ ౩౧॥

చం॥ కనితురగంబుడిగ్గి కుతుకంబున నద్ధరణీశుడత్తపో।
ధనునకుఁ దత్సమీపగతతాపసకోటికి భక్తియుక్తివం।
దన మొనరింప స్వస్తివచనంబుల దీవెనలిచ్చి యంచితా।
సన మొసఁగన్ వసించి విలసద్వినయంబున వారికిట్లనున్॥ ౩౨॥

ఉ॥ మీరు మహానుభావులరు మీమహిమంబు లగణ్యముల్ తపః।
పారగులార లోకనుతపావనభవ్యచరిత్రులార మీ।
భూరికృపాకటాక్షపరిపూర్ణతగల్గుటచే భవత్పదాం।
భోరుహసన్నిధానముఁ బొందితి ధన్యుఁడనైతి నెంతయున్॥ ౩౩॥

ఉ॥ నావుడు రాకుమారువచనంబులకమ్మునిసంతసింపుచున్।
దావచియించెనిమ్మధుదినంబులుసర్వమఖక్రియార్హముల్।
గావునసర్వతోముఖమఖండఫలప్రదమాచరించెదన్।
త్మావర? నీవుతత్క్రతువుఁగావుమువిఘ్నమువొందకుండఁగన్॥ ౩౪॥

కం॥ అనినియమించినజనవరతనయుండటుగాచియుండఁదత్క్రతువిధిక।
మ్మునివరుఁడుదీక్షఁగైకొనిఘనులగుఋత్విజులఁగూడిగావించుతఱిన్॥ ౩౫॥

చం॥ ఒకఁడుమృగేంద్రరూపముననొక్కఁడుబెబ్బులిరూపుఁదాల్చివే।
ఱొకఁడురుభల్లుకంబుగతినొక్కఁడుభీకరసూకరాకృతిన్।
బ్రకటమహాస్వనంబులడరంగనరాళకరాళదీర్ఘదం।
ష్ట్రికలెసఁగన్ దదాశ్రమముఁజేరిరిక్రూరసురారులొక్కటన్॥ ౩౬॥

శా॥ ఆరీతిన్ జనుదేరఋత్విజులుశాలాభ్యంతరాగ్నిక్రియా।
ప్రారంభంబులుమానిభీతిమెయిఁగంపంబొందనధ్వర్యుఁడా।
హారావంబులొనర్పఁగావెఱవకుండంచున్ రణోద్యుక్తుఁడై।
యారాజన్యకుమారుఁడయ్యెడనవార్యంబైనశౌర్యంబునన్॥ ౩౭॥

చం॥ తురగమునెక్కిచాపమునఁదూపులనేపునఁగూర్చిధైర్యవి।
స్ఫురదురులక్ష్యలాఘవవిశుద్ధులెసంగఁదొలంగకామహా।
సురకుహనావిడంబమతిసూక్ష్మజవమ్మునవమ్ముగాఁగని।
ష్ఠురశరజాలముల్బఱపుచున్ గవిసెన్ గొనయంబుమ్రోయఁగన్॥ ౩౮॥

శా॥ క్ష్వేళాఘూర్ణితదిక్తటంబుకుహనాసింహంబుజంభారిదం।
భోళిస్పర్ధినఖాంకురంబులఁగరంబున్నుగ్గఁగావించుచున్।
వ్యాలోలద్రసనారుణాగ్రవివృతాస్యంబైమహీజానిపైఁ।
గీలాడించినజంత్రమట్లుఱకలంఘించెన్బలోదగ్రతన్॥ ౩౯॥

ఉ॥ కింకదలిర్పనట్లుగమకించినసింగఁపురక్కసున్మహా।
హుంకృతిమీరఁగేడెముననొడ్డుచుదక్షిణపాణిచేతన।
క్రంకషధాళధళ్యరుచిరాజిధురీణకృపాణమెత్తియే।
ణాంకకులుండతండుదునుమాడెఁబ్రమత్తతదుత్తమాంగమున్॥ ౪౦॥

క॥ గొబ్బునఁ గేళ్ళుముకుచు మెయి। గబ్బునకున్మ్రోఁగుదంశగణ మెలయంగా।
నబ్బురపుబొబ్బరింతల। బెబ్బులి పోలదిండిదండివిభుపైఁ గదసెన్॥ ౭౧॥

చం॥ కదసినవారువంబుఁ బెడగానుతికించి మఖవ్రజపరిభుం।
డొదవినరోషవిస్ఫురణ నొక్కవడిన్ సెలవింటనిష్ఠుర।
ప్రదరముఁ గూర్చియేసె నుదరంబదరన్ భిదురంబు దాఁకిన।
ట్లైదవిదళించి పోభయకృదీక్షణమాకపటంపుఁ గ్రోల్పులిన్॥ ౭౨॥

క॥ భల్లూకరాక్షసుఁడు నుపరి। ఫుల్లారుణనయనుఁడగుచు భోరన రాఁగా।
నల్లభుఁడొకభల్లమునం। దొల్లిఁటియట్లనె వినిర్జితునిఁ గావించెన్॥ ౭౩॥

మ॥ శరకుంతక్షురికాదిసాధనవిశేషప్రౌఢి నిట్లానిశా।
చరదోర్దర్పమడంచి మానులు సురల్సంతుష్టులై మెచ్చన।
ధ్వరముస్సాంగముగాఁ గ్రబోచి ముదితస్వాంతంబుతో నుండ భూ।
వరుతో మార్కొనె నూకరాసురుఁడు దుర్వ్యాపారమేపారఁగన్॥ ౭౪॥

సీ॥ ఘుర్ఘురధ్వనులీనఘోషించి సటలుబ్బఁ గొమ్ములనవ్వంబుఁ గ్రుమ్మి క్రుమ్మి।
ప్రేటుకోలందికి వెసనందకందినట్లపరివేఱొండెడకరిగియరిగి।
నుఱఁగట నుండిక న్నొత్తఁగించిచవ్వ్రగాఁ దొలఁగి యొక్కొకచోట నిలిచి నిలిచి।
బిరబిరఁ బరువెత్తి పెనఁగి పైకొని డాసి బెదరి పెన్బొదలలో నొదిగి యొదిగి।
తే॥ గీ॥ గట్టుపుట్టయనక యిట్టట్టుఁ ద్రిప్పులఁ। బెట్టి బెట్టిదంపుమట్టి చిప్ప।
మట్టిబిట్టు జిమ్మి గుట్టు నన్నృపుపట్టిఁ। బట్టి చలముఁ బట్టి కొట్టఁ దలఁచి॥ ౭౫॥

లయగ్రాహి.

వంచనగలిన్మ్రుగులఁ జంచలమతిన్ బొదలఁ గంచెలను దూఱి సముదంచితరవంబున్।
మించి యొనరించి కడుఁ బొంచి మెయిఁ బెంచి జడిపించి మఱపించి యలయించి బలుశీవిన్।
జించితరుసంచయముఁ గుంచితముగాఁ గఁబఱపించి సడలించి పెకలించి బహుదూరం।
బెంచి మఱలించి బురణించి కనుపించి కికురించి కుదియించి గమనించి కిటి నించెన్॥ ౭౬॥

క॥ దానవదగ్రగుఁ డగు కిటి। దానవుఁడు గ్రుఁడయి జవని దానవరగతిన్।
దానవలీలఁ గవిసె డెం। దానవసుమతీధవుండుఁ దలఁకక కడఁకన్॥ ౭౭॥

క॥ పటుదంష్ట్రానిహతాశ్మచ్ఛటననలకణంబులొలుకఁ జను డెంబెడున।
క్కిటిదైత్యుమేనఁ దూపా। క్కటి నిక్కుటముగుచుఁ బ్రక్కగాడఁగ నేసెన్॥ ౭౮॥

కం॥ ఆయమ్ముతీవ్రగతిఁబై।యాయమ్మునఁనాటిపాటితాస్థికమైబ।
ల్గాయమ్మెనర్పనొచ్చిన।కాయమ్మునఁనెత్తురొలుకఁగడువడిఁబఱచెన్॥ ౪౯।

చం॥ బరువడిఁబర్వఁదోడనెనృపప్రవరుండునుఁగూడముట్టిభూ।
ధరవనదుర్గసాగరనదంబులనేకములుత్తరించిత।
ద్గురుహయమేసహాయముగదూరమునంజనికాంచెఁజుంబితాం।
బరశిఖరోల్లసన్మణిసమాజముగోహణశైలరాజమున్॥ ౫౦॥

సీ॥ తతశిఖామరకతద్యుతులదూర్వాంకురశంకమేయఁగనెలజింకగదురఁ।
గటకగారుడములఁగన్గొనిభీతిమైరవిరథభుజగరజ్జువులుజార।
నమితేంద్రనీలగండములకిభభ్రాంతినురుదరీసుప్తోద్ధహరులుదుముక।
ఘనవజ్రశృంగాటకములుగంగార్షురులనుచుదేవర్షులుమునుఁగఁదోడరఁ॥
తే॥ గీ॥ బ్రకటితాధిత్యకాపుష్పరాగములకు।సురుచిరాగమసుమపరిచ్యుతమరంద।
బిందుతృష్ణమిళిందముల్ క్రందుచున్న।యన్నగమువిన్ననువుమెచ్చెనవనివిభుఁడు॥

చం॥ పవిధారందెగినట్టిచట్టుపలుపైపైరాయిడింజిందునైం।
దవబింబామృతబిందురాజిఁబునరుత్పన్నంబులైయుత్కట।
చ్ఛవులంగార్కొనెనోయనంగగిరిపార్శ్వచ్ఛన్ననీరంధ్రభవే।
ణువనంబుల్ శుకవర్ణపర్ణతతులందోఁచెన్నృపాగ్రంబునన్॥ ౫౨॥

ఉ॥ రంగదహార్యశృంగనలరాగవిభాగతరాగరైమెవియ।
ద్గంగతరంగపంక్తిదవుదవ్వులమింటననంతదీప్తియ।
య్యెంగురుచిత్రలీలగగనేందిరదాల్చినయింగిలీకపున్।
రంగుతెఱంగునంగడుహరొరంగగుచీరచెరంగులోయనన్॥ ౫౩॥

తే॥ గీ॥ తరణికిరణోష్మఁగరఁగియిధ్మములఁదొరఁగి।వజ్రఫలకమ్ములంటిజవ్వాదివలచు।
తీవెయిండులుకాననదేవతాళి।కేళికాశాలికలభంగిగిరిఁజెలంగె॥ ౫౪॥

కం॥ సల్లకిపల్లవములుదిన।నెల్లెడఁదుండములుసాచునిభములరొదభీ।
తిల్లుతెలిజల్లిమెకములు।జల్లులురెల్లుల్లసిల్లుచాడ్పునఁదోఁచెన్॥ ౫౫॥

సీ॥ పైదట్టముగఁబ్రవాలుపరువంపుఁజంపకప్రసవాళులనఁగభర్మమయతటులు।
తటులందువెదురుముత్యములనెత్తములాడుచెంచుగుబ్బెతలదీపించుపొదలు।
పొదలపైఁబొదలునంబుదములుగర్జింపఁదొలిమొల్కలెత్తువైదూర్యమణులు।
వైదూర్యమణులశేవలకుల్కిమింటఁగట్టనితోరణంబులైచనుశుకములు॥

తే॥గీ॥ శుకములకుబింబికాఫలస్ఫూర్తిఁ దెలుపు। పొలుపుగలవాతెఱలవేలుపుంజెలులునుఁ।
గలిగివిలసిల్లునమ్మహాచలముపజ్జ। ధరణిపతివెంట రాఁగిటిదానవుండు॥ ౫౬॥

ఉ॥ చీకురువాయిచిమ్మెటలుజీబనిమ్రోయఁగగబ్బిడాయిపెం।
స్వాఁకలగబ్బులుబ్బమునుముంగిఁటమర్కటకీటనిర్మితం।
బైకనుపట్టుమగ్గములనంటినపాఁపపొరల్చలింపఁగాఁ।
జీకువఅన్ననోయనుచుఁజెన్నగునొక్కగుహాంతరాళమున్॥ ౫౭॥

ఉ॥ తూకొనినన్ మహీపతియుఁదోడనెతద్గుహఁజొచ్చిడాయఁగా।
నాకిటిదానవుండునిబిడాంజనపుంజములంజయించుపెం।
జీకటిలోనడాగివెతచేతనదృశ్యతనొందెఁబిమ్మటన్।
రాకొమరుండుధైర్యమడరంజనియెన్గవిలోననొంటిగన్॥ ౫౮॥

కం॥ క్రౌంచవివరంబువెలువడు। నంచపగిదిఁదన్మహాగుహాచరమద్వా।
రాంచలమునిజసితాశ్వము। దంచితగతిఁగడచినడువనధిపునకెదుటన్॥ ౫౯॥

సీ॥ ఏలాలతాజాలడోలాకలితకీరబాలాస్ఫుటాలాపలాలితంబు।
మందారమాకందబృందామితమరందసందోహనందితేందిందిరంబు।
ఝిల్లీకుచోల్లీఢమల్లీలసద్గుచ్ఛవల్లీమతల్లీపరివేల్లితంబు।
పారావతనటన్మయూరాతతకిశోరవారామితారవోద్గిరణంబు॥
తే॥ గీ॥ మానితానూనపికకాకలీనినాద। లీనకాననదేవతాగానజాయ।
మానసూనప్రియాళుప్రతానలీన। పీనరుచిరైనయొకకానకాననయ్యె॥ ౬౦॥

సీ॥ మాతులుంగలవంగమందారజంబీరచందనపిచుమందసాలతాల।
కురువకభల్లాతకోవిదారకదంబకరవీరఖర్జూరకనకపనస।
బదరీవకుళనాగభంటాకిపున్నాగకదళీప్రియాళుమాకందకుంద।
మాధవీతక్కోలమరువకహింతాలవంజుళశింశుపావటమధూక।
తే॥ గీ॥ కుటజమోరటభండీలకులకకిలిమి। కాంచనాహ్వయకాండేక్షుకారవల్లి।
నారికేళాదిభూరుహవారములను। కనులపండువనొందెడికాననంబు॥ ౬౧॥

వ॥ అట్లు పొడచూపినవ్వనప్రాంతంబవనీకాంతుండుడాయనచ్చెంతలననంతహ
సంతికావాసంతికాక్రాంత వకులతర్వంతరనిరంతరదంతురలతాంతనిష్క్రాంతఘుమఘు
మాయమానసుగంధబంధురగంధవాహకిశోరవిహారంబులును, హారమౌక్తికవ్రాతంబుల

చెన్నునఁ జెన్నలరు క్రొన్నిగ్గు మొగ్గల నెలకొన్న పొన్నగున్నలమిన్నలము క్రొన్ననలసన్నపుప్పొడులయొప్పునఁ గుప్పతెప్పలైయనఁటి పొరలనుప్పతిల్లు కప్పురంపుదుమారమ్ములముసుంగుపడు నీరంబులును, నీరంధ్రతమతమాలద్రుమసముదయతమోవిమోచనసమర్థద్యుమణికిరణాయమానంబులగు నశోకానోకహకుసుమగుచ్ఛంబులవలన జలజలనఁ జిలుకు నలరుబలుదేనెసోనలకు వానకోయిలల చెలువునఁ గలయ మెలఁగు నలికులంబుల కలఝంకారంబులకనుసారంబులగు సమీరపూరితవేణురంధ్రనిర్గతనిస్వనంబులునుం గలిగి వివిధతరులతాజాలంబునకాలవాలంబును, మధురఫలసముదయంబునకుదయంబును, సుగంధకుసుమప్రకరంబునకాకరంబును, శృంగారలతాభవనంబులకుఁ గులభవనంబును, శుకపికప్రముఖసకలశకుంతవారంబునకాధారంబును, గెంపుసొంపులనింపారుచివురుజొంపంపుఁబట్టులకు విడిపట్టును, గంబురాపచ్చికస్తురిత్తట్టుపునుంగులతావులకుఁదావును, చలువనెలధాలచెలువులకు నెలవును, మావిమోకలఠీవికిదీవియు, తలిరాకులతేటకుమాటయునైనెనీటలరి, ముగుదపగిది నవవయోవిలాసంబునం జెలఁగి, ఋతుస్నాతరీతి నాతతహరిదాంకంబులందనరి, బాలింతపోలికలాలితప్రసవసంపదంబొనరి, యింద్రజాలంబుచందంబున విచ్చుమొగ్గల నెసఁగి, శుభవస్తుప్రభవవిభవాభిరామంబగునయ్యారామంబా రామపట్టాభిషేకసమయంబునుంబోలెఁ బ్రశోభితభూమిజాశేషశాఖామృగకాంతంబై, [illegible]బోలె నూత్నపత్రసుందరంబై, దరంబునుంబోలె బహులార్జునప్రభామహిమంబై, హిమంబునుంబోలె నసహమానఖగరాజోదయంబై, రాజోదయంబునుంబోలె సంభరితసారంగంబై, సారంగంబునుంబోలె నధిగతమహీభృత్సన్నిధానంబై, నిధానంబునుంబోలెఁ గనకరత్నాగ్రజన్మంబై, యగ్రజన్మసముదాయంబునుంబోలె గాయత్రీజపాసక్తాలోకంబై, లోకంబునుంబోలె వర్ధమానసకలప్రాణిచయానందకంబై, నందకంబునుంబోలె మాధవాలంకృతంబై, మన్మథావేష్టితంబయ్యును నీలకంఠసమన్వితంబై, దేవవల్లభవిరాజితంబయ్యును బహుళపలాశోదంచితంబై, వితతకీచకసంవృతంబయ్యును సంతతానిలడింభకసంచారంబై, పూతనారమ్యంబయ్యునుఁ గృష్ణసారప్రకాశమానంబై, కుంభజాతస్ఫురితంబయ్యును విజృంభితమహావీరద్రుపదంబై, గంధర్వసేవితంబయ్యును గంధర్వసేవితంబై, లలితోత్కలికాకలితదివ్యమహిళాగణంబయ్యును లలితోత్కలికాకలితదివ్యమహిళాగణంబై, సుమధురసాలాన్వితంబయ్యును సుమధురసాలాన్వితంబై, వానప్రస్థనివాసంబయ్యును వానప్రస్థనివాసంబై, ప్రకాశింపుచుండఁ దదీయమధ్యప్రదేశంబునందు దురగంబు నడుపుచుం జనుచుండెనా సమయంబున॥

ఉ॥

సీ॥ పూచినసునుఁజిన్నిపొన్నగున్నలచేతవిరిసినమొల్లపందిరులచేత।
పండితేనియలూల్కుపనసమ్రాకులచేతననిచినసంపంగికొనలచేత।
మకరందములుజిందువకులపంక్తులచేతభుగభుగవలచుపుప్పొడులచేత।
పొరలఁగప్పురములొప్పుననంటిగమిచేతపన్నీటివఱదతుంపరలచేత॥
తే॥ గీ॥ మించునొకకేళివఁగమ్మతెమ్మెరలువీవ।సురుచిరానంతరత్నమందిరముచెంత।
సంతసముగూడఁబుష్పవృక్షములనీడ।నళులుభ్రమతులీననునుఁగునెచ్చెలులలోన॥

సీ॥ చన్నిచ్చుహరిణులసగముగ్రోలుకిశోరనివహంబులునుజెంతనిదురఁబోవ।
నలఘుమూర్ఛనలచొప్పాలించుననుఁగుబిత్తరులుచిత్తరువులయందంబునొంద।
తానున్నచంద్రకాంతపువేదిగరఁగిపాదాలక్తకములంటిజాలువార।
రాగసంగతిఁజొక్కుసోఁగకన్గవనీటులరమోడ్పువమ్ములతెఱఁగుఁజూప॥
తే॥ గీ॥ మించుచెలువూనివీణవాయించుదాని।దానికిలలోనిచెలులెనరానిదాని।
దానినడకలదానిఁగడానిబొమ్మ।వోనియొకమానినినిధరాజానిగనియె॥

కం॥ అతఁడటుగనితతశంపాలతయోధృతజీవకనకలతయోవనదే।
వతయోయనియరుదందుచు।లతికాన్వితిమాటునకుదొలఁగిమదిలోనన్॥

వ॥ తానువిష్ణ్వంశసంభవుండగుటంజేసియిట్లనివితర్కించె॥

సీ॥ ఈపద్మపాణిఁజేపెదఁగూర్పఁజాలినపురుషోత్తమునిదెసూభోగగరిమ।
యీయార్యనెమ్మేననెనసినరాజశేఖరునిదెసూవెభాసురవిభూతి।
యీహంసయానతోనెనఁగుపర్జాధినాయకునిదెసూచిరసుకృతమహిమ।
యీనవపద్మినితోననురక్తినొందినయినునిదెసూవెఘనతపంబు॥
తే॥ గీ॥ గనివినియెఱుంగమిమ్ముజ్జగములనున్న।నరగరుడసిద్ధసాధ్యకిన్నరసురాహి।
రాజకన్యకలందునీరాజవదన।కెనయగుమిటారినిదియెమారునికటారి॥

ఉ॥ మించులమించులన్మతియుమేల్మిపసిండియుఁజంద్రుసారము।
బ్జాంచితసౌరభంబునిపియన్నియునొక్కటమేళవించియా।
కాంచనగర్భుఁడాత్మమతికౌశలమందరుమెచ్చదీనిని।
ర్మించెనొకాకయిట్లునెటిమించునెయీమెయిచాయయేయెడన్॥

కం॥ ఈరమణిచరణసంగతిఁ।గోరిపునర్భవతఁగాంచిగోరులనఁగఁబెం।
పారెనటుఁగాకయుండినఁ।దారకలేరీతిసత్పదస్థితినమరున్॥

కం॥ తదుపరిపదవిజితమగుట। నొదిగొంపగువారిఁ జేరియున్నఁ దాఁచేలై।
యిదియన్నత మేనికమతం।బదిముడుచుట యేలభీతినఖిలాంగంబుల్॥ ౨౦॥

కం॥ కలమోదరములుఘనసే।తులసత్ క్షేత్రమునఁదపముఁదొలిఁజేసిగదా।
చెలిజంఘులకెనవోలెను।ఫలసిద్ధిచెలంగకన్నెవరళాలులకున్॥ ౨౧॥

తే॥ గీ॥ కరికరంబులమానంబుకదళిజిగియు।కరభములసౌకుమార్యమీకలికితొడలు।
గైకొనఁగమలినతయుద్వృక్కతినతయును।జిన్నతనమునునవియొంజఁజెందుచుండె॥

ఉ॥ ఆకమలాసనుండుదనుజాపహృతంబగునే మొవెండియున్।
శ్రీకమనీయమైనధరణీవలయంబనితన్నిజాంకమా।
స్త్రీకటిచక్రసీమగసృజించిమఱింగునడాచెఁగాకర।
త్నాకరమేఘలాంకవిపులాకృతియైయదియేలపొల్పగున్॥ ౨౩॥

కం॥ ఉన్నదియొలేదొయనఁదగు।కన్నియనెన్నడుమువిన్నుగాఁబోలునుగా।
కున్నురొమావళిరా।హున్నతనీలరుచులచటనుండఁగనేలా॥ ౨౪॥

చం॥ తృణమగువిల్లిదేటికనియిక్షుశరాసముడించివేణికా।
గుణయుతమైనయీకుసుమకోమలికోమలగాత్రవల్లిసిం।
గిణిగనొనర్చికొన్మరుఁడుకేలనుఁబట్టఁదపంగుళీనిక।
ర్షణభవరేఖలొప్పెననరాజిలుబిత్తరమైనముత్తరుల్॥ ౨౫॥

కం॥ ఘనజఘనంబనుపులినం।బునఁబొడమినపొన్నగున్నపూవనఁదగుమా।
ననినాభియారుతద్వా।సనకైయరుదెంచునళులచాల్గాకున్నే॥ ౨౬॥

సీ॥ నాభీనదమునుండినడుమనుమింటిపైఁగవగూడియొగయుచక్రంబులేమొ।
స్ఫురదురోలావణ్యసరసిజనించినమొనచూవుపొందమ్మిమొగపలేమొ।
నవవయోలక్ష్మీయాయువిదపొందూనికానుకయిడ్డరత్నకందుకములేమొ
వరతనూశృంగారవనములోవిహరించుమనసిజకుంభికుంభంబులేమొ॥

తే॥ గీ॥ ప్రకటరొమావళీలతాగ్రప్రభూతసరసవిలసితసుమగుళుచ్ఛంబులేమొ।
తిన్ననయిసిబ్బెములవన్నెఁజెన్నుమిగిలి।యెన్నఁదగియున్న చెలిగబ్బిచన్నులేమొ॥

మ॥ తతముక్తామణిహారనిర్ఘరపయోధారల్ స్తనస్వర్ణప।
ర్వతభాగంబులఁబుట్టికాంచనరుచిన్వ్యాపించిపెన్నోగలా।
లతలౌనీలతకూనచొక్కమగుకేల్గావేనిబాలాంగుళీ।
గతచంచన్నఖపుంజఁపుంజివురుమొగ్గల్పుట్టనందేటికిన్॥ ౨౮॥

కం॥ కుందనఁపుందళుకందము। క్రిందుపడం దనరుసుందరీకంధరమా।
చందనఁపుందెలు సొందుచుఁ। జిందము పొందూనుఁ జర్చ సేయందరమే॥ ౭౯ ॥

సీ॥ తమలోఁ శ్రవణభూషణములుదోఁచుటఁ గపోలములు క్రొమ్మించుటద్దములుగావె।
ఘుమ్మని నెఱతావిఁ గ్రుమ్మరించుట మోమునవ్యఫుల్లారవిందంబుగాదె।
లలిసువర్ణంపుఁ గమ్మలసొంపుఁ గనుటచేఁ గర్ణముల్ శ్రీవర్ణకములుగావె।
మొనచూపుచూపుతూపులఁ జిమ్ముచుంటవంగి చెలంగుబొమలు సింగిణులుగావె॥
తే॥గీ॥ విబుధసంవేద్యమపిమమై వెలయుచుంట। లలనమృదువాక్ప్రతతి సుధాలహరిగాదె।
యీజగన్మోహినినిసృజియించినపుడు। ధృతిదరలకున్నె మతిశతధృతికినైన॥ ౮౦ ॥

తే॥ గీ॥ వదనముకురంపుబరణిలోఁ మదనుఁడనుప। పల్లవమువోలె వెలికిఁ గన్పట్టుచున్న।
రదనవరహీరమాలిక తుదఁ దనర్చు। నాయకంబనఁ గెమ్మోవి నారికొనరు॥ ౮౧ ॥

కం॥ నలినమనుశంక నళులీ। లలనావదనంబుఁ గ్రమ్మి లావణ్యరసా।
వళిఁ గ్రోలకుండుటకునై। నలువట గంధఫలినిలిపె నాసదగున్॥ ౮౨ ॥

కం॥ దరహాసచంద్రికాభ్రమఁ। దరుణీమణివిమలముఖసుధాకరబింబా।
తరమున వ్రాలుచకోరక। వరయుగమనఁ గన్నుఁదోయి వలనొప్పారున్॥ ౮౩ ॥

ఉ॥ మంగళలీలఫాలతటమండితమండననీలరత్నరా।
జింగికురించివక్త్రసరసీరుహసౌరభవీచికాచర।
ద్భృంగములోయనంగ వినుతింగొనుచుంగొనబొమ్మెఱుంగులం।
బొంగిచెలంగునుంగరఁపుముంగురులంగనకుంగనుంగొనన్॥ ౮౪ ॥

తే॥ గీ॥ మౌళిమాణిక్యరుచితటిన్మంజులంబు। రుచిరనవరత్నసీమంతరోహితంబు।
నైనయీమోహనాంగిసోయగఁపునీల। కచముఘునవిభ్రమస్ఫూర్తిఁ గాంచుటరుదె॥

సీ॥ ఉరుకచ్ఛపవిలాసముపరిపాదములందునవనీలరుచికచస్ఫురణయందు।
పద్మరేఖాస్ఫూర్తి పాణులందునుమహాపద్మసారూప్యంబువదనమందు।
శంఖవైభవము రాజత్కంఠతటియందుమకరవిభ్రమముజంఘికలయందు।
గురుముకుందాసక్తిసరసచిత్తమునందుఁ దగుకుందలీలదంతములయందుఁ।
గీ॥ గలిగివిలసిల్లునట్లుఁ గాఁగ మలభవుఁడు। నవనిధులనొక్కయెడఁ గూర్చియువిదరూప।
ముగసృజించెనయీ రెయీముద్దుగుమ్మ। మనసుఁ గొనువానిరాజరాజనఁగవలదె॥ ౮౫ ॥

కం॥ అనియిట్లు మదినివిస్మయ। మెనయఁగ నయ్యన్నమిన్న నెన్నుచు దరియం।
జనితద్రూపాతిశయం। బున కానందాబ్ధిఁ దేలి మునుఁగుచునుండెన్॥ ౮౬ ॥

కం॥ అనిమార్కండేయమహా।మునిక్రోష్టికిఁ జెప్పినట్లు ముదమునఁ బత్సు।
ల్వినుపించినవాఁడై।మిని యవ్వలికథనుఁ జేర్మి మెయినడుగుటయున్॥

చం॥ పరమపవిత్రగాత్రపురభంజనకుంజరకోణపాంతకా।
గరళగళాకళానిధిసుకల్పితగోళకమౌళిపాళిస।
త్కరకరుణాలవాలగిరికార్ముకధార్మికమానవావనా।
నిరుపమసత్యనిత్యవరనిశ్చలతామహితప్రవర్తితా॥

కం॥ బ్రధ్నాబ్జవహ్నిలోచన।బుధ్నప్రజ్ఞాననిపుణబుద్ధేశసఖా।
గృధ్నామరరక్షయహి।బృధ్నజగత్సృష్టివృక్షబుధ్నసులక్ష్యా॥

కందగర్భితమణిగణనికరవృత్తము॥

సురనరవరశివసురుచిర, వరణా।వరగుణహరిశరవసుపతిశ్వరణా।
స్మరహరభవహరసమరస, నిరతా।నిరుపమపురహరనిజసుఖమహితా।

పృథ్వీవృత్తము॥ ముదాకరసదామరప్రకరమోక్షకృల్లక్షణా।
సదాశివహృదంతరప్రవణసచ్చిదామోదదా।
విదారణసుదారుణప్రతిభవిక్రమాశుక్రమా।
నదీపతిసుదీపితప్రథితనందితానారతా॥

మాలిని॥

సకలసుగుణజాలాసంవిదామేయలీలా।ప్రకటనిరతహేలాపార్వతీచిత్తలోలా।
సుకరసుజనపాలాశోభితాత్మైకఖేలా।నికటభజనశాలానిర్మలామోదశీలా॥

గద్య.

ఇదిశ్రీమదిమ్మానేన్యన్వయపయఃపారావారరాకాసుధాకరానవరతదేవబ్రాహ్మ
ణపూజావిధేయదిగంతరాక్రాంతయశఃపరిపూరితశ్రీబాపనార్యపౌత్రవీరే
శలింగనాయకపుత్రశ్రీమద్గౌరీరమణచరణారవిందామందమకరంద
పానతుందిలేందిందిరాయమాణశ్రీదక్షిణామూర్తిరామజోగి
గురుప్రసాదసమాసాదితసంస్కృతాంధ్రభాషాచతు
రకవితావితానానూనవైభవబుధజనవిరాజ
మానశరభలింగాభిధానప్రణీతంబైన
యలంకారచంద్రోదయంబను
మహాప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీ మఖధ్వజ చరిత్రం బను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

తృతీయాశ్వాసము.

క౦॥ శ్రీరంజితసచ్చిత్సుఖ। కారణసత్కారణవరణకరుణారసహృ।
త్పూరణవారణకోణప। మారణమృగయాపురీశమంజులకోశా॥ ౧॥

తే॥ గీ॥ అవధరింపుముమునుమృకండాత్మజుండు। క్రోష్టికెఱిఁగించినట్లుసద్గోష్ఠినమరు।
జైమినికినెమ్మనముకడుసంతసిల్లఁ। బక్షిరాజంబులిట్లుచెప్పందొడంగె॥ ౨॥

వ॥ అట్లమ్మఖధ్వజభూభుజుండాసుందరీతిలకంబుఁదిలకించునెడ॥ ౩॥

చ౦॥ పదములనానియూరువులఁ బాఱెనితంబమునాటినాభికన్।
బొదలివళిత్రయంబెనసిముద్దిడినిద్దపుటూరుహత్తిపై।
నుదుటుగనున్నయున్నతపయోధరయుగ్మమునాక్రమించెన।
మ్మదవతిఁజూచునానృపకుమారునిమోహనదృష్టిజాలముల్। ౪॥

వ॥ ఇవ్విధంబునజవ్వనులనడుమనివ్వటిలునవ్వారిజాక్షి నీక్షించుచు జలధరతిరస్కారణిచెలువడునిండుచందురునిచందంబునలతావరణంబుఁగడచియక్కందర్పశతసుందరుండాసుందరీబృందంబుముందరనిలుచునవసరంబున॥ ౫॥

సీ॥ ప్రకటాస్యచంద్రచంద్రికవోలెమొలకనవ్వొలుకువానిముదంబుఁగులుకువాని।
బలుసోయగమునఁగల్వలఱేనివలఱేనిమించువానికడానిమించువాని।
హరినీలనీలాభనలరారుమీసంపులీలవానిపసిండిచేలవాని।
నరవిందములకువిందగుకన్నుఁగవతళ్కులొలయువానిసుకాంతివెలయువాని॥

తే॥ గీ॥ హారకేయూరకటకకోటీరకుండ। లాగ్రిమాణిక్యధాగధగ్యములవాని।
నప్పుడమిఱేనిహర్షలోలాంతరంగ। లగుచుఁగనిలేచినిలిచిరయ్యబ్జముఖులు॥ ౬॥

కం॥ కలయ వెలుఁగొందు రుచిఁ జా।క్కలమధ్యమునందు నిందుకళవోలె మరు।
ల్లలనారత్నంబనుఁగుం।జెలువల లోనుండి వింత చెలువముఁ దోఁపన్॥ ౭॥

చం॥ తమకమునన్ బురంబునను ముదంబు నెదన్ గదియంగ నేత్రప।
ద్మములు ప్రఫుల్లముల్ సలలితంబులునై చలదృఙ్మిళిందసం।
ఘములను గ్రుమ్మరింపఁ గుచకందుకముల్ బులకింపఁ గాంచెఁ బ్రే।
మమలర నద్ధరావరకుమారుని నవ్వరమాకుమారునిన్॥ ౮॥

మ॥ తొలుకార్మించులసంచులై కువలయస్తోమైకదామంబులై।
బెళుకుం జేడిసమీలలీలలయి దీప్తిన్ ఖంజనాప్తంబులై।
తెలినెత్తమ్ములతమ్ములై తళుకులై దీవ్యచ్చకోరాళికా।
ళులునై యొప్పఁగఁ గప్పె నప్పుడు నృపాలుం బాలికాదృక్తతుల్॥ ౯॥

ఉ॥ వేలుపువాలుగంటిబోమ వింటివిలోలదృగాశుగాళి భూ।
పాలు విశాలవక్షమునఁ బర్వఁగ నయ్యదనెంచి యించువి।
ల్తాలుపుదంట వింటఁ బదిలంబుగఁ దుమ్మెదనారి మ్రోయఁ బ్రో।
యాలి పయిం గడంగి కుసుమాస్త్రము లేయఁ దొడంగె నేపునన్॥ ౧౦॥

ఉ॥ కోరికలూర నెమ్మొయిగ గుర్వొడుచున్ గడకంటఁ దారకల్।
చేరి పరిభ్రమించు నునుఁ జెక్కులఁ జెమ్మట గ్రమ్మ నెమ్మినో।
య్యారపుఁ జూపు లజ్జ బెరయన్ మగుడున్ వలపూని క్రమ్మఱ।
న్నారెకు వెల్వడున్ నృపతినందనుఁ జూచు నెడన్ బడంతికిన్॥ ౧౧॥

కం॥ ఈరీతిఁ గాంచి దివిష।న్నారీతిలకంబు రాజనందను నవశ్యం।
గారాకారమునకు నిం।పారఁగ డున్మెచ్చి చొక్కి యాత్మగతమునన్॥ ౧౨॥

సీ॥ తనకాంతి దరహాసమున నిల్పి భూవరుం డగుచు వర్తించు సుధాంశుఁడొక్కొ।
తనదు పద్మాంబకత్వమును గన్నులఁ దాల్చి సాంగుఁడై మొనయు ననంగుఁడొక్కొ।
తన సౌరభము వక్త్రమున నించి నిజవిలాసముఁ జూపవచ్చు వసంతుఁడొక్కొ।
తన హరిడింభకత్వము మధ్యమునఁ బూని యవనికి దిగిన జయంతుఁడొక్కొ॥
తే॥ గీ॥ గాక యుండిన నీభువనైకమోహ।నాకృతియు నీశుభాంగక సౌకుమార్య।
మీయతులదివ్యతేజ మీమృదులశీల।మొనరుచుండునె యెందు నింకొకనియందు।౧౩॥

చం॥ నరసురసిద్ధచారణఫణాధరఖేచరయక్షసాధ్యకి।
న్నరులకుమారులన్ జగమునన్బొడఁగాన మెవీనిమేనివి।
స్ఫురణములోశతాంశమునుఁబోలఁగఁజాలుదురేమరుండుమ।
త్వరిచరుఁడై మెలంగఁడెయితండకటానసుచెట్టవట్టినన్॥ ౧౪॥

మ॥ కరితుండంబులు బాహుదండములుశ్రీకారంబులౌకర్ణముల్।
కురువిందాకృతిమోవిశీవినునుఁజెక్కుల్చంద్రఖండంబులన్।
నిరసించున్ హరినీలముల్ నెఱికురుల్ నెమ్మేనుమేల్తైవఁడియ।
ద్దిరయీతనివరింపఁగల్గునవలా దేసుమ్ముభాగ్యంబిలన్॥ ౧౫॥

సీ॥ అనిమిషత్వంబుధన్యతనొందఁగావీని చెలువంబుఁగోరివీక్షింపవలదె।
విమలగాంధర్వంబువినుతికెక్కఁగవీనిపైనిగీతంబులుపాడవలదె।
కులుకుగుబ్బలసారుగొనబుమీరఁగవీనిదృఢపరీరంభమర్థింపవలదె।
కమ్మకెమ్మోవిచొక్కపుఁజవుల్దగవీనినునుఁజెక్కగవముద్దుఁగొనఁగవలదె
తే॥ గీ॥ విలువఁదెలుపఁగరానియీతలిరుఁబ్రాయ।మొలసిఫలమందవీనితోఁగలసిమెలసి।
వలచివలపించితమిఁబెంచితలిరువిలుతు।కేళికలఁదేలిసుఖలీలఁగాలవలదె॥ ౧౬॥

కం॥ అనియిటులూహింపఁగఁదన।యనుఁగుంజెలులందుప్రౌఢయైతగుకలవా।
ణినయమధురభాషలని।ట్లనియెన్జతురతదలిర్పనవనీపతితోన్॥ ౧౭॥

ఉ॥ అయ్యమరేంద్రనందనునియందమునందగుదీవునీదుపే।
రెయ్యదిమన్కియైనపురమెయ్యదియెవ్వరివాఁడవన్వయం।
బెయ్యదియిప్పుడెచ్చటికినేగుచునిచ్చటికేగుదెంచితో।
చయ్యనఁదెల్పుమిందిరహయసన్నిభవాహనలోకమోహనా॥ ౧౮॥

వ॥ అనియడిగికలవాణినిజవయస్యానుమతంబునరత్నపీఠంబొసంగిననందుసుఖాసీనుండైనృ
పనూనుండిట్లనియె॥ ౧౯॥

ఉ॥ ఏనుమఖప్రజాధిపుఁడనిందుకులుండగుశస్త్రజిన్మహీ।
జానిసుతుండనొక్కమునిజన్మముఁగావఁదలంచిమత్ర్పతి।
ష్ఠానపురంబువెల్వడివెసన్జనుదెంచితదంతరాయకృ।
ద్దానవులన్వధించినఁబదంపడియందొకరుండుఘోణియై॥ ౨౦॥

కం॥ కదసిమదీయనిశాత।ప్రదరాహతికరికియిటకుఁబఱతెంచిగిరీం।
ద్రదరిగ్గను మొఱఁగిననే।వెదకుచునిటువచ్చినాఁడవినుమబ్జముఖీ॥ ౨౧॥

వ॥ అనిమఱియునద్ద్విజకాంతారత్నంబునుద్దేశించియిట్లనియె॥ ౨౨॥

శా॥ శ్రీవాణీగిరిజాశచీరతులధాత్రిన్విందుమబ్బోటుల।
నీవామాక్షియొకర్తుగామదికినెంతేసందియంబయ్యెడు।
న్భావంబేర్పడనాకుఁదెల్పుముశరత్పర్వేందుబింబాననా।
యీవిద్యుల్లతికాంగిజన్మకథనంబీబాలికానామముల్॥ ౨౩॥

కం॥ అనవుడు రాకొమరునకి।ట్లనియెన్గలవాణికాననగునిడెమత్న।
త్తనముకమలావిలాసం।బనుపేరనశేషసంపదావాసంబై॥ ౨౪॥

సీ॥ ఏవంకఁగనుఁగొనహేమమయోద్దీప్తసుందరతరములౌమందిరములె।
యేదారిఁవీక్షింపనిభకుంభమౌక్తికతోరణాళిప్రభాపూరితములె।
యేచాయఁజూచిననినమండలావృతధ్వజచామరచ్ఛత్రివరణతతులె।
యేమూలఁబొడఁగన్నశ్రీమించుదీర్ఘకాప్రాకారగోపురప్రాంగణములె।
తే॥ గీ॥ యెందుఁబరికింపనందితానందవనము।లెటులఁదిలకింపనద్భుతభటనికాయ।
మేమిచెప్పుదుఁగమలాఖ్యనెసఁగునట్టి।పురమునందుననింద్రునిపురముఁబోలి॥ ౨౫॥

వ॥ మఱియును॥ ౨౬॥

సీ॥ అచటిభూసురకోటియఖిలవిద్యాధాటిఁగమలజుమెచ్చనివిమలమతులు।
నచటిక్షత్రియజాతియతిశౌర్యవిఖ్యాతిఁబరశురామునినైనసరకుసేయు।
దచటికోమట్లలకాధినాథునకైనధనరాసులిచ్చెడిధన్యతములు।
నచటినాలవవారుసుచరిత్రగుణభూతిబ్రాహ్మణభక్తిచేఁబ్రబలువారు॥
తే॥ గీ॥ నచటివేశ్యాంగనల్మించునట్టినాట్య।మందురంభాదులనుదివినిందఁజేతు।
రచటిపొలములుసస్యోన్నతాప్తిఁజెలఁగు।నచటిసకలవస్తువులుననర్ఘమణులు॥ ౨౭॥

మ॥ కలఁడేతత్పురనేతయాతతసమాఖ్యాబాలికాకేళికా।
నిలయీభూతజగత్త్రయుండఖిలవిజ్ఞేతృస్తుతాత్మీయరా।
జ్వలసచ్ఛ్రీనిధివారితారిహిమతేజోఖండమార్తాండమం।
డలుఁడుండున్పరజిత్సమాహ్వయుఁడుగంధర్వాధినాథుండిలన్॥ ౨౮॥

చం॥ అతఁడుశుభాంగినాఁబరగునాత్మసఖీమణితోడఁజేర్మిమై।
నతులితభోగవైభవమునందుచుమున్నొకనాఁడుకేళికాం।
చితవనులన్నదీపులినసీమలసత్కృతకాద్రికందరా।
యతనములన్ముదంబునవిహారముసల్పుచునేగదవ్వులన్॥ ౨౯॥

సీ॥ లేమిఁబాపఁగనోపులేమపుట్టినయిల్లుపాఁపపానుపుశౌనిపడకటిల్లు।
చేసిమ్రాకులనీనుపేరైనయెలదోటమైనాకుఁగాచినమరువుకోట।
వెలలేనిమానికంబులపెన్నిధానంబుబహుసుధాహారులపానసంబు।
హరిదిభంబులకేళికలరుకేళాకూళిజలధరావళిపానసదనపాళి॥
తే॥ గీ॥ పంటకలువకంటిగంటలయొడ్డాణ।మమితమకరమత్స్యకమఠకర్క।
టాదివాశ్చరములకాస్పదమగుచోటు।కలశజలధియెదుటఁగాననయ్యె॥ ౩౦॥

కం॥ పొడఁగనితత్తీరంబునఁ।బుడమిపడంతుకపిఱుందుపోలికఁగన్ప।
ట్టెడునొకయున్నతపులినము।కడనిలిచియతండుచెలిపెఁగామినికెలమిన్॥ ౩౧॥

మ॥ అమరశ్రేణులకోగిరంబునిజకన్యారత్నమున్వారిక।
య్యమరాధీశునకున్సితాశ్వగజముఖ్యంబుల్పయోదాళికు।
త్తమవాజీవనమిట్లొసంగుటఁజుమీదాల్చెన్యశంబీసము।
ద్రమువిష్వక్చలదూర్మికానికరనిర్యత్ఫేనదంభంబునన్॥ ౩౨॥

మ॥ చటులాంతర్జ్వలదౌర్వకీలములవెచ్చంగ్రాఁగికూలంకషో।
త్కటదుగ్ధంబుగఁబొంగనాగగనవాతక్షిప్తకల్లోలవి।
స్ఫుటవేగంబుననీపయోంబునిధినుబ్బున్మిగడల్మింటిచ।
క్కటికిన్జిడ్డెతిఁగించువాసనలతోఁగంటేకురంగేక్షణా॥ ౩౩॥

సీ॥ మథనవేళాభ్రమిమన్మందరత్వరఁబూనితెరలకున్నవివోలెఁదిరుగుసుళ్లు।
పైనున్నహరితల్పఫణిమేనిమడతలవడువుననిడుదలయ్యెడుకరుళ్లు।
పరిభవించుతటినచ్చరలవిలోకనలోలతలనభ్యసించెనాబెళుకుమీలు।
తారలపొందుఁబొందఁగఁబోలెమిన్నందుకల్లోలధుతపయఃకణచయంబుఁ॥
తే॥ గీ॥ దనరతావకముఖచంద్రదర్శనప్ర।భూతకౌతూహలంబునఁబోలెనతివ।
తెరలియుప్పొంగెరవమునఁదేజరిల్లి।పాండురుచుతెల్లకడఁజల్లిపాలవెల్లి॥ ౩౪॥

కం॥ తమముడిపికువలయానం।దముసంధిలఁజేసిసత్పథక్రమణవిలా।
సముఁగనిసర్వజ్ఞవతం।సమయినరాజిందునూవెజనియించెఁజెలీ॥ ౩౫॥

వ॥ అనిపిఱియాంగన కెఱిఁగించుచునగ్గంధర్వవిభుండనతిదూరంబున॥ 36॥

శా॥ ఆనందంబునఁగంఠదేశవినిబద్ధాన్యోన్యహస్తాబ్జులై।
నానారత్నవిభూషణప్రభలుసంధ్యారక్తిమంబూన్పనె।
మ్మేనిగ్గుల్చపలాసితాంబుదములన్మేలంబులాడంగల।
క్ష్మీనారాయణులిర్వురున్విహరణక్రీడావినోదంబునన్। 37॥

తే॥ గీ॥ మెలఁగుచుండఁగనబ్బురంబలరఁజూచి।తానుఁదనకూర్మిబోటియుఁదత్పదాబ్జ।
ములకుఁబ్రణమిల్లిభక్తినంజలులుఘాల।తలములఘటించివినుతించిరెలమినిట్లు॥38॥

భుజంగప్రయాతము॥ నమస్సర్వలోకైకమాతాపితృభ్యాం।
నమశ్చంపకేందీవరాభాంగకాభ్యాం।
నమోదేవదేవాదిసంసేవితాభ్యాం।
నమోదివ్యరుగ్భ్యాంనమశ్శ్రీహరిభ్యాం॥ 39॥

వ॥ అనిమఱియునయ్యాదినారాయణునుద్దేశించియిట్లనిరి॥ 40

దండకం।

శ్రీమజ్జగద్రక్షణాక్షీణదీక్షాభృదీక్షాసమంచత్కటాక్షా స్వపక్షామరక్షేమకృత్తార్క్ష్యదక్షా విపక్షోరురక్షోగణక్షోభకృద్విక్రమానీడజేంద్రక్రమా యిందిరాసుందరీహృన్నళేందిందిరా మానిభాస్వన్మనోమందిరా బాహుపీతాంగదామందరత్నీభవన్మందరాసుందరాకార గోవింద దామోదరా చారుమందస్మితోద్యన్మరందావృతాస్యారవిందా ముకుందా శతానందసంక్రందనాద్యర్చితాంఘ్రిద్వయా భక్తరాజీవరాజీవబంధూదయా మండితాఖండలోద్దండవేదండశుండాభదోర్దండదీప్యద్గదాశంఖచక్రాసి శార్ఙ్గప్రభావారిశౌరీ మురారీ హరీ మత్స్యకూర్మాద్యనంతావతారా శతారాబ్జతారా సుధారశ్మిమందారడిండీరహీరాదిరాజద్యశఃపూరకర్పూర కాండప్రపూర్ణత్రిలోకీకరండా మహాఖండవేక్షోండభాండప్రకాండాధివాసత్విచండా ప్రచండోష్ణరుఙ్మండలీమధ్యవర్తీ హృషీకేశ సర్వేశ దేవేశ చిత్కోశ విశ్వేశ శశ్వత్ప్రభా శాశ్వతా మేయ విశ్వంభరా నీమహత్త్వంబచింత్యంబవద్యంబఖండంబభేద్యంబసంగంబబోధ్యంబబాధ్యంబువాఙ్మానసాగోచరంబవ్యయా భవ్యసేవ్యాగుణాతీత సర్వాత్మకా నీకచంబుల్మహామేఘముల్లోకనాథా సుధాభానుభానుల్ భవన్నేత్రముల్ శేషదృక్కర్ణతల్పాకకుబ్భాగముల్నీకుఁగర్ణంబులంభోజనాభాకృశానుండునీమోమునారాయణా శారదాదేవినీజిహ్వ సౌవర్ణకాశేయ

ధారీభవత్ప్రాణమెన్నంజగత్ప్రాణమస్తోకవక్షస్స్ఫురత్కౌస్తుభా - సాగరంబుల్భవద్గర్భ
గోళంబులం భోజపత్రేక్షణా యంతరిక్షంబునీ నాభికాక్రోడమీశా త్వదీయోరుపాదం
బులీభూతలంబచ్యుతా నీశరీరంబువిశ్వంబు భూతాంతరాత్మా సముద్రంబునందూర్మి
కాబుద్బుదశ్రేణిచందంబునం దేవతిర్యఙ్నరాదిప్రపంచంబు నీయందసర్గప్రవృద్ధ్యంతము
ల్గాంచుచుండు న్జగన్నాటకప్రక్రియాసూత్రధారీశిఖావంతుఁడిద్ధంబులందున్నమాడ్కిన్మ
నోబుద్ధిదేహేంద్రియాద్యైకసంద్రష్టవైప్రాణులందెల్లడన్జీవసంజ్ఞన్ప్రవర్తింతువీవేకదా స
చ్చిదానందరూపా జితక్రోధమోహుల్సమస్తాగమార్థజ్ఞులధ్యాత్మనిత్యుల్ వివిక్తస్థలాసీను
లాచారవంతుల్మునుల్నిన్నువీక్షింతు రాదిత్యచంద్రాగ్నితారాతటిత్పుంజలెచ్చోటఁదేజం
బువాటింపగాఁజాల వెద్దాని ధీరుల్ప్రవేశించి భూయోభవప్రాప్తి లేకుందు రచ్చోటునీది
వ్యధామంబు నీతత్త్వమెవ్వారికైనం నిరూపింపశక్యంబుగాకుండు మేమేమివర్ణింపఁగానే
ర్తుముద్యద్దయాదృష్టినీక్షించి రక్షింపు మోభక్తచింతామణీ! దైవచూడామణీ వాసుదేవా
నమస్తే నమస్తే నమః॥ ౭౧॥

సీ॥ అనియిట్లులక్ష్మీసమన్వితుండగు నాదినారాయణునిజగన్మాన్యచరితు।
నమరుగద్గదికతో హర్షాశ్రుపూరితనేత్రులై పులకితగాత్రులగుచుఁ।
బ్రస్తుతింపుచుపునర్వందనంబులొనర్చ్చనతులగంధర్వదంపతులభక్తి।
పారవశ్యమునకపారకృపాస్వాంతుఁడై హరిభవదీప్సితార్థమెద్ది॥
తే॥ గీ॥ యనినవారలురమఁబోలునట్టిపుత్రి।నంగభవుఁబోలుపుత్రునిమ్మనుచు వేఁడ।
నట్లయగుననివరమిచ్చియంబుజాక్షుఁ।డప్పుడంతర్హితుండయ్యెనతివతోడ॥ ౭౨॥

వ॥ అనంతరంబాపురజైత్రుండునుందనయింతియునత్యంతసంతోషితస్వాంతంబు
లతోమగుడనిజపురంబుంబ్రవేశించిసుఖంబుండిరంత॥ ౭౩॥

కం॥ జానగుతమినయ్యిరువురు।నానావిధమదనతంత్రనవ్యసుఖశ్రీ।
తోనిరవొందుచునుండం।గానవ్వేలుపువెలందిగర్భముఁదాల్చె౯॥ ౭౪॥

కం॥ నెలదప్పివింతచిన్నెల।నెలవగునెలఁతుకకునిండునెలవెన్నెలవ।
న్నెలగెలుచుడెలుపుచెక్కుల।నెలకొననవిచంద్రశకలనియతిన్దనరె౯॥ ౭౫॥

మ॥ నవగర్భోదయవేళయ౯ తొలుకరిన్మందంబులైహంసయా।
నవిశేషంబులుడిందెనూర్పుగములన్వ్యాజంబునందూర్పుగా।
డ్పువెసన్వీచెఁబయోధరంబులొగిను ష్ణాంగెన్వినీలంబులై।
నవకంబేర్పడెమించెఁజిట్టుములుసోనల్గాఁగురంగాక్షికి౯॥ ౭౬॥

కం॥ వళులవశేషితరేఖా। వళులయ్యె న్శ్రోణుఁ గుటారు ప్రకటంబయ్యె।
న్నలమయ్యె నుదరమింతికి। నలసటయును నిదురయరుచియధికములయ్యెన్॥ ౪౭॥

తే॥ గీ॥ మున్ను కటికోఁడినూత్నమైయున్న కలికి। కొనుచూలింతతనము రాఘునతఁ గాంచి।
దాని నెదురించెఁ జితుఁడైన హీనబలుఁడు। బలము సమకూడుతటి వైరి గెలుచుఁ గాదె॥

చం॥ చల్లనితమ్మితూండ్లకిరియఁ జల్వవహించినచేతులన్విభు।
న్నెల్లనఁ గౌఁగలించు మను ప్రమింగినకమ్మనినోరమోవిన।
ల్లలన నానుఁ గాంక్షితరతాదులకున్ మదిఁ గొంకి ప్రార్థనా।
భ్యుల్లసదుక్తియైయెయుబుసువుచ్చుఁ బ్రియు న్జెలియప్డు గ్రీడలన్॥ ౪౮॥

చం॥ నెలలొగినిట్లుఁ దొమ్మిదియునిండఁగ నెమ్మదిఁ బుణ్యభామి ను।
ల్బలుముద మొందనొక్క శుభలగ్నమునన్దరలాక్షి గాంచెన।
క్కలువలఱేనినిందిరను గాంచిన దుగ్ధపయోధివీచికా।
తిలకము రీతి వేల్పులు నుతింపఁగ మారుఁ గుమారికామణిన్॥ ౫౦॥

మ॥ వెలుఁగొందెన్దివిఁ దారకాగ్రహముల వ్వేళన్మరద్వేళను౧।
బలెసాంద్రంబుగ దేవదుందుభిరవవ్యాజైకగర్జాసము।
జ్జ్వలకల్పప్రసవప్రవర్షమొదవెన్ సౌరభ్యయుఙ్మారుతం।
బులువీచెన్నటియించె నచ్చరలగుంపుల్సొంపుదీపింపఁగన్॥ ౫౧॥

తే॥ గీ॥ అపుడు పురజైత్రుఁ డమితహర్షాంబురాశిఁ। దేలి పుత్రోత్సవమొనర్చి ద్విజతతులకు।
రత్నకాంచనభూషాంబరములనొసఁగె। మంగళాశీర్వచోవిభ్రమంబులలర॥ ౫౨॥

తే॥ గీ॥ అఖిలజగదీశుఁడైన పద్మాయతాక్షు। వరమహిమ చేజనించుటవలన నక్క।
మారునకు ధీరతనునలంకారచంద్రుఁ। డనుచుఁ బేరిడెనతఁ డతిహర్షమెసఁగ॥ ౫౩॥

కం॥ కళలభ్యసించి చంద్రుని। కళభంగి మనోజ్ఞరూపకాంతిస్ఫురణ।
న్వెలయు నిదియనుచు జనకుఁడు। కళావతియటంచుఁ బేరుకన్నియ కొసఁగెన్॥ ౫౪॥

మ॥ పాలుపొన్దజలకంబులార్చి జిలుఁగున్బొత్తిళ్లలోఁ జేర్చితే।
ళ్ళలరాగిల్లు పసిండిగిన్నియలను గ్గుల్బోసి కన్దోయిఁగ।
జ్జలమున్గస్తురి ఫాలమందు నిడుచు న్జన్నిచ్చి యమ్ముద్దుపి।
ల్లలమేల్బంగరుతొట్టెలందు నిచి జోలల్పాడి రాళీమణుల్॥ ౫౫॥

కం॥ ఇంతులిటులూడిగములు। శ్రాంతంబు నొనర్ప రూపసంపన్నతచే।
నెంతయు బాలామణియం। తంతన్బాలేందురేఖయట్లుగ నెగడెన్॥ ౫౬॥

కం॥ చెలువలమంజులహస్తాంగుళులూఁతగ బాలకేలఁగొనుచునుజిలిమి।
వ్వలరతనపుఁగడియమ్ములు। సులుసుల్లననడుగులిడుచుఁగన్నియమెలఁగున్॥ ౧౯॥

తే॥ గీ॥ ముదితమేడలదాఁగుడుమూఁతలాడు। వేళనందలిభర్మపాంచాలులందుఁ।
దానొకటియైచెలంగనత్తఱిణినచట। వెదకికొనలేకచిన్నఁబోవుదురుచెలులు॥ ౨౦॥

చం॥ పలురతనాలతిన్నియలబాలికఖేలనలీలబొమ్మరి।
ల్లిలిపిప్రియంబుతొచవులనిండినగుజ్జనగూండ్లవిందులం।
బొలుపగువేడ్కతోనొసఁగిబొమ్మలపెండ్లియొనర్చివియ్యము।
ల్వెలఁదులతోడనందునొకవేళశుభావహలక్షణాంగియై॥ ౨౧॥

సీ॥ ధృతమనోరథబృందబృందారకమరాళగమనలుమందయానములునేర్పఁ।
విబుధేంద్రనుతవిద్యవిద్యాధరసుధారసాధరల్సాహితీబోధమొసఁగ।
ఘనజగన్మోహనగాంధర్వగాంధర్వకామినుల్సంగీతకళలుగఱప।
భవ్యగీత్యనుభావభావప్రభావాప్సరస్సతుల్నటనవిభ్రమముఁగూర్ప॥
తే॥ గీ॥ మునిపురంధ్రులునిగమార్థముఖ్యనియమ। ములనెఱింగింపనన్నింటవలఁతియగుచుఁ।
బలుకుముద్దియకుద్దియైవెలయుచుండుఁ। జిలుతతనమునఁజెలులెన్నఁజెలువమిన్న॥

తే॥ గీ॥ బాలయౌవనవేళవిరాళినివియు। నేచకుండఁగనప్పఁటికిపుడెచెలిమిఁ।
బాలనముసేయుననవాటపాటలెల్ల। బర్హిశుకశారికలకునేర్పడఁగఁదెలుపు॥ ౨౨॥

కం॥ బెళికెడుచూపులనమృతము। చిలికెడువచనములమిసిమిఁజెందిమొలకలై।
కులికెడులేఁజన్నులసిరి। లొలికెడునెలఁబ్రాయమప్పుడువిడదుఁదోఁచెన్॥ ౨౩॥

సీ॥ పాణిపాదాధరపల్లవంబులరక్తిమెను పొందఁగలకంఠసినదమొసఁగఁ।
దోరంపుమెఱుఁగులఁదోర్లతల్కానసాఁగనభినవోత్కలికనాయ్యనఁదనర్చ।
సరసంపునెఱిగుబ్బవిరిగుత్తులిరవొందమందాక్షవృత్తసంపదలుప్రబలె।
దరహాసరుచిమరందపుసోనఁజిలుకంగభ్రమరకంబులుసువిభ్రమముఁదాల్చ॥
తే॥ గీ॥ మృదులశుకవాగ్విలాసంబువాడలనతను। భాసురాంబకములుచలద్భృంగతతులుపొల్చి।
నతివతనువనుమధసిజోద్యానవనము। నందునవ్యవయోవసంతాగమమున॥ ౨౪॥

వ॥ ఇట్లధిగతాగణ్యతారుణ్యలావణ్యాదిపితరూపకలాకలాపంబులతోనొక్కనాఁడా కన్నియ సిద్ధ విద్యాధరప్రముఖసఖీకాకీర్ణ సౌవర్ణసభాభవనమధ్యప్రదేశంబున నాసీనుం డగు జనకునిసన్నిధానంబున సహజస్మేరసుగుణాలంకారసంప్రసవసహితంబుగ సున్నయవస

రంబునం దివినుండిదివిజగురుండచటికరుదెంచిన నతనిసముచితసత్కారంబుల నారాధిం
చినుఖోపవిష్టుంగావించిపురజైత్రుండగ్గురుచరణంబులకుఁదనముద్దుబిడ్డలఁజేయివట్టిమ్రొ
క్కించియిక్కన్నియకేయేలక్షణంబులుగలవరుండులభించునీయలంకారచంద్రుండెట్టిప్ర
భావంబుగలవాఁడగుననియడిగిననాశుభప్రశ్నంబులకుంగొండొకతడవూహించిసమంచిత
మనీషావాక్పతియగు నవ్వాక్పతి గంధర్వపతికిట్లనియె॥ ౬౪

మ॥ వనజాతాక్షువరప్రభావముననివ్వామాక్షిజన్మించెఁగా।
పునభూమండలభర్తయైసిరులకున్బ్రోవైగుణాంభోధియై।
దనుజార్యంశజుఁడైసువిక్రమయశోధారేయుఁడౌనొక్కచ।
క్కనిమర్త్యేంద్రుఁడునీనికిన్విభుఁడగున్గంధర్వరాజోత్తమా॥ ౬౫

వ॥ మఱియు లక్ష్మ్యంశసంభవయగు నిక్కళావతీసతీమతల్లికిసహజన్ముఁడగు నీ
యలంకారచంద్రుండు ప్రథమభవంబున దేవదానవు లమృతంబునకై క్షీరసాగరంబుమం
దరధరాధరంబుచే నమందగతిమథించుతఱియందబ్జాలయయగు నిందిరాదేవికిందోఁబుట్టు
వై యబ్జుండనునామంబుననుద్భవిల్లి రోహిణీపతియనవిశ్రుతింబొంది నిశాధినాథుండైవ
ర్తిల్లె. ద్వితీయభవంబున నత్రియనుమహర్షికి ననసూయాదేవియందు హరిహరులయంశం
బులంబ్రభవించిన దూర్వాస దత్తాత్రేయులతోఁబుట్టువై బ్రహ్మాంశంబునఁజంద్రుండ
నుపేర జనియించి నావలనసకలశాస్త్రంబులభ్యసించి యింద్రియలోలత్వంబున బాల్యవ
శంబునం జేసినాకపకారంబుఁగావించితారాప్రియుండైయుడుపతియనంబ్రసిద్ధివహించె.
నీతృతీయజన్మంబునవిశ్వరూపుఁడగు శ్రీమన్నారాయణువరదానంబునం జేసి తత్సంకల్పవ
శంబున "చంద్రమాహృదయేజాత" యనువాక్యానుసారంబుగనీకళావతీసతికిననుజన్ముం
డైనీకుంజన్మించె నీగంధర్వలోకంబుసత్ప్రధాధిష్ఠితంబెగావునగగచరుండైకువలయాధినా
థుండనంబ్రఖ్యాతింబొందుమఱియును॥ ౬౬

సీ॥ కవిచకోరకదంబకంబులానందించువిమతాననాబ్జపాళిముకుళించు।
లలిమిత్రకువలయంబులువికాసమునొందుఖలజనచక్రవాకములుగుందు।
బంధుబృందానందసింధువులుప్పొంగుఁగనదధర్మధ్వాంతగతులడంగు।
సత్సంతతులకభీష్టార్థంబులిరవొందుఁగుమతిచోరప్రచారములుడిందు॥
గీ॥నవనిఁబొగడొందుఁబరమసౌహార్ద్రహృదయుఁ।డమితదరహాసచంద్రికావిమలుఁడాప్త।
భూరికరుణాసుధారసపూర్ణుఁడగుచు।సత్ప్రథాప్తినలంకారచంద్రుఁడలరు॥ ౬౭

చ॥ అనివాచస్పతిమున్న భావిశుభవాక్యరూఢివాక్రిచ్చియా।
త్మనివాసంబున కేగెనప్పలుకులత్యంతప్రమోదంబున।
న్వినియిక్కన్నియ నాఁటఁగోలె సురలన్వీక్షింపదయ్యక్షునం।
దనులంగోరదుమానసంబిడదుగంధర్వాదులందున్దమిన్ ॥ ౧౮॥

కం॥ జననాథాగ్రిణియైన స।జ్జనవినుతచరిత్రుఁడైన చక్కని నరపా।
లునివరియించెదనని నె।మ్మనమున ననయముఁదలంచు మానిని నెమ్మిన్ ॥ ౧౯॥

శా॥ ఆగంధర్వకుమారి యీచెలివయస్యల్వీరలిచ్చోట హా।
ర్మ్యేగన్పట్టెడు రత్నసౌధములు శుద్ధాంతప్రదేశంబులీ।
శ్రీగంధామ్రమధూకకల్పసుమనోరింఛోళికాసంగిభృం।
గీగానోపవనీనికుంజచయముల్ క్రీడావిహారస్థలుల్ ॥ ౨౦॥

కం॥ అనుచుఁగలవాణికన్యా।జననాగతియుం దదీయసద్వాంఛితము।
న్వినయమునఁదెలుపఁబురజి।త్తనయామణినధిపుఁడాత్మధనముగఁదలఁచెన్ ॥ ౨౧॥

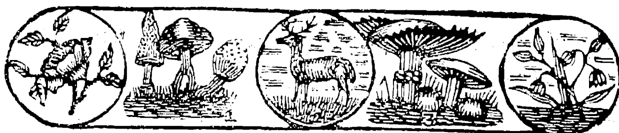
చ॥ తలఁచిన శేంద్రుఁడప్పుడు ముదంబున నచ్చెలితోడ వెండియుం।
బలుకుభవాదృశత్రిదశభామినులందిలకించి మాకు।
మీకలితవిపంచికామధురగానసుధారసధారవీనుల।
న్నొలకొనముచ్చటించుటలు నేఁడుగదాగలిగెన్దలోదరీ॥ ౨౨॥

తే॥ గీ॥ అనిననవ్విభుహృదయమావనజనయన।భావము నెఱింగికలవాణిపలికెనిట్లు।
లోకనాయకనీదగురాకవలన।నధిగతాభీష్టయయ్యె మాహంసయాన॥ ౨౩॥

కం॥ పురుషోత్తమనీసన్నిధి।పరిపూర్ణములుగమదీయభాగ్యములెల్ల।
న్వరుసఫలింపనొనర్చె।న్వరశోభమదీయపద్మపాణికిఁగూర్చెన్ ॥ ౨౪॥

కం॥ కావునమునుదేవగురుం।డేవెరవున నానతిచ్చెనిపుడదిసఫలం।
బైవెలయుశుభముతతిరా।దైవంబనుకూలుఁడగుచుఁదానెఘటించున్ ॥ ౨౫॥

చం॥ ధరణినృపాలకోటికవతంసమవీవు నెలంతలందుభా।
స్వరగుణరూపశీలములవన్నియకెక్కెత్రిలోకసన్నుత।
స్ఫురితకళావిశేషములఁబొల్పగునీపురజిత్కుమారిమీ।
యిరువురఁగూర్పఁడేని, విధినెంతురె వేల్పులువేల్పుపెద్దఁగన్ ॥ ౨౬॥

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీ మఖవ్రజ చరిత్రంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

చతుర్థాశ్వాసము.

కం॥ శ్రీగౌరీకుచకుంకుమ। రాగోద్భాసితసువక్షరమణీయమహః।
భోగీంద్రభూషసంహృత। యాగామృగయాపురీశయఘుచయనాశా॥ ౧॥

తే॥ గీ॥ అవధరింపుముమునుమృకండాత్మజుండు। క్రోష్టికెఱిఁగించినట్లుసద్గోష్ఠినమరు।
జైమినికినెమ్మనముకడుసంతసిల్లఁ। బక్షిరత్నంబులిట్లుచెప్పందొడంగె॥ ౨॥

కం॥ ఆవిధమునమణిగృహమున। నావిభుతోగోష్ఠిసల్పియచటఁదదనుసే।
వావిధిభృత్యులనునిచిని। జావాసంబునకుఁబురజిదాహ్వయుఁడరిగెన్॥ ౩॥

ఉ॥ పిమ్మటనమ్మహీవిభుఁడుపెల్లనురాగముతోడవేలుపుం।
గొమ్మనునెమ్మదిందలఁచికొంచుఁగనుంగొనలందునశ్రువు।
ల్గ్రిమ్మఁగనమ్మణీభవనరంగమునన్గలయంగవేమఱుం
గ్రిమ్మరునమ్మరుండువళుకున్జిలుకుల్బలుకిన్కసేయఁగన్॥ ౪॥

సీ॥ లలితపంజరశుకాలాపముల్వీననైననతివపల్కులటంచునాలకించుఁ।
గాంచనపాంచాలికాశోభగననైనబాలికాకృతియంచుభ్రమవహించుఁ।
బటువ్రజముకురబింబములచాయలఁజూచిముదితాస్యరుచులంచుమదిఁదలంచుఁ।
గురువిందకుట్టిమసరణులారసియోషిదంఘ్రిలాక్షాంకంబులంచునెంచుఁ॥
తే॥ గీ॥ జిత్రభిత్తికఁదద్రూపచిత్రలీలఁ। గాంచిక్రొమ్మించుబోఁడినీక్షించి[illegible]నిపు।
డంచుడాయఁగగమకించుఁబంచబాణ। బాణధుతధైర్యుఁడగుచుభూపాలసుతుఁడు॥ ౫॥

చం॥ అసదృశకల్పపాదపఫలాతిరసాద్యము లెల్లజాళువా।
వెసలలనుంచియూడిగపు వేల్పువెలందులు దెచ్చియిచ్చిన।
న్మెసవఁడు వేఁడికొన్న బలిమిన్జవిఁజూచును గాని చూడఁడిం।
పెసఁగఁగ ముచ్చటాడఁడు మహీపతి తద్విరహార్తచిత్తుఁడై॥ ౬॥

తే॥ గీ॥ అనిశము తదీయనిశ్చలధ్యానయుక్తి నలరునృపునకు బహురూపములఁ బ్రసన్న।
యయ్యె మోహనలక్ష్మి నానప్పడెల్ల కడలలో వెలిఁగనుపట్టుకలికిరూపు॥ ౭॥

వ॥ ఇట్లు మితవేదనాచలితహృదయుండై నృపతనయుండు నిజాంతర్గతంబున॥ ౮॥

సీ॥ తొలిజన్మములను నెచ్చెలులేమినోములు నోచిరో చెలిచెల్మి మోచియుండ।
రతనాలవీణె యెట్టితపంబు సల్పెనో బాలిక చేపట్టుఁ బాయకుండ।
సుమణిహారంబులే సుకృతంబొనర్చెనో కాంతాకుచాగ్రభాగముల మెలఁగ।
సదనదర్పణములే సద్విధుల్ చేసెనో ప్రమదాముఖింబభాగ్యములుగలుగ॥

తే॥ గీ॥ నిచటి మణిచిత్రసౌధంబులిచటి తమ్మికొలఁకులిచ్చటి యుపవనీకుంజతటులు।
నెట్టియుపకృతిఁ గావించి యెసఁగెనొక్కొ రమణికేళీవిహారసంప్రాప్తినొనర॥ ౯॥

చం॥ అలచెలియూరురంభలభుజాచ్ఛబిసంబులహాసచంద్రికల్।
బలితపుగబ్బిగుబ్బవిరిబంతులఁ జెక్కులికప్పురంపుబి।
ల్లలజిగిమోవిపానకములందనివొందినఁ గాక యేక్రియ।
న్దలమగుచున్న యివ్విరహతాపభరంబుశమించునాకిఁకల్॥ ౧౦॥

చం॥ చెలిదలపువ్వు చంద్రునిగఁ జెందిరపుందిలకంబు ఫాలమం।
దలిసెగకన్నుఁగా నెదఁగనంబడుహారములన్భుజంగభూ।
షలుగ జటన్గపర్దముగ సారెదలంచి గిరీశభీతిచేఁ।
గలఁచుట మానినన్నొకనిఁ గ్రాఁచుట యోవలరాయ! న్యాయమా॥ ౧౧॥

ఉ॥ ఎన్నఁడు కన్నులారఁ దరళేక్షణఁ గ్రమ్మరఁ గాంతుఁ గాంచియ।
య్యన్నులమిన్న తోడ సెనరారఁగ ముచ్చటలాడి మోవిమేల్।
జున్నులు గ్రోలి మక్కువలఁ జొక్కుచుఁ గౌఁగిఁట గారవించుచు।
న్నొన్న నవింటివాని బలుకూటమి నెన్నఁడు గూడఁగల్గునో॥ ౧౨॥

కం॥ అని యిట్లు మోహవివశత। మనుజాధిపనందనుండు మణిమయసదనం।
బున నుండె నిటఁ గళావతి। యును దదధీననిజమానసోత్కటవృత్తిన్॥ ౧౩॥

తే॥ గీ॥ ప్రాణసఖులవింతపడఁ తులుగాఁ జూచు। పలుకరింప దెలమిచిలుక నైనఁ।
జెదరకురులఁ జక్కఁ జేయదు మైమఱ। పూని నిలుచుఁ జింత నుస్సురనుచు॥ ౧౪॥

మ॥ మృదుమధురోపహారములాకించుక వాచవిక్కైన మోవిఁ జే।
ర్పదు వరపారిజాతసుమవల్లరులంటదు కేలనైనఁ జూ।
డదు కడకంటనైన నెదుటందగు పంకజపాళి మైనలం।
దదు ఘనసారసాంకవకదంబము నంబుజనేత్ర చింతచేన్॥ ౧౫॥

సీ॥ హృదయస్థితానంగుఁ డెదనేయములకుల మొనలు పైఁ దోఁచెనా మొలచెఁ బులక
లానంగశిఖికిఁ దోడై వచ్చుకమ్మవీవదులన వలపుటూర్పులు జనించెఁ।
దద్వాతనిహతిచేత వియోగజలధియుప్పొంగె నాఘూర్ణాంబుపూర మొదవె।
నానీటివెల్లిపై నలము డిండీరకాంతులు నాఁగ నెమ్మేనఁ దెలుపు వొడమె॥
తే॥ గీ॥ దెలుపునకుఁ దోడు నీడలై వెలయు హార। కలిత మౌక్తికములు పెను గాకఁ గ్రాఁగి।
బాష్పధారలఁ గరఁగి పైఫైనఁ గ్రమ్మ। కొమ్మ సాలిండ్లమరె వెండికొండలట్లు॥ ౧౬॥

కం॥ అనిశధ్యాతనృపతినం। దనవదనేందురుచిమరుప్రతాపప్రభచే।
తనునర్థముకుళితములై। కనుదమ్ములు తనరెనమరకామినికంతన్॥ ౧౭॥

ఉ॥ వారకస్రుక్కె బాహుబిసవల్లులు వాడెఁ గుచాబ్జకోశము।
ల్తోరపుఁ గంకణావళులు తోడనె జాఱె నసమంచితోర్మిక।
ల్సారెగలంగె జీవనము శ్వాసమహోష్మసమీరవారవి।
స్ఫారగతిన్ వియోగవసువర్తి దినంబునఁ జారువేణికిన్॥ ౧౮॥

కం॥ సొగసగుచనుబంతులపై। జిగిదగుమగరాలసరులు చెలి సాంజననే।
త్రగళజ్జలములజుయ్యని। పొగలెగయఁగ నింద్రనీలముల సరులయ్యెన్॥ ౧౯॥

ఉ॥ నూతనమండలీకృతధనుర్లతికాపరివేషధారి పాం॥
థాతతహృద్భయంకరశరాళికరప్రకరుండు చిత్తసం।
జాతవిభాకరుండు వెలుచంబలుచందములంగలంపఁగం।
జాతముఖీకుముద్వతి వెసన్ వివశత్వము నొందె స్రుక్కుచున్॥ ౨౦॥

తే॥ గీ॥ చెలివిరులపానుపున మేనుఁ జేర్పనవియు। స్మరునిశరములె కాననేచందొడంగెఁ।
గడునలసి చెల్మికత్తెలఁ గన్నొఱంగి। ఘోరవిరహార్తి నరిగె శృంగారవనికి॥ ౨౧॥

కం॥ కలికిమలయంపువలిగరు। వలికిన్జలదళులబలురవలికిమయూరా।
వళికీరశారికామం। డలికిన్ దిను లికితధ్వానంబున మెలఁగున్ ౨౨॥

సీ॥ తలిరుటాకులఁజొంపములుదావశిఖలంచు నెంచియందులఁ బ్రవేశించఁజూచు।
నునుఁదీవలురగంబులనిడాసితత్పల్లవాగ్రజిహ్వలు కేలనంటఁదివురు।
వెడలుపూఁదేనియవిషధారలనుచువితర్కించిసారెకుఁ బ్రావఁదలఁచు।
శశికాంతకృతమహీజాతాలవాలంబులోనరడిగ్గియలంచునురుకఁదొడరుఁ॥
తే॥ గీ॥ గదిసిమదనుండువదలకయదనెఱింగి।పదులునూరులుగుదులుగ నెదనదిమెను।
నురుశరమ్ములవిసరులకోర్వలేక।తనువుఁదొలఁగంగఁదలఁచియవ్వనజగంధి॥ ౨౩॥

ఉ॥ నెచ్చెలులత్తఱిన్వరమణీభవనాంతరపుష్పశయ్యపై।
నచ్చపలాక్షిఁగానకరయంబునమారునిబాఱికోర్వలే।
కిచ్చటనుండిగోలయిపుడెచ్చటికేగెనొయంచుఁదద్వనిన్।
జొచ్చినికుంజపుంజములచోటులనారసియందునొక్కచోన్॥ ౨౪॥

కం॥ కలువలచెలివెలుఁగులచే।నలువుఁదొలిగినిదురఁజెందునలినియుఁబోలె।
న్దలమగువలరాయనికా।కలనలయుచుసొలయులలనఁగనుఁగొనియెలమిన్॥ ౨౫॥

కం॥ దరియంజనినునుఁజెక్కులఁ।దొరఁగెడుకన్నీరువోవఁదుడుచుచునంసా।
పరిప్రిదిలిజాఱుఘనకచ।భరమునుసవరించియిట్లుపలికిరిచెలిమిన్॥ ౨౬॥

ఉ॥ అరనిముసంబుమమ్మునకటాయెడఁబాయనిదానవొంటినే।
తెరఁగునవచ్చితమ్మదరిఁదేలనిభూరిమరందసింధులే।
తెరఁగుననీదికమ్మవనిఁదెప్పరమాకపురంపుతిప్పలే।
తెరఁగునదాఁటితమ్మసుదతీతెగువల్తగునమ్మయిమ్మెయిన్॥ ౨౭॥

చం॥ ఇలనెలఁబ్రాయపుంజెలువలిచ్చవహింపరటమ్మదివ్యమా।
చెలువముగల్గుచెల్వలకుచిత్తమునందిటుతాల్మిఁదక్కిచిం।
తిలుదురటమ్మమేనువెనుతియ్యనితియ్యనివింటిమేటికా।
కలనలయింతురమ్మకొఱగాములుసెల్లునటమ్మయింతికిన్॥ ౨౮॥

ఉ॥ నెమ్మదితాపమేలతరుణీధరణీరమణుండునిన్నుశీ।
ఘ్రమ్మునగారవింపననురాగమునన్విభవంబులందెదో।
యమ్మరొనమ్ముమద్వచనమాత్మధనమ్ముగలెమ్మురమ్ముతో।
రమ్మగునివ్వనమ్మునదిరమ్మగుసంపదఁజూతమిమ్ములన్॥ ౨౯॥

క॥ అనిబాలం గనికేలం । గొని లీలం దిగిచి యెత్తి కూరిమితోఁదో
డ్కొని కేళీవనపాళికిఁ । జనె నాళీజనము మనము సంతసమందన్ ॥ ౩౦॥

సీ॥ అధరబింబములకై యరుదెంచు చిలుకలు తనుసంకుమదగంధమునకుఁ బఱవ ।
ముఖపంకజములపై ముసరు తేఁటుల చాలు విమలనాసాచంపకములఁ దోలఁగ ।
నక్షిమీనములఁ డాయఁగ వచ్చు కోకముల్ నగవు వెన్నెలలచే నెగసిపోవ ।
భుజమృణాళికలఁ గప్పు మరాళికలు నీలకబరికాభ్రములచేఁ గలఁగి పాఱఁ ॥
తే॥ గీ॥ జను చెలుల మూపులఁ గరంబులు నిచి పొదల । విరుల నిట్టూర్పుగాడ్పుల వేఁడి నులియ ।
చివురుటాకులు నెమ్మేనుఁ దవిలి వాడ । విరహతాపార్తి వనవీథి వెడలె రమణి ॥ ౩౧॥

క॥ ఓజవనీభూజసుమస । మాజవిభవ మెఱుక పరచె మానినికపుడా ।
ళీజనమేతత్కథన । వ్యాజంబునఁ బ్రొద్దుపుత్తమను చున్ బ్రేమన్ ॥ ౩౨॥

చ॥ వరసుమనోనురాగవిభవంబున గుచ్ఛకుచంబులానిసం ।
భరితరుచిం జెలంగు మృదుపల్లవపాణులఁ బూగనాథుకం ।
ధరను గవుంగలించు చులతావనితామణిభృంగనావసా ।
దరమృదువాగ్విలాససముదారతమంతన మాడెఁ జూచితే ॥ ౩౩॥

చ॥ మునుపువుఁ దేనెనల్క తెలిమొగ్గల ముత్తెపుమ్రుగ్గు వెట్టియిం ।
పొనరుప్రవాళదీపికలు నొప్పగు పూఁబరపుల్ ఘటించినం ।
జనిలయసీమ లిట్లు వరుసన్గయి సేసి మరుద్వరాప్తికై ।
కనదళివీక్షులై యెదురుగన్గొనెఁగం టెలతాసతీతతుల్ ॥ ౩౪॥

చ॥ అనిశమహానురాగసముదంచితలాసరసాంతరంగప ।
ద్మినుల మదాంధతన్విడచి ద్రిమ్మరుతు మ్మెద నెమ్మి కాఁడు దా ।
ననయముఁ జూచితే యవినయమ్మునఁ బుష్పిణులైన కొమ్మలన్ ।
దనరఁగ నొందుచుండె వనితామధుపాళుల కేడ నిల్కడల్ ॥ ౩౫॥

సీ॥ వితతాళిమాలికా వేణువు మ్రోయించి బలు నెమ్మి నటనము ల్వేలయఁ జేసి ।
కలకంఠకాకలీగానంబు లలరించి ఘనమండలవిలాసగతులు పూని ।
కమనీయశుకభాషణముల ముచ్చటలాడి వలపూరవిసులనవ్వు లొదవించి ।
మంజుకింజల్కరోమాంచగుచ్ఛస్తనాంచన్మహీళాసహస్రముల నెనసి ॥
తే॥ గీ॥ క్రమశాఖాభుజంబులఁ గౌఁగలించి । కలరవస్వనమణితంబు లాలయరాస ।
కేళిఁ జూపించెఁ దా పింఛకృష్ణమూర్తి । యివ్వనంబునఁ గనుఁగొంటె యిందువదన ॥ ౩౬॥

క౦॥ వనిసాధుమాధుకరగో। ష్ఠినివర్తిలుచున్నతపసిచిత్రంబుగనూ।
తనశోభనలరుగణికల। నెనసి మొగడఁజన్నులం బెనిదిఁగనుఁగొంటే॥ 3౭॥

మ॥ నలుపైకారు మొయిళ్లభంగిదివినంటన్ బ్రాకిసాంద్రచ్ఛదో।
జ్వలతంబొల్చుతమాలసాలములలో సంపుష్పితాశోకశా।
ఖులుమందానిలకందళాహతులచేఁగంపింపుచుందీవమిం।
చులుఁబోలెం నెఱిమించెఁగాంచితెవనిన్ శోణపరివాళాధరా॥ 3౮॥

సీ॥ ఆమ్రవల్లరికేలనంటుమల్లెబాలతిలకింపుమీదీనిఁదిలకమేని।
సుదతితాఁచఁగదమ్మయిదియశోకపుఁగొమ్మకౌఁగిలింపుముతావిఁగనయఁగ్రోలి।
యిదిప్రియాళువునాలిగదిసిపాడుముగీతిముచ్చటాడుచు నేగుమదితగోఁగు।
కాంచనంబిదియింతినించితేముఖకాంతిచేరినవ్వుము పొన్నచెలియమిన్న॥
తే॥ గీ॥ శ్వాసమొందింపుమిదిసింధువారమతివ। యువిదకేసరమిదిదీనినుమియుమమ్మ।
యిటులొనర్చినఁగాకయివ్విటపములుసు। మంబులీనవువింటివేమంజువాణి॥ 3౯॥

క౦॥ అనిజవ్వనికవ్వనితలు। వనితరువిభవంబుదెలిపివరసురభిరజం।
బునఁబసిమిఁదాల్చితనులత। లానరఁగఁబుష్పాపచయసముత్సుకలగుచున్॥ ౪౦॥

ఇభగతిరగడ॥ పొలఁతి? యీగొజ్జంగిపొదలతేనియసోన।
కళులు పటుచాతకములై మసలె వనిలోనఁ।
జిన్నినునుఁజివురాకుఁ జిదిమితివె కెంగేల।
కన్ను లెఱ్ఱగఁ జేసెఁ గదవె కోకిల బాల?।
ఘనకనకములుఁ గొనుచుఁ గదలె దమ్మెరమ్రుచ్చు।
వనలక్ష్మిసొమ్ము లని వడలఁ డేమనవచ్చుఁ।
గొమ్మ!కయి నంటె ననఁ గోయు మిఁక వంపకము।
నెమ్మొగము చాయలననిచి నదీచంపకము।
కనదనిలగతినెగయు కపరిపు దుమారములుఁ।
గని వెన్నెలని పఱచెఁగడె కోకవారములు!
బింబ మని యెదురుకొనె విడచి శుక మెలమావి।
నంబురుహనయన? దన్వ రసి నీకెమ్మోవి।
జడిగొనఁదొరఁగెఁ గేసరముల మరందములు।
తడిసెఁదద్బిందువుల ధమ్మిల్లకుందములు।

పటు మధుప వితతులభ్రములని మయూరములు।
నటియించెఁ గంటె తన్నటనపుటొయ్యారములు।
క్రూరఫణులనుఁ జుట్టుకొనియె నీచందనము।
చేరఁబోకచటి కోచెలినీకు వందనము।
కేవంగిఁ గోయ కేగెదవేటికి మిటారి।
కాదటే?మరునకది కడుబంగరుకటారి।
కలికి వనదేవతల కర్ణికాకారములు।
దెలిపెనిచ్చటఁజూచి తేకర్ణికారములు।
వేడుకగ వినవేల పికకుహూకారములు।
చేడె యవి విరహిణుల చెవులకుఁ గఠోరములు,
లతలచాటునఁ బెంపలరు నీదు కొనగోరు।
నతివ యల్లయదిపూవని కేలఁ గొనఁగోరు।
నరవిరియుమొల్లవిరులల్లచట మొల్లములు।
మరచిపోఁదగునటే మరునకవిభల్లములు।
మరువంపు సౌరభము మఱలించెఁ గురువేరు।
సరిగాదు దానికిఁక జగతి వేఱొక వేరు।
సుదతిరో చేకొనవె సురపొన్న క్రొన్ననలు।
చదలంటెఁ బుష్పాదులు సారె తద్వాసనలు।
కొలఁదిగననివిరాలిఁ గొని సొలసినదికొమ్మ।
జలజాస్త్రుఁ గొల్తమిక సఖులార రారమ్మ॥ ౪౧॥

తే॥ గీ॥ అనుచువన కేళిసల్పిపద్మాయతాక్షు।లతులవివిధలతాంతసంతతులలోన।
నమిత సౌరభరుచిరములైనవాని। నెంచిమదనునకర్పింతమంచు వెడలి॥ ౪౨॥

కం॥ చిత్రింబుగనిటుమరునివి।చిత్రాకృతిఁబ్రాసిపూజఁ జేయుచుభక్తిన్।
స్తోత్రములొనర్చిపంకజ।పత్రాక్షులు కేళి సౌధభాగముఁ జేరన్॥ ౪౩॥

కం॥ చరమమహీధరశిఖరాం।తరసరణిన్దరణిజరుగఁదర్దైరికసాం।
ద్రదరజశ్ఛన్నతఁగనెనన।స్ఫురితజపాశోణకిరణశోభితుఁడయ్యెన్॥ ౪౪॥

మ॥ తరుసంఘంబుల కెల్లఁ బల్లవిత చూతత్వంబుఁ గల్పించి భా ।
ధరశృంగంబుల కెల్ల మేరుశిఖరత్వంబుం బ్రసాదించి భా ।
స్వరసౌధాగ్రనతేందుకాంతములకున్ సౌగంధికచ్ఛాయలన్ ।
విరచించెన్ జరఠారుణాతపము లవ్వేళం గడుం బ్రజ్ఞులన్॥ ౪౫॥

క॥ ఖరకరుఁ డరిగెను రమ్మని । స్ఫురదుదయాచలము వెనుకఁ జొచ్చిన యిరులన్ ।
ద్వరఁ బిలువఁ జనుఁ దదాప్తుల । కరణి నరిగె నీడలు తొలిగడకు నిడుపులై॥ ౪౬॥

క॥ వారలు దేరుచుఁ గూడులఁ । జేరెం బతంగములు భానుశిలలకుఁ దాపం ।
బారెన్ మృగతృష్ణావా । ర్ధారం జడిఁ దీరె మింట రక్తిమ మీరెన్॥ ౪౭॥

మ॥ వరసన్మార్గగతుండి నుండు త్రిజగద్వంద్యుండనం బొల్చి దు ।
స్తరమా దైవనియుక్తిఁ బంకజరజస్సంపర్కియై సాంద్రపశ్చి ।
మ ఘురసం బాని నపద్మినిం గలసి తద్దోషంబు వాయన్ మహా ।
పరపాథోనిధిలోనఁ దా మునిఁగె నా భానుండు గ్రుంకెన్ వెసన్॥ ౪౮॥

సీ॥ చరమదిక్చండికార్చాకాలశాక్తేయ రచితకుంకుమరజోరాశి యనఁగ ।
సింధునాథసగంధసింధురోపరిపరిష్కృత రక్తరాంకవశ్రీ యనంగ ।
పశ్చిమాంభోనిధిప్రాంతసైకతసముద్భూతవిద్రుమలతాజాత మనఁగ ।
స్ఫుటనటత్పటుమహానటశిరస్తటఫణీశ్వరఫణామణిగణచ్ఛాయ యనఁగ॥

తే॥ గీ॥ విరహిజనహృద్భయంకర విషమబాణ । జైత్రయాత్రాసమారంభ సంభవాబ్జ ।
జాండపూర్ణ తదీయ శౌర్యాగ్నికీల । సముదయం బన సంజకెంజాయ మెఱసె॥ ౪౯॥

క॥ అనుఁగుజవరాలి కౌఁగిట । నెనయక సుఖముడిగి చింత నేఁగ రవి సనం ।
గని యొక జక్కవ యకటా । యినహీనత నున్న చక్ర మెట్లు సుఖించున్॥ ౫౦॥

చం॥ ఇనుఁ డపరాశఁ జెందె నిఁక నేటికి జీవన మంచుఁ బద్మినీ ।
వనిత విషాదవేదనలఁ బొల్పడి తుమ్మెదచాలు పేరిట ।
న్జను విషధార గ్రోల ననిశం బమృతస్థితిఁ గల్గుటన్ మృతిం ।
బొనరక మూర్ఛఁ గన్నుఁగవ మోడ్చె ననన్ ముకుళించెఁ బద్మముల్॥ ౫౧॥

చ॥ తనపతి వచ్చు నంచుఁ బ్రమదంబున రేజవరాలు నెమ్మొగం ।
బున మృగనాభికాతిలకముం ఘటియించె ననం దమంబునో ।
య్యన బలుక్రొమ్ముడిన్ ముడిచినట్టి వినూతన ఫుల్లమల్లికా ।
ఘనకుసుమస్రగోఘమునఁ గానఁగ నయ్యె నుడుప్రతానముల్॥ ౫౨॥

సీ॥ వైకుంఠశితికంఠవరకంఠకలకంఠ కాలకంఠాభల మేలమాడి।
తత్తశైలతనయాలఘుతమాలహరినీలకాకోలరుచులఁజీకాకుపఱచి।
యళిపుంజమృగభంజనలవాంజనశుభాంజనాగ్రకుంజరలీలలవఘళించి।
యమునాంబరబలాంబరమహాంబుదకదంబ కాదంబ కాంతులఁగలయ మెలసి॥
తే॥ గీ॥ వేల్పుదారిమేనిచాయతో వియ్యమంది। కదిసె సదసాభిసారికాకాముకప్ర।
కామదమృగీమదాలేపకల్పమగుచుఁ। గటికచీఁకటిబ్రహ్మాండగహ్వరమున॥ ౫౩॥
తే॥ గీ॥ ఘనతిమిరసంగమునసంధ్యఁ గాంచిలోక। ములకుఁ బెంచుకొనఁగనిడ్డలలితతర్ష।
ధృతజనకరూపసైజసంతతులనంగఁ। గజ్జలయుతాగ్రగృహదీపకళికలమరె॥ ౫౪॥
కం॥ ఘనకువలయపాలనకుం। జనుదెంచెడిరాజువిడియఁజతురతఁ బ్రాగ్ది।
క్కునఖేచరులెత్తినధా। తనపపటకుటీరమనఁగ ధవళిమపొఁచెన్॥ ౫౫॥
చం॥ సమయవిటుండుగన్మొఱఁగి శక్రదిశావిటిగబ్బిచంటసాం।
ద్రముగవిదిర్చుచెందిరమనందగఁ బాటలరేఖయవ్విభు।
న్నెమకికనంగనవ్వెలఁదినెమ్మొగమెత్తెననన్సుధాంశుబిం।
బమువెసఁదోఁచెఁ గాంచిగరిమన్నగనావిలసిల్లె వెన్నెలల్॥ ౫౬॥
తే॥ గీ॥ సోముఁడుదయాద్రికైలాససీమవెడలి। శోకభీకరమేమరాస్తోకతిమిర।
హాలహాలమానెఁగానినాడంకదంభ। కలితతత్కంఠకాళిమగానఁబడునె॥ ౫౭॥
సీ॥ వనములెల్లనుగల్పవనములుగావించి రాలనెల్లనుమగరాలఁజేసి।
కొండలెల్లనువెండికొండలుగావించి నదులనెల్లనునభోనదులఁజేసి।
జలధులెల్లనుదుగ్ధజలధులుగావించి కరులనెల్లనువియత్కరులఁజేసి।
సరసులెల్లనుసుధాసరసులుగావించి నరులనెల్లరనుగిన్నరులఁజేసి॥
తే॥ గీ॥ దైవసృష్టికిఁబ్రతిసృష్టిఁదారచించి। బ్రహ్మనుబోలెజగదంతరంబునిండెఁ।
గుండలిపచంద్రడిండీరఖండకాండ। సమవిమలధామకౌముదీసముదయంబు॥ ౫౮॥
కం॥ కుముదంబులకుముదంబులు। కొమరారెఁజకోరికలకుఁగోరికలూదవెన్।
రమణులకునురమణులకును। దమివెలసెన్దమియువెలసెఁదనపతిశోభన్॥ ౫౯॥
కం॥ పగఁటివిరహంపువేఁడిమి। నొగిలినకుముదినులుచలువనూల్కొనసాంద్రం।
బుగఁబన్నీరుకరంబులఁ। దొగ చెలిచిలికెననరాలెఁదుహినకణంబుల్॥ ౬౦॥

వ॥ మఱియుసుతోదయోల్లాసంబునవియదుల్లీఢకల్లోలంబైయుల్లసిల్లి పాలవెల్లి వెల్లివాడిచి పుడమినెల్లెడల నల్లుకొనియెనన నంతకంతకు ననంతంబుగా దిగంతంబులనా

క్రమించుచు నంబరతరంగిణీఝురంబులనుండి భూమండలంబునకు డిగ్గు మరాళమాలికల
పోలిక నస్తోకవ్యాకోచకైరవవిసరంబులగు సరోవరంబుల బ్రసరించుచు విధుంతుదవద
నగహ్వరప్రవేశాభ్యాసవశంబునం బోలె సాంద్రేంద్రనీలజాలగోళంబులం దూఱుచుఁ దిమి
రజలదసమయ విగమంబగుటయుఁ బెల్లుబ్బెల్లువిరిసెనన విశాలంబులగు కూలంకషాకూ
లంబులం గ్రాఁగుచుఁ గుసుమసముదయంబుచందంబునఁ దరులతాచ్ఛదంబుల ధాళధళ్యంబు
న మెఱయుచు మదకేసరికిశోరవారంబు తీఱున శిఖరిశిఖరంబులెక్కుచు లీలం దేలియా
డువాలుగుమీలబెళుకులచెన్నున మున్నీటిపెన్నీటికరడులమీఁద దీపించుచుఁ గౌముదిదా
నగుట నభివ్యక్తశుద్ధవర్ణంబై ద్విజముఖంబుల వ్యాపించుచుఁ జంచద్విధుమండలహారిణము
ఖపరిచ్యుతరోమంథబంధురఫేనపుంజంబులవడువున సంకేతకుంజంబులపైరంజిల్లుఫుల్లమ
ల్లికామంజరులమేదురామోదంబున మోదంబురెట్టింపఁదోలుతఁగలసి యలసినకాముక
లబదరియుపరిసురతంబు నెఱపు తరుణులసుఖస్ఖలత్కళల తెరంగునన్గరంగి తొరంగుచెంగ
ల్లువా[illegible]ట్టల జలజలని తెలినీటితళుకుల నేకీభవించుచుఁ బెంపుగాఁగురియు నమృతధా
రాపరంపరలకుఁ గుంపులై యుంపొలయు వియత్తలంబున కెత్తిన కుత్తుకలు వంపక బెంపార
బెంపిల్లుగూయుచుఁ గుత్తుకబంటిఁ గ్రోలి వెక్కసంబుగఁ బుక్కిళ్లంబట్టియొండొంటికంది
చ్చుచు హెచ్చినమచ్చికలం[illegible]యు నచ్చకోరదంపతుల సొంపునఁ బటికంపుగిన్నెలఁజె
న్నలరు నారికేళాసవంబు లాసకొలందిఁగమిచితదీయమదోన్మాదంబున వినోదంబుగా
బాడు విచిత్రగీతంబుల వ్యత్యస్తసల్లాపంబుల వింతవింతనటనంబుల వికృతచేష్టావిలా
సంబుల నకారణహాసంబుల మెలంగి తెలివిఁగని వలపుఁగొని మణిమంజీరసింజితంబులు
లియ నలరుఁబోదలకుంజని పనీపవనంబునం బయ్యెదలుఁ దొలఁగింపక యెతొలంగ బంగారు
బొంగరాలహొరంగునఁ బొంగారు మొలకచనుంగవల మిలమిలలం గనుపట్టు శిబ్బెంబులు
గుబ్బటిల్ల గొబ్బునంగవుంగలించు ప్రాణవల్లభులతో మల్లడిగొని వివిధబంధచమత్కారం
బులంగూడి క్రీడించు మించుఁబోడుల చంచలదృగంచలప్రభల రాణించు వజ్రతాటంక
లాలాటికాచాకచక్యంబులతో సఖ్యంబొనర్చుచు నిట్టఖండపాండురచ్ఛాయామండలం
బుల మెండుకొని పండువెన్నెలలు గాయఁగాయ జొండేయెడంజూచినఁ దానయై యమే
యవిక్రమంబునం బాయక చాయలు దేరు సాయకనికాయంబు లేయ దాయయై మలయా
నిలుండుడాయ నుల్లంబుఝల్లనం దాలిమిఁ దూలి నిదురనొందక కొందలిరుపాన్పుడిగ్గి పవ
మానవిలోలబాలవల్లరియుంబోలె సోలుచు నక్కళావతీసతీతిలకంబు నిరంతర నిజస్వాం
తచింతిత మహీకాంతకాంతాకారంబు కన్నులఁగట్టినట్లై కంటఁగంటినని దిగ్గన లేచి బయ

లుఁగవుంగలించుచుఁగలవళించుచు నక్కటా దైవంబునిర్దయుండయ్యె నేమిసేయుదు
నని బుడిబుడి కన్నుంగవ నీరుజడిఁగొన నడుగులుతడఁబడ నడుముగడగడవడఁక వెన్నెల
యేటనురికెదనని చంగునందుముకఁ జూరకుఁజూరుకున్న చొక్కపుమేన నక్కజంబుగ
వెన్నెలలుగ్రక్కునసోఁక మిక్కిలివెక్కసంబునమూర్ఛిల్లిన నొయ్యన నొయ్యారంబుగ
నెయ్యంపుతొయ్యలులు చయ్యనయ్యింతినెత్తికొనివచ్చి శిశిరజల బిసకిసలయ శశిశక
లాదుల శీతలోపచారంబుఁగావింప నెట్టకేలకు సేదఁదేరి తేటిచూచి చంద్రునుద్దేశించి
యుపాలంభంబుగా నిట్లనియె॥ ౬౧॥

మ॥ సుమనఃప్రీతియొనర్చిసత్పథచరిష్ణుత్వంబుసర్వజ్ఞమా।
ళిమణిత్వంబునుగాంచురాజవయిహాళింశంబరారాతిస।
ఖ్యమునన్మీఱుచుభీరుతాకలితపాంథాళిన్దయాశూన్యతన్।
శ్రమమొందించికలంచుటెంచనృపధర్మంబేనిశానాయకా॥ ౬౨॥

చం॥ హితసరణిన్నిరంబునవహించెమహేశ్వరుఁడంచుగర్వభా।
సితగతిమిన్నుముట్టెదుశశీమతినిన్నరకాలఁదన్నిము।
న్నతఁడెకదాకళాగతివటంచుదయన్విడచెన్గతావమా।
నతఁగని, సిగ్గుఁజెందవుమనంబుననీకుఁబరాకువచ్చెనే॥ ౬౩॥

కం॥ తొలిలోకములకువంకరఁ।గలిగింతువటంచు నెంచి, కమలభవుఁడు ని
న్నిలఁబుట్టినపుడెవంకరగలవానిఁగఁజేసెఁగా దెకమలవిరోధీ॥ ౬౪॥

సీ॥ ఇందిరావిభుఁడాత్మహృదయస్థితునినిన్నుదోషాకరుఁడవంచుఁదొలఁగఁజేసె।
నతఁడుధాతయుస్వకీయాబ్జపీఠికిఁజేటొదవునంచునత్రినేత్రమునఁనునిచె।
నందుండితారాపహరణవైఖరిఁజూపనతఁడుపాథోరాశియందువైచె।
నచటరాజీవసంహరణంబుఁగావింతువనియబ్ధియంబరంబునకుఁద్రోచె॥
తే॥ గీ॥ నచటరాహువుమ్రింగియునఱుఁగకునికి।మఱలఁగ్రక్కంగనీరీతిమసలిజగతి।
నందఱికిఁగంటకుఁడవౌచునిందనొందు।నీకునిలకడగలుగునేనీరజారి॥ ౬౫॥

ఉ॥ ఇంతటివానినిన్నుఁదమహృత్పథమందుఁదలన్భరించుశ్రీ।
కాంతునకుంగిరీశునకుఁగాననదావహలాహలానలా!
నంతనితాంతకీలములనానుటలెంతటివింతయామినీ।
కాంతతలంపదద్వయముఁగాంచునెధాత్రిభవత్సమాశ్రితన్॥ ౬౬॥

వ॥ అనిపలికి తళుకువిరిములుకులుచిలుకు వలఱేనినుద్దేశించి॥ ౬౭॥

కం॥ కమలాక్షునికొమరుఁడవై। సుమనోధర్మంబుఁ బూనుచుఁ బ్రవర్తిలియున్।
కమలాక్షుల నేచెడవో। మమత మధువ్రతగుణంబు మానవు మదనా॥ ౧౮॥

తే॥ గీ॥ తొలుతఁ గుజనుల నలరించు చెలిని బనిచి। బలమునడవుల నిడియించి సాంఘజనుల।
మానధనములఁ గొంచు దుర్మార్గనియతి। నలఘుశంబరఘాతి వీవబ్జబాణ॥ ౧౯॥

కం॥ యుగవిగమజగత్క్షయదం। బగు శర్వునికంటిమంటనంటి కెడసియు।
న్మగుడ ద్రస్పతికితివీవ। ధ్వగజనదురితముఁ గాదె వారిచరాంకా॥ ౨౦॥

ఉ॥ శంబరదానవుండు నినుఁ జౌర్యమునం గొనిపోయి వార్ధిలో।
నంబడఁ ద్రోయ నందొక ఘనంబగు మీనము మ్రింగ దానిగ।
ర్భంబున నప్డు జీర్ణతనుఁ బాటిలి నన్విరహివ్రజంబులో।
కంబున దానవహ్నినిటు గ్రాఁగి కృశించునె యోమధుప్రియా॥ ౨౧॥

వ॥ అనిపలికి చెంగట జెంగలువల పుష్పాదులు జిమ్ముకమ్మతెమ్మెరపైనలిగి॥ ౨౨॥

కం॥ జగమునకుఁ బ్రాణంబని। పొగడుదురందరును నిన్ను భువిలో హృదయా।
శుగమగుట యెఱుఁగరిఁక నీ। దగునడవడి యేమి చెప్పనగును సమీరా॥ ౨౩॥

కం॥ సూనతరులకు ఫలభంగం। బొనరించుట చేజనించును గుసాపము లె।
ల్లనుఁ గాలభుజగరూపము। లనునినుఁగ బల్కించుఁ జంచలగుణాపవనా॥ ౨౪॥

చం॥ అనిహరిణాంక జీవనచరాంక సమీరుల దూఱి వారిజా।
ననమణిమందిరాంతరమున న్విరిపాన్పుపయి న్విరాలి సో।
లినఁ గడు జాలి నెచ్చెలులు లెమ్మదె దెత్తుము రాజనందను।
న్ననివినియంచు నూరడిలఁ బల్కఁగ నంతఁ బ్రభాతమాటయున్॥ ౨౫॥

సీ॥ కాలజ్ఞతనురథాంగములకు రవిరాకఁ దెలిపె నాగ్ర్యకవాకు లెలమి మ్రోసెఁ।
దనరాక నినుఁడు పద్మినికిఁ జెప్పఁగ బంపు శుభదూతయన వేగుఁ జుక్కపొడిచెఁ।
దపనుండు దమసంపదలు గొనునను భీతి నన దీపికలు వెల్లనైపడంకె।
వరుణరతిత్రుటద్వారుణీస్తనహీరమండనంబన సుధాంశుండు గ్రుంకె॥
తే॥ గీ॥ త్వరనరుగుదెంచు కమలబాంధవుని మేటి। తేరుమీదను గనుపట్టు తెల్లపట్టు।
పెక్కయపుఁ జాయయనఁగఁ బెంపెక్కఁ బ్రాచి। నల్లనల్లనఁ దొలి వెల్లతెల్లమయ్యె॥ ౨౬॥

చం॥ ఉదయనగాగ్రవేదిపయినుజ్జ్వలకల్యవముండుసంభ్రమం।
బొదవద్విజాగ్రణుల్ శుభ్రలిపిహితోక్తిశుభస్వనముల్చెలంగఁ బ్రా
క్సుదమలకన్యకంఠమునఁ గట్టినరత్నసువర్ణసంపదా।
స్పదమగుతాళిబొట్టనఁగ భాస్కరబింబముతోఁ జెందూర్పునన్॥ ౭౬॥

తే॥ గీ॥ ప్రియునితోఁ గూర్మిఁ రేలెల్లఁ గ్రీడసల్పి। యలసినిద్రించెఁగుముదినులనఁగ మొగిచెఁ।
దొగలినకరాళిగిలిగింతఁ దగిలిపద్మి। నీతతులునవ్వెననవిచ్చెనీరజములు॥ ౭౭॥

కం॥ మక్కువలరనక్కనిడి। యెక్కలతోఁ గొఁగలించుయొనికిముద్దు।
ల్గ్రక్కనఁ దనముక్కననిడి। జక్కవకవఁగూడెనొక్కజలజపుఁ బెంకిన్॥ ౭౮॥

చం॥ ఒకపొలయక్కచేఁగలయనొల్లకపంతములాడిగుట్టుపు।
చ్చకతరితీపుచూపులనెజాగొనరించుమవెన్కఁగూడితూ।
యకుఁగనినట్టిదంపతులరూఢిగమేల్కొలుపందలంచెనా।
శుకపికశారికల్వలుకఁజొచ్చెగృహాంతరపంజరంబులన్॥ ౭౯॥

ఉ॥ రాతిరిచంద్రకాంతితిమిరంబులగీటడగింపఁదచ్చిను।
వ్రాతములబ్జకోశవివరంబులడాగిభయాప్తినాత్మరూ।
పాతిశయంబుమానియితరాకృతిఁగైకొనెనోయనన్సరో।
జాతరజఃపిశంగతనుసంగతిఁబొల్చిమెలంగెభృంగముల్॥ ౮౦॥

సీ॥ ఈరీతినిజవిభాపూరితాఖిలదిశామండలుండగుచుభానుండుదోఁప।
నపుడువీణాధరీవ్యాప్తమంగళగీతరాజిమేల్కనిముఖ్యవిభుండు।
తత్సమయార్హకృత్యములునిర్వర్తించిరమణీయమణిమందిరముననుండ।
దివ్యదృష్టినెఱింగిదేవసమానుండుగాలవుండుమృకండకణ్వముఖ్య॥
తే॥ గీ॥ మునులతోనటకరుదేరజనవిభుండు। సముచితవిధానములవారిసత్కరించి।
కన్యనడుగంగఁబుర్రజైత్రుకడకుఁబనుప। వారలరిగిరితత్సభావాసమునకు॥ ౮౨॥

వ॥ ఇట్లువిచ్చేసినమునిపుంగవులను॥ ౮౩।

మ॥ కనిగంధర్వవిభుండువారికినమస్కారాదికృత్యంబులిం।
పునఁగావింపుచుదీవనల్వడసిమత్పుణ్యంబునేఁడొతపో।
ధనులారా!ఫలియించెసర్వమునుభద్రింబయ్యెమీరిందువ।
చ్చినకార్యంబెటిఁగింపుఁడేసఫలతన్జెందింతుశీఘ్రంబుగన్॥ ౮౪।

చ॥ అనినమునీంద్రులిట్లనిరనర్ఘగుణోజ్వలుఁడచ్యుతాంశసం।
జనితుఁడుసర్వలోకనుతశౌర్యయశోబలరూపసత్కళా।
ఘనుఁడుమఖవ్రజప్రభుఁడుగానభవత్తనయాలలామన।
య్యనఘునకిచ్చికీర్తిఁగనుమయ్యధరన్సురజిత్సమాహ్వయా॥ ౨౫॥

వ॥ అనినవగ్గంధర్వవల్లభుండునిజాత్మజాంతరంగంబుకలవాణివలననంతకుమున్న యెఱింగినవాఁడుగావున॥ ౨౬॥

చం॥ అటులొనరింతునేననతశాస్త్రను మున్మను తెల్లఁబల్కెన।
చ్చటఁగలవాణితచ్ఛుభవచస్థితిఁదావినియేగితల్లిదం।
గటనలరారుకన్నియకుఁగ్రన్ననఁదెల్పగనవ్వెలందివి।
స్ఫుటరముదాత్మమోదరసపూరితభూరితరాంతరంగయై॥ ౨౭॥

మ॥ మునివర్యుల్శుభలగ్నము న్దెలుపసమ్మోదంబుతోనప్పుడ।
జ్జననాథోత్తముచంద్రిపాలికినభస్సంచారిజంఘాలునిన్।
ఘనలీలన్శుభరేఖయిచ్చిపనిచెన్గంధర్వనాథుండు, వే।
చనిశత్రుంజయుఁగాంచివాఁడుదెలిపెన్సమ్యక్శుభోదంతమున్॥ ౨౮॥

ఉ॥ ఆనరనాయకుండువినిహర్షమహాంబుధిఁదేలినందనుం।
డైనమఖవ్రజాధిపుసమగ్రశుభంబునకైచనన్బ్రితి।
స్థానపురంబువెల్వడెభటద్విరదాశ్వరథాతిసాంద్రసే।
నానివహాప్తబాంధవజనద్విజమంత్రిసుహృత్సమేతుఁడై॥ ౨౯॥

కం॥ ఈరీతివెడలిశైలమహారణ్యాధ్వములఁగడచియల్లననాథా।
తీరమణుఁడుగంధర్వనగరంగమునందునున్ననిజసుతుఁగనియెన్॥ ౩౦॥

వ॥ కనుంగొనిశత్రుంజయుండుదనకునమస్కరించునందనుంగవుంగలించి శిరంబు మూర్కొని సంతోషితస్వాంతుండై నిజపరివారంబునయ్యారామంబునంబటకుటీరము లందువిడియించియుండె నంత నక్కడనప్పురవైతుఁడంతఃపురంబును బురంబునలంకరింపుటకు ఖచరకంచుకీజనంబులనియోగించి కుబేరాదిబంధువులరావించుటకుఁబ్రధానులఁ బంచెనంత॥ ౩౧॥

సీ॥ ఆపరంజినీటనూత్నపుఁజాయఁదీర్చిరికోటకొమ్మలహర్మ్యకూటములను.
కనకనిర్మితపతాకలునిల్పిరున్నతప్రాసాదగోపురోపరితటులను।
గలయఁబన్నీటిచేఁగలయంపిఁజల్లిరిరాజమార్గాంగణరంగములను।
కస్తూరికాగరుకర్దమద్రవములనలికిరికేళికానిలయములను।
తే॥ గీ॥ నెల్లెడలముత్తియఁపుముగ్గులుల్లసిల్లఁ।గదళికాక్రముకస్తంభకలితనలద।
కాయమానహరిన్మణీఖచితతోరణములుపన్నిరిద్వారభాగములగముల॥ 27॥

లయగ్రాహి॥ లీలగ్రహలక్ష్మిగలమాలికలనెన్నఁదగుపాలికలఁగ్రాలుమణిడోలికలకీవిన్।
వాలికలమొత్తములకేలికలనమ్మెయిబాలికలదృగ్జలజపాలికలతేవన్।
మేలగుకపోతకులపాలికలవ్రాలినమరాళికలఁబొల్చుఘనశాలికలవన్నెన్।
కేళికలనాంచితమదాళికచలాడువచనాళికలనాదములప్రోలికళమించెన్॥

వ॥ ఆసమయంబున వివిధవిచిత్రవిమానవితానంబులతో నిందీవరాక్షుప్రియంవద చిత్రసేన జీమూతవాహనాది గంధర్వులును నలకూబర వరాహకర్ణ గజకర్ణ సుకేతు మణిభద్ర ప్రభృతియక్షులును శైవతప్రముఖగుహ్యకులునుమందారముఖ్యవిద్యాధరులును నేగుదేర వారలందోడ్కొని యప్పురజైత్రుండు శత్రుంజయమహారాజన్యుకడకరిగి సవినయప్రియసంభాషణాలింగనాదులనతనినాదరించి తత్పరిజనంబునుఁ దగినవిడిమట్టులవిడియించి మగిడి యాస్థానంబునకేతెంచి పెండ్లికొడుకున్గావించుటకుఁబంచినం దివ్యాంగనలుమంగళగీతంబులతోశ్శోభనాక్షతంబులున్నపాలుఫాలతలంబుననునిచిరంత॥ 28॥

ఉ॥ సంపఁగినూనెనంటిపెలుచన్నసపూనఁగనల్గువెట్టిమే।
ల్మైంపులనత్తుసొంపుదులకింపఁబునుంగుజనుంగవంగుబా।
ళింపమెఱుంగుముంగురులులేఁజెమటన్నదనైనటింపనై।
లింపవధూటియొక్కతెసలీలగతిన్జగతీశుమాళికిన్॥ 29॥

కం॥ అలకములువిప్పిగంధామలకంబిడిచెలులుసంకుమదపుమెఱుఁగుతోఁ।
దెలిగొజ్జఁగిపన్నీటన్జలకములాడించిరెలమిజనవరతనయున్॥ 30॥

సీ॥ వలిపెమణుంగుచేఁజెలియొత్తదడిమొత్తఘనదుకూలములొర్తుగట్టనొసఁగె।
కస్తూరితిలకమొక్కతెదిద్దనొకతెసాంకవపటీరాగరుకలపములఁదె।
మాళిపైనొక్కతెమకుటంబుసంధింపనొకతెముత్తియఁపుబాసికముఁగూర్చె।
నొకతెకేయూరహారకలాపములుపూన్పనొక్కతెకట్టాణియొంటులొసఁగె॥

తే. గీ. సతివయొక్కతె కల్పమాల్యంబువైవ నొకతె కంకణరత్నముద్రికలు దొడిగె
నఖిలభూషణభూషితుం డగుచు భూవరుండు రంజిల్లెఁ బూర్ణచంద్రుండువోలె ॥ ౯౭॥

మ. గంధర్వేంద్రనియుక్తులై కదిసె లగ్నం బంచు మంత్రుల్ధరల్
గంధేభాశ్వశతాంగభూరిభటరంగజ్జైత్రవాదిత్రధా
రంధర్యాన్వితులై చువచ్చి యమరేంద్రప్రేషితాభ్రద్విప
స్కంధారూఢునిఁ జేసి రుత్సవముతో క్ష్మామండలాఖండలున్ ॥ ౯౮॥

మ. త్వరతో నత్తఱిఁ బౌరవారవనితావారంబు పౌరప్రపా
ప్రరసంబుప్పతిల న్నృపాంగణమణీసౌధంబులన్నిల్చి భా
స్వరలీలన్ జతురంగసేనగొలువన్ జ్వాదన్నిప్పైవ్రజబం
ఘురఘుంటాపథసీమ భూమివరసూనున్ గాన్పైనంచద్గతిన్ ॥ ౯౯॥

చం. బలువలపూరఁ జెందిరిక పావడపైసరిగంచు చీరకెం
దళుకులు దేరఁ బెన్నెరులతావికిఁ దేటులు చేరఁ గొల్పుల
గ్గళుకులు మీఱఁ దారకడకంటికిఁ దారద్భృగంశుపాళిక
ల్వలజిగితీరు గేర నొకవారవిలాసిని చూచె నవ్విభున్ ॥ ౧౦౦॥

చం. పగడఁపు మోవితోఁ జిలుఁగుపయ్యెదతోఁ దమిఁ గొల్పు బొల్పుతోఁ
నిగనిగ మించు శబ్బములనిగ్గులతోఁ దగుగుబ్బదోయితోఁ
సొగసగు వేణితో బెళుకుచూపులతో లలితేతనవ్వుతోఁ
జగమోహనాంగియొక చేడియ చూచె ధరాపురందరున్ ॥ ౧౦౧॥

చం. సురుచిరగల్లభాగములశోభలు గమ్మలనుల్లసిల్లఁదా
మరనిరసించు నెమ్మొగము మందరుచుల్ వెదచల్లఁ గంచెల
స్ఫురితతరంబులై బిగి సడలు గుబ్బజగాజిగిగుబ్బటిల్లవే
మరునిలు చెమ్మగిల్ల నొకమానిని గాంచె ధరావరోత్తమున్ ॥ ౧౦౨॥

ఉ. బాలిక యోర్తు వేగఁ జని, బంగరుమేడను నిల్చి వేడ్కభూ
పాలతనూజుఁ జూచు నెడఁ బయ్యెద యూర్పులగాలి దూలినన్
గేలనమర్చ్చి చోదమి నొగిన్నీవిడి నీవియు జారభర్మపాం
చాలిక చాటుఁ జేరెగరసంగ్రథితాంశుకయైత్రపాగతిన్ ॥ ౧౦౩॥

సీ. హీరభూషణధౌతయై రాచిలుకఁ గేలఁ గొని జూచె నజూరాణీయనఁ గనొకతె
కనెమోహవివశయై కదలక మేడయంచున నిల్చె మణిపుత్రియనఁగ నొకతె
హరినీలమంచకోపరి నుండి వీక్షించె ఘనము పై మించు మించనఁగ నొకతె
పగడంపు గొణిక దాపుగ హత్తి చూచెను ఘుటితకాంచనవల్లికయన నొకతె॥

గీ॥ వ్యత్యయధృతాభరణలీలయగుచు సంభ్ర । మాంచితరయానుగతి వచ్చి కాంచె నొకతె।
భువనమోహనమంగళస్ఫురితరూప । వైభవోదారు నమ్మహీవరకుమారు॥ ౧౦౪॥

వ॥ ఇత్తెఱంగున ముదాయత్తంబులగు చిత్తంబుల నలరు నత్తామరసనయనల తరళా విరళధవళధవళేతరదృక్ప్రసారంబుల కనుసారంబులై కైరవేందీవరతోరణంబులు ద్దామ చామరసమీరవారంబులం జలింప నిలింప కింపురుష చంపకగంధుల చికురబంధగంధంబులకు వెఱచి గంధసింధురకుంభంబుల వ్రాలు బంభరంబుల రొదలం బొదవు నారట్టజఘోట్టాణఘోటకగళాటకహాటకకటకకింకిణీగణనటీకంకణమణిమంజుమంజీర శింజితంబుల దిదృక్షుజనవచనకోలాహలంబుల నుగ్గించుపరచి క్రందుకొను సురదుందుభి డమామికా కాహళ మృదంగ పుంఖానుపుంఖశంఖవేణువీణాదివాదన నినాదంబులు రోదసి నింప నిండారవిరిసిన పుండరీకమండలంబు గండడంచు పాండురపుండరీకంబుల మెండుమీఱిన ముత్తెంపుజల్లులజిగివెల్లువల నల్లుకొను వెల్లపట్టుసిడంబుల నడునడుం బగడంబుడంబు విడంబించు దట్టంపు కెంపుటాలవట్టంబుల కట్టెనిగ్గులకు నిట్టలంబుగఁ జొట్టంబులై నట్టువచెలుల యంగదట్టంబులమీది పుట్టంబులం గప్పి యుప్పరం బెగయు సౌరకేయూరమకుటఘట్టన రత్నరజంబులు మెఱయ వఱదలుగఁ దొరఁగు డిండిమవాదనోత్పాదితవేదండగండమదజలంబులఁ బంకిలంబగు నేలం గాలూనక సమ్మర్దంబునం ద్రోపాడఁ గ్రిక్కిఱిసి యెగయు పౌరుల విలాసంబుగ నప్పట్టఁ బట్టపగలు గాఁ జంద్రజ్యోతులుఁ వెలుంగ నభంగశృంగారరసతరంగంబుల తెఱంగునఁ గురంగధరమరీచిసధ్రీచీసదృక్చిరంబై చీనిచీనాంబరకిరీటాంగదహారహీరచాకచక్యంబు చెన్నొందమందగమనంబునం దగు చతుర్దంతదంతావళంబుపై నింద్రుండునుం బోలె నృపనందనుండు రాజభవనాంగణంబు చేరవచ్చె నంతనక్కడ। ౧౦౫॥

కం॥ సుందరులప్పుడు బంగరు । బిందెల పాటీరసలిలపృథుధారలన ।
య్యిందుముఖిఁ జలకమార్చిర । హిందడి యొత్తిరి నితాంతమృదుచేలములన్॥ ౧౦౬॥

చం॥ కలితదుకూలమింపలరఁ గట్టిలలిం దిలకంబు దిద్దిక ।
జ్జలమిడి పారిజాతసుమసంఘములున్ గలపంబుఁ గూర్చి స ।
ల్లలితమణిస్ఫుటాఖిలకలాపకలాపములన్ ఘటించి కాం ।
తలపుడు దెచ్చి రవ్వికచతామరసాక్షి వివాహవేదికిన్॥ ౧౦౭॥

కం॥ ఇట భవనద్వారముముం । దట కున్నవచ్చు నృపతనయునకు నెదురుగనం ।
తట వసుమంతుఁడు సనిచెం । గటఁగరి డిగ్గి మ్రొక్కు నతనిఁ గని దీవించెన్॥ ౧౦౮॥

వ॥ దేవర్షిభూదేవమంగళాశీర్వాదనాదంబులును బృందారకవందిమాగధుల కైవారంబులును వేల్పుగాణియల లక్ష్మీనారాయణకళ్యాణంపుఁ బాటలసన్నంపు టెలుంగులును భూనభోంతరంబు నిండ నభ్యంతరనిశాంతంబునకు సామంతహితమంత్రిసహితంబుగాఁ దోడ్కొని యేగుతఱి నృపనందనుండందంద పుణ్యాంగనాజనమణిభాజననీరాజనోపచారం

బులాదరింపుచుఁ గక్ష్యాంతరద్వారపార్శ్వనిక్షిప్తమంగళకలశముకురాదిభద్రపదార్థంబుల నీక్షించుచునుభయభాగంబులనుగంధర్వప్రధానుండొసంగునీఁగిరమానిపువ్వు లక్షైదండఁగొనుచు నల్లనల్లననడచి గారుత్మతతోరణవిరాజితవిద్రుమస్తంభసంభారబింబితరంభాదిదివిజరంభోరుకలకలకరంభితకళ్యాణక్రియారంభంబును సైరంధ్రీకరధృతకస్తూరికాది నిస్తులపరిమళవస్తుఘుమఘుమాయమాన కనకపాత్రంబును బురోహితబ్రాహ్మణబంధుపురంధ్రీబృందనీరంధ్రంబును నగు వైవాహికమందిరంబునడుమ నడరు మరకతమణివేదికోపరికురువిందచరణాంచిత కాంచనపీఠంబున నధివసించె నప్పుడు॥ ౧౦౯॥

కం॥ ఆగమవిధిసహితముగా। నాగంధర్వపతియొసఁగెనవనీపతికిన్।
దోగ్ధ్యగోదధిమధుగుడసుప। మాగుంభితమై చెలంగుమధుపర్కంబున్॥ ౧౧౦॥

కం॥ కలుములచెలికెనయగుము। ద్దులకూఁతుర్దానుదనమతోయ్యాలియుధరా।
తలనాథతనయుహరిగతిఁ। బోలుపునర్పించిధారవోసిరియోలమిన్॥ ౧౧౧॥

వ॥ ఇవ్విధంబున వైవాహికమంగళం బాచరించి గంధర్వవల్లభదత్తంబగు నుపాయనంబులతోఁ గన్యారత్నంబును దోడ్కొని నిజపరివారంబుతో మఖవ్రజాధినాథుండు నిజపురంబుఁ బ్రవేశించి యభ్యంతరమందిరంబుఁ జేరిన నచ్చటిసుందరీబృందం బమందానందంబున॥ ౧౧౨॥

ఉ॥ అంతఁగళావతీసతినిహాళినికేళిగృహంబుచెంతన।
భ్యంతరమందిరంబునసుఖావహశోభనకార్యపద్ధతి।
న్నంతసమొప్పఁదల్పునటుఁజయ్యనమాయమఖవ్రజుండుదా।
నాలతాంగినందుఁజెందివసనింతినిగాఁగిటఁజేర్చెఁజేర్మితోన్॥ ౧౧౩॥

ఉ॥ తోడనెయమ్మఖవ్రజుఁడుతొయ్యలినొయ్యనశయ్యపైఁదగ।
న్గూడఁగఁజేర్చిబల్మినుపగూహనమొప్పఁగఁజేసిచెక్కుల।
న్వేడిమిమీఱముద్దులిడిపాల్పురదచ్ఛదమానిమానిని।
న్గూడిసుఖాప్తినాత్మరతిఁగొల్లఁగఁదేలెవిలాసవైఖరిన్॥ ౧౧౪॥

ఉ॥ ఒండొరుకోర్కెలిమ్ముగమహోత్కటమైవిలసిల్లరాగము।
ల్మెండగుచుండబల్మిమెయిమేకొనిబంధగతుల్ప్రగాఢమై।
యొండొరుమీఱిభూరిరతులొప్పగసల్పిరిముక్తకామిని।
న్దండిగఁగూడుయోగిగతిధన్యతనాత్మసుఖంబుఁదేలుచున్॥ ౧౧౫॥

వ॥ ఇట్లమ్మఖవ్రజనాథుండు నిరంతరసుఖానురాగంబుల భోగంబులుగాంచుచు నక్కళావతీసతీతిలకంబుతో సుఖంబుండె॥ ౧౧౬॥

కం॥ అనిమార్కండేయమహా। మునిక్రోష్టికిఁజెప్పినట్లుముదమునఁబక్షు।
ల్వినిపించిననపుడాజై। మినిసంతసమందిపేర్మిమెయిసుఖముండెన్॥ ౧౧౭॥

శా॥ ఆశాపాశవినాశభాసురదయాహాసస్ఫురద్భాకన।
ద్వేశాయీశదిగీశవంద్యవరనిర్వేశామహేశాసువీ।
కాశాసీనమునీశమానసలసత్కైవల్యరూపైకచి
త్కోశాశుభ్రశరీరపన్నగధరాకూటస్థసర్వేశ్వరా॥ ౧౧౮

కం॥ శ్రీపతివాక్పతినుతపర।మాపాజ్జ్యోతిస్స్వరూపయపవర్గమయా।
పాపౌఘనాశశంకర।కాపథజనదూరధీరగౌరీరమణా॥ ౧౧౯॥

కవిరాజవిరాజితం॥ వినమితమానివరావనపావనవిశ్వకృతప్రవిచక్షణధీ॥
మనసిజసంహరమర్దితగహ్వరమంగళకారణమానసధీ।
ఘృణిశశిసూర్యవిలోకనశ్రీకరగృధ్నసుపూరణసర్వసుధీ।
జనవరవందితశాశ్వతభాస్వరసన్మయచిన్మయబోధనిధీ॥ ౧౨౦॥

మాలిని॥ కవిజనపరిపోషా-కావ్యవిద్వజ్జిగీషా।దివిజమథనరోషా-దివ్యభవ్యప్రభూషా।
సువినయపరిభాషా-శోభితానందవేషా।ప్రవిమలహృతదోషా-భక్తచిత్తప్రజోషా॥

గద్య.

ఇదిశ్రీమదిమ్మానేన్యన్వయపయఃపారావారరాకాసుధాకరానవరతదేవబ్రాహ్మ
ణపూజావిధేయదిగంతరాక్రాంతయశఃపరిపూరితశ్రీబాపనార్యపౌత్రవీరే
శలింగనాయకపుత్రశ్రీమద్గౌరీరమణచరణారవిందామందమకరంద
పానతుందిలేందిందిరాయమాణశ్రీదక్షిణామూర్తిరామజోగి
గురుప్రసాదసమాసాదితసంస్కృతాంధ్రభాషాచతు
రకవితావితానానూనవైభవబుధజనవిరాజ
మానశరభలింగాభిధానప్రణీతంబైన
యలంకారచంద్రోదయంబను
మహాప్రబంధంబునందు
సర్వంబును
చతుర్థాశ్వాసము.
శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

